

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2010-2011

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

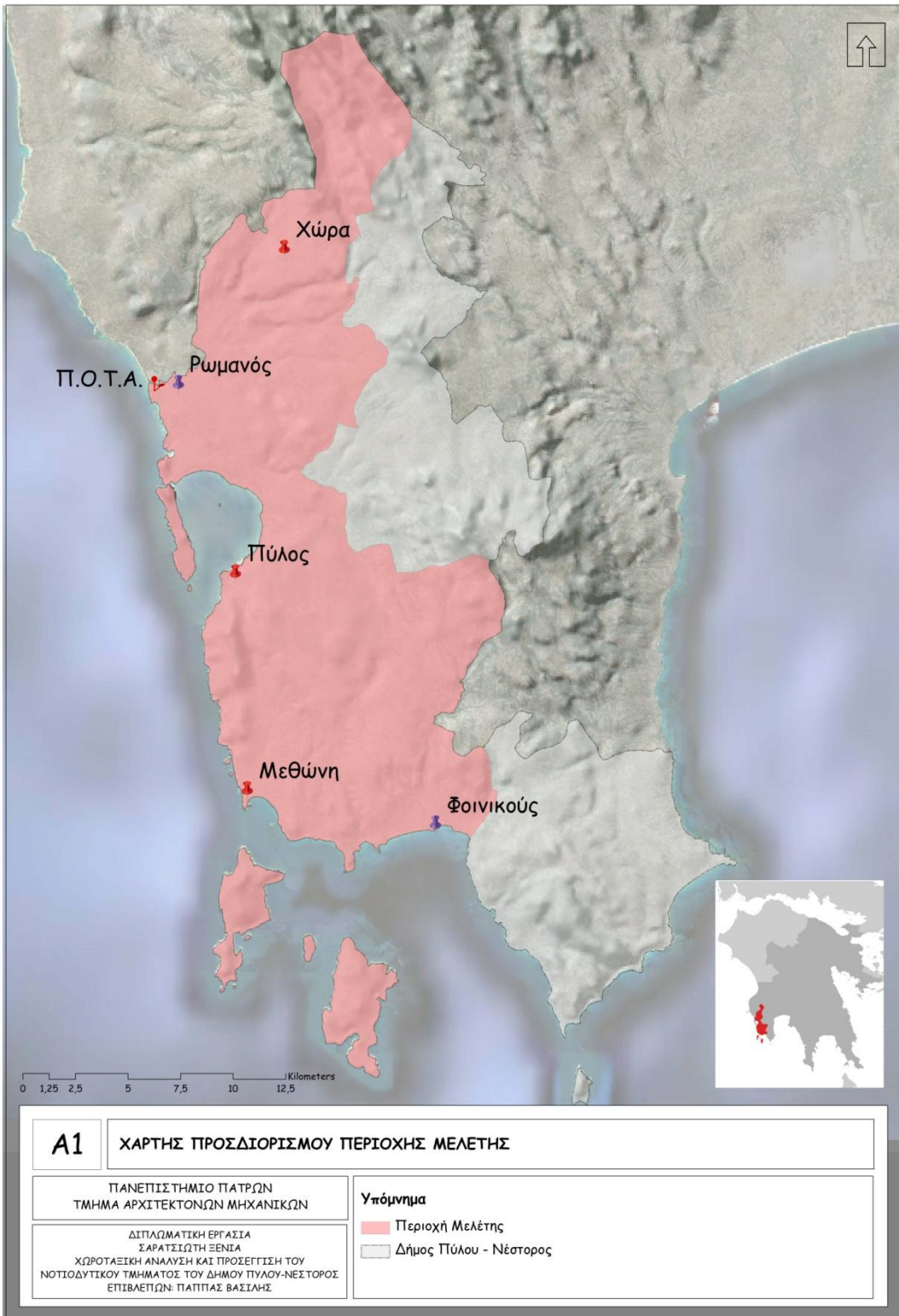
**ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ**

ΣΑΡΑΤΣΙΩΤΗ ΞΕΝΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΠΑΠΠΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Αν. Καθηγητής

ΠΑΤΡΑ, 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν τεύχος παραδίδεται στο πλαίσιο εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών.

Η εργασία αυτή αποτελεί μια χωροταξική προσέγγιση για το Νοτιοδυτικό Τμήμα του Δήμου Πύλου-Νέστορος, που περιλαμβάνει τις Δημοτικές Ενότητες Μεθώνη, Πύλου και Νέστορος. Σκοπός της είναι σε πρώτη φάση να παρουσιάσει την περιοχή μελέτης και το ευρύτερο προς αυτή περιβάλλον και να αναλύσει τα βασικά χαρακτηριστικά της καθώς και να εντοπίσει τα προβλήματα της περιοχής και να προτείνει τρόπους αντιμετώπισής τους.

Ο υιοθετημένος τρόπος εργασίας που περιλαμβάνει αρχικά τη συλλογή χωρικών και λοιπών δεδομένων τεκμηρίωσης καθώς και στατιστικά στοιχεία από τις αρμόδιες Υπηρεσίες και το Διαδίκτυο. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στην περιοχή και επιτόπια καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης.

Κατά την ολοκλήρωση της εργασίας διαφαίνεται ότι η εξεταζόμενη περιοχή έχει διαμορφωθεί χωρίς να αξιοποιηθούν πλήρως τα στοιχεία που την χαρακτηρίζουν. Το οδικό δίκτυο και το παραλιακό μέτωπο αντικατοπτρίζουν την έλλειψη σχεδιασμού. Η περιοχή ξεκίνησε ως παραδοσιακές κατοικίες των ντόπιων γεωργών, κτηνοτρόφων και αναπτύχθηκε προσανατολιζόμενη τα τελευταία χρόνια κυρίως στον τουρισμό.

Η περιοχή αυτή κινδυνεύει να χάσει την ιδιαίτερη ταυτότητά της κάτω από την επίδραση της μεγάλης και πλήρως οργανωμένης ξενοδοχειακής μονάδας της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας, αν δεν ληφθούν ορισμένα μέτρα ώστε να αναδειχθεί το φυσικό κάλλος και να αξιοποιηθούν όλες οι δυνατότητες που τόσο απλόχερα της έχουν δοθεί από τη φύση και την ιστορία. Το έλλειμμα αυτό αντιμετωπίζεται μέσα από τις προτάσεις, οι οποίες έχουν ως στρατηγικούς άξονες:

- την προστασία και ανάδειξη του πολιτισμικού και φυσικού περιβάλλοντος,
- την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής,
- την ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και
- την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

ABSTRACT

This work was issued as a diploma thesis in the Department of Architecture, University of Patras.

The work focuses in a spatial approach for the southwestern part of the Municipality of Pylos-Nestoros, which includes the Municipal Districts of Methoni, Pylos and Nestor. The aim is to present the study area and its wider environment, to analyze its basic characteristics, to identify the region's problems and to suggest ways to overcome them.

The main methodological steps contain an on situ collection of spatial data and an evaluation of spatial status, as well as collection, from various sources (Services, Internet, etc), of necessary documentation and statistics.

According to the findings of the work, the specific area has been developed without an overall planning and mainly with no emphasis to its particular characteristics, such as natural beauty, existing infrastructure, road network, tradition, etc.

Initially the area was a set of settlements with traditional dwellings of local farmers, breeders and has developed, in the recent years, mainly oriented on tourism.

This region risks losing its special identify under the influence of a very large and well organized hotel installations (P.O.T.A. Messinia), and therefore there is an obvious necessity of forming and implementing specifics interventions to preserve and highlight the natural beauty and to exploit all the development opportunities.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Μετά την έναρξη λειτουργίας της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας υπήρξε μεγάλη αλλαγή και σύγχυση στον χαρακτήρα της περιοχής που περιβάλλει τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις. Το θέμα της εργασίας επιλέχθηκε προκειμένου να γίνει μια συστηματική και αναλυτική χωροταξική προσέγγιση της περιοχής ώστε να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματά της ώστε να αποκτήσει βιώσιμη ανάπτυξη όλο το Νοτιοδυτικό μέτωπο του Δήμου Πύλου-Νέστορος.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας ευχαριστώ θερμά τους:

- ⇒ Παππά Βασίλη, Αν. Καθηγητή, επιβλέποντα για την καθοδήγηση και παροχή βιβλιογραφικού υλικού και για τον χρόνο που συνολικά μου διέθεσε,
- ⇒ Καρβέλα Παναγιώτη, αντιδήμαρχο της περιοχής, για τον χρόνο που μου διέθεσε, την εύκολη πρόσβαση σε αρχεία του Δήμου Πύλου-Νέστορος και την παραχώρηση χαρτογραφικού υλικού,
- ⇒ Χρονόπουλο Βασίλη, Πολιτικό Μηχανικό και Εργολήπτη Δημοσίων Έργων για την πρόθυμη παραχώρηση χαρτογραφικού υλικού της περιοχής και για τις πληροφορίες που μου παρείχε,
- ⇒ Καθώς και όλους τους υπαλλήλους της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου, των Βιβλιοθηκών και της Στατιστικής Υπηρεσίας για την πρόθυμη συνεργασία και ανταπόκρισή τους με την πολύτιμη προσφορά τους στην έρευνά μου.

Περιεχόμενα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ & ΠΗΓΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	12
1. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	13
1.1 ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	13
1.2 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	22
1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	23
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	28
Δικτυακοί Τόποι	28
2. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	29
2.1 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ	29
2.2 ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ.....	31
2.3 ΧΛΩΡΙΔΑ.....	34
2.4 ΠΑΝΙΔΑ.....	36
2.5 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ.....	37
2.6 ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000	38
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	40
Δικτυακοί Τόποι	40
3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ.....	41
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	49
4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	50
4.1 ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	50
4.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	52
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	53
5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	54
5.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	58
5.1.1 ΓΕΩΡΓΙΑ	60
5.1.2 ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	61
5.1.3 ΔΑΣΗ.....	62
5.1.4 ΑΛΙΕΙΑ.....	62
5.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	63
5.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	65

5.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	67
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	72
Δικτυακοί Τόποι	72
6. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ.....	73
6.1 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ.....	73
6.2 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ	76
6.2.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί	76
6.2.2 Οριοθέτηση Οικισμών.....	76
6.3 ΚΑΤΟΙΚΙΑ	79
6.4 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ	80
6.5 ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.....	84
6.6 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	86
6.7 ΠΡΟΝΟΙΑ – ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ – ΥΓΕΙΑ.....	87
6.8 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	88
6.9 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	89
6.9.1 Πολιτισμός στη Δ.Ε. Μεθώνης.....	89
6.9.2 Πολιτισμός στη Δ.Ε. Πύλου	91
6.9.3 Πολιτισμός στη Δ.Ε. Νέστορος	93
6.10 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ.....	94
6.10.1 Τα Νησιά της Εξεταζόμενης Περιοχής.....	94
6.10.2 Άλλες Περιοχές.....	97
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	97
Δικτυακοί Τόποι	98
7. ΡΟΕΣ & ΔΙΚΤΥΑ	99
7.1 Οδικό Δίκτυο	99
7.1.1 Οδικό Δίκτυο Δ.Ε. Μεθώνης.....	100
7.1.2 Οδικό Δίκτυο Δ.Ε. Πύλου.....	100
7.1.3 Οδικό Δίκτυο Δ.Ε. Νέστορος.....	100
7.2 Λοιπά Δίκτυα Υποδομής.....	103
7.2.1 Δίκτυο Ύδρευσης	103
7.2.2 Δίκτυο Αποχέτευσης	103
7.2.3 Δίκτυο Απορριμμάτων.....	104
7.2.4 Δίκτυο Ηλεκτροδότησης.....	105

7.2.5 Δίκτυο Τηλεπικοινωνιών	105
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	105
Δικτυακοί Τόποι	105
8. ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T.	106
9. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	110
9.1 Στόχοι	110
9.2 Προτάσεις ανά τομέα.....	113
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου	121
ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	122
ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ.....	123

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

A1: Χάρτης Προσδιορισμού Περιοχής Μελέτης

A2: Οι Περιφέρειες της Ελλάδας

A3: Οι Νομοί της Περιφέρειας Πελοποννήσου

A4: Οι Δήμοι και οι Κοινότητες του Ν. Μεσσηνίας σύμφωνα με το Σχέδιο “Καποδίστριας”

A5: Οι Δήμοι του Ν. Μεσσηνίας σύμφωνα με το Σχέδιο “Καλλικράτης”

A6: Το Δίκτυο Natura 2000 του Ν. Μεσσηνίας

A7: Οι Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Πύλου-Νέστορος

A8: Οι οικισμοί της περιοχής μελέτης

A9: Οι χρήσεις γης της περιοχής μελέτης

A10: Τα νησιά της περιοχής μελέτης

A11: Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Πελοποννήσου

A12: Το βασικό οδικό δίκτυο της ευρύτερης περιοχής

B1: Πρόταση σύνδεσης περιοχών με ιστορικά μνημεία

B2: Πρόταση ανάδειξης σημείων ενδιαφέροντος

B3: Πρόταση σύνδεσης των νησιών της περιοχής μελέτης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία στόχο έχει την χωροταξική ανάλυση και προσέγγιση του Νοτιοδυτικού τμήματος του Δήμου Πύλου-Νέστορος. Ο Δήμος περιλαμβάνει τις Δημοτικές Ενότητες Κορώνης, Μεθώνης, Πύλου, Χιλιοχωρίων, Παπαφλέσσα και Νέστορος. Το Νοτιοδυτικό τμήμα στο οποίο επικεντρώνεται η μελέτη περιλαμβάνει τις Δ.Ε. Μεθώνης, Πύλου και Νέστορος.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από εννέα κεφάλαια:

Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περιοχή μελέτης εξειδικεύοντας από το γενικό στο ειδικό, αναφερόμενη αρχικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και το νομό Μεσσηνίας και αργότερα στην υπό εξέταση περιοχή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται ο φυσικός χώρος. Η μορφολογία του εδάφους, οι φυσικοί πόροι, το κλίμα, η χλωρίδα και η πανίδα είναι σημαντικές παράμετροι για τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες εξελίσσεται η κοινωνική ζωή του τόπου.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η διοικητική διάρθρωση του Δήμου Πύλου-Νέστορος από την εποχή της ύπαρξης των επαρχιών μέχρι και την εφαρμογή του σχεδίου “Καλλικράτης”.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται καταγραφή και ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων, δηλαδή μελετάται η κατανομή και η σύνθεση του πληθυσμού της περιοχής.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται οι κλάδοι της οικονομίας της περιοχής και εντοπίζονται εκείνοι οι οποίοι διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης όπως η γεωργία και ο τουρισμός.

Στο έκτο κεφάλαιο, δραστηριότητες στο χώρο, δίνεται μια σαφής εικόνα για την περιοχή, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Οι χρήσεις γης, η τεχνική και κοινωνική υποδομή (σχολεία, ιατρεία κλπ) καθώς και η ποιότητα κατοικίας ή οι ελεύθεροι χώροι, είναι στοιχεία τα οποία σκιαγραφούν το προφίλ μιας περιοχής με ακρίβεια και δίνουν σημαντικές πληροφορίες για τον βαθμό ανάπτυξής της.

Στο έβδομο κεφάλαιο, ροές και δίκτυα, καταγράφεται η κατάσταση του οδικού, του αεροπορικού και του θαλάσσιου δικτύου καθώς και η εξυπηρέτηση από τα λοιπά δίκτυα υποδομής, ενώ εντοπίζονται παράλληλα τα σημεία εκείνα στα οποία απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή.

Στο όγδοο κεφάλαιο εφαρμόζεται η τεχνική S.W.O.T., δίνοντας μια συνοπτική εικόνα των στοιχείων εκείνων που χαρακτηρίζουν την περιοχή μελέτης και αποτελεί μια περίληψη αυτών που έχουν αναλυθεί στα προηγούμενα κεφάλαια.

Στο ένατο κεφάλαιο καταγράφονται οι στόχοι της παρούσας εργασίας και αναλύονται οι προτάσεις επίλυσης των προβλημάτων και αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ & ΠΗΓΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας έγινε σε τέσσερα στάδια:

1. ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: συγκεντρώθηκαν στατιστικά στοιχεία για την περιοχή μελέτης καθώς και για το σύνολο της χώρας και αργότερα κωδικοποιήθηκαν για να δώσουν συγκεκριμένες συγκριτικές πληροφορίες. Η συλλογή έγινε από τις εξής πηγές: Ε.Σ.Υ.Ε., Ε.Ο.Τ., Τ.Ε.Ε., ΥΠΕΧΩΔΕ, Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Πύλου-Νέστορος, Βιβλιοθήκη Ε.Μ.Π., Γεννάδειος Βιβλιοθήκη κλπ. Ακολούθησε η επεξεργασία και η ανάλυση των προαναφερθέντων στοιχείων που έδωσαν αφορμή για το 2^ο στάδιο της εργασίας.
2. ΕΠΙΤΟΠΟΥ ΜΕΛΕΤΗ: κατά τη διάρκεια των επισκέψεων στην περιοχή έγινε αναλυτική καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης που περιελάμβανε την κατηγοριοποίηση των χρήσεων γης, τη φωτογράφιση της περιοχής μελέτης, την αξιολόγηση του οδικού δικτύου και τον εντοπισμό των κύριων προβλημάτων και των προοπτικών που προσφέρονται.
3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ: η κωδικοποίηση των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν έγινε με τη χρήση λογισμικού Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών, που επέτρεψαν τη δυναμική χαρτογράφηση της περιοχής. Το υπόβαθρο των ψηφιακών χαρτών παραχωρήθηκε από τον επιβλέποντα καθηγητή, από τον Καρβέλα Παναγιώτη, αντιδήμαρχο και υπάλληλο του Δήμου, και από τον Χρονόπουλο Βασίλη, Πολιτικό Μηχανικό και Εργολήπτη Δημοσίων Έργων. Ακολούθησε κατάλληλη επεξεργασία του υποβάθρου, ώστε να εμπλουτιστεί η βάση δεδομένων του με στοιχεία τα οποία είχαν συλλεχθεί σε προγενέστερη φάση.
4. ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ: με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν και λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής διαμορφώθηκαν οι προτάσεις.

1. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

1.1 ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Αποτελείται από τους Νομούς Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας και έχει έδρα την Τρίπολη που αποτελεί την Πρωτεύουσα του Νομού Αρκαδίας.

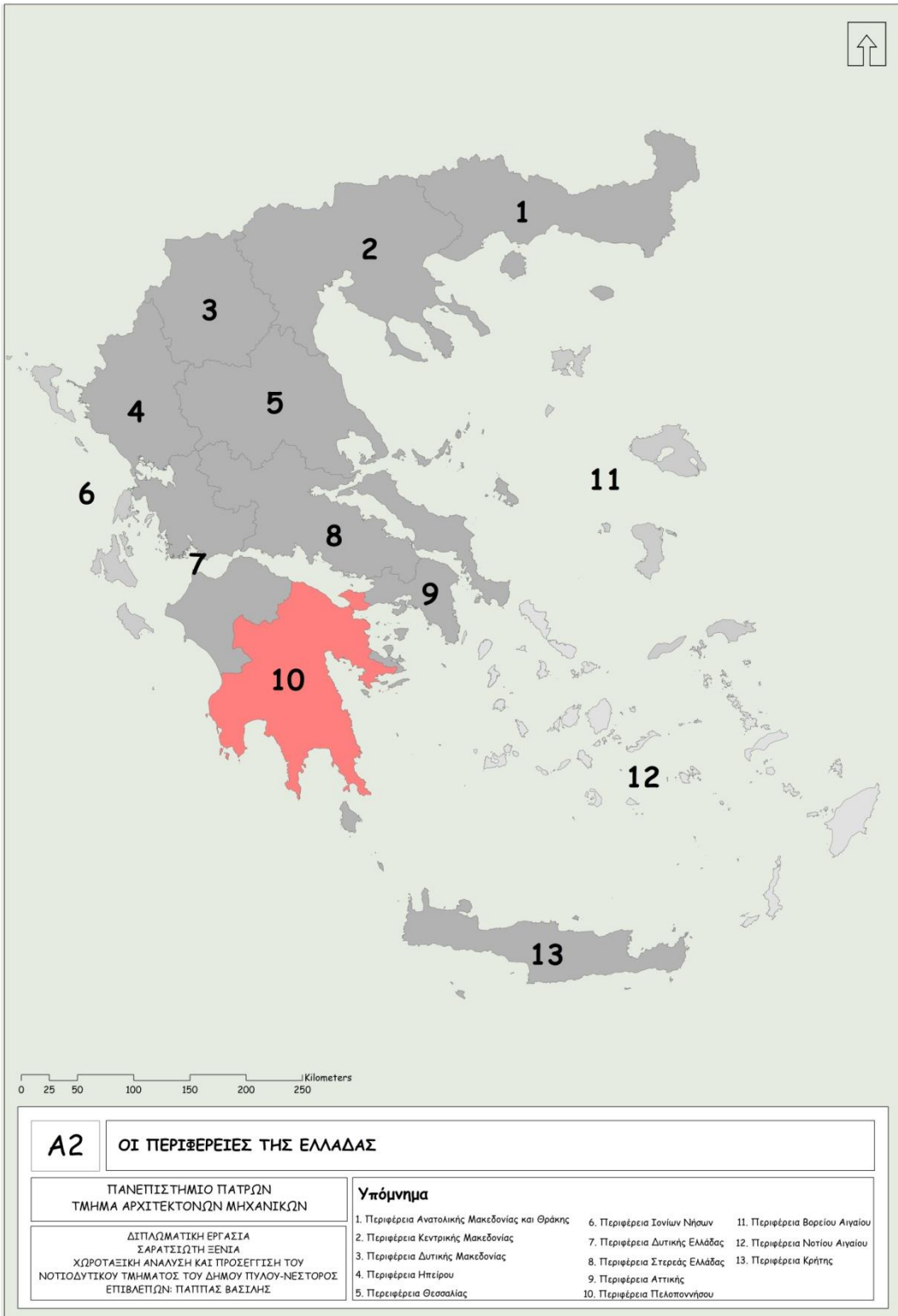
Δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος και συνορεύει με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Βορειοανατολικά με την Περιφέρεια Αττικής, ενώ βρέχεται ανατολικά από το Μυρτώο Πέλαγος.

Η συνολική της έκταση είναι 15.490 km² και αντιπροσωπεύει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας, με κύριο χαρακτηριστικό της μορφολογίας της τους μεγάλους ορεινούς όγκους.

Η Μεσσηνία είναι Νομός της Ελλάδας και βρίσκεται στη Νοτιοδυτική Πελοπόννησο. Στα Βόρεια περικλείεται από τον ποταμό Νέδα και τα Αρκαδικά Όρη, στα Ανατολικά από το όρος Ταΰγετος, στα Νότια από τον Μεσσηνιακό Κόλπο και στα Δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος. Στα Βόρεια συνορεύει με το Νομό Ηλείας, στα Βορειοανατολικά με το Νομό Αρκαδίας και στα Ανατολικά με το Νομό Λακωνίας.

Η χιλιομετρική απόσταση της Πρωτεύουσας του Νομού από την Αθήνα είναι 285 km και από τη Θεσσαλονίκη 707 km. Συνδέεται και αεροπορικά με την Αθήνα με συχνότητα πτήσεων 3 πτήσεις/εβδομάδα.

Η έκτασή της είναι συνολικά 2.991 km² και έχει πραγματικό πληθυσμό 176.876 κατοίκους (βάσει των στατιστικών στοιχείων του 2001) και αντιπροσωπεύει το 27,68% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Καλαμάτα, με πληθυσμό 49.550 κατοίκους. [www.peloponnisos.gr]

Σύμφωνα με το Σχέδιο “Καποδίστριας” ο Νομός Μεσσηνίας χωρίζεται σε 29 Δήμους και 2 Κοινότητες:

1. Δ. Αβίας
 2. Δ. Αετού
 3. Δ. Αίπειας
 4. Δ. Ανδανίας
 5. Δ. Ανδρούσας
 6. Δ. Άριος
 7. Δ. Αριστομένη
 8. Δ. Αρφαρών
 9. Δ. Αυλώνος
 10. Δ. Βουφράδος
 11. Δ. Γαργαλιάνων
 12. Δ. Δωρίου
 13. Δ. Είρας
 14. Δ. Θουρίας
 15. Δ. Ιθώμης
 16. Δ. Καλαμάτας
 17. Δ. Κορώνης
 18. Δ. Κυπαρισσίας
 19. Δ. Λεύκτρου
 20. Δ. Μεθώνης
 21. Δ. Μελιγαλά
 22. Δ. Μεσσήνης
 23. Δ. Νέστορος
 24. Δ. Οιχαλίας
 25. Δ. Παπαφλέσσα
 26. Δ. Πεταλιδίου
 27. Δ. Πύλου
 28. Δ. Φιλιατρών
 29. Δ. Χιλιοχωρίων
- Κοινότητα Τρικόρφου
 - Κοινότητα Τριπύλας

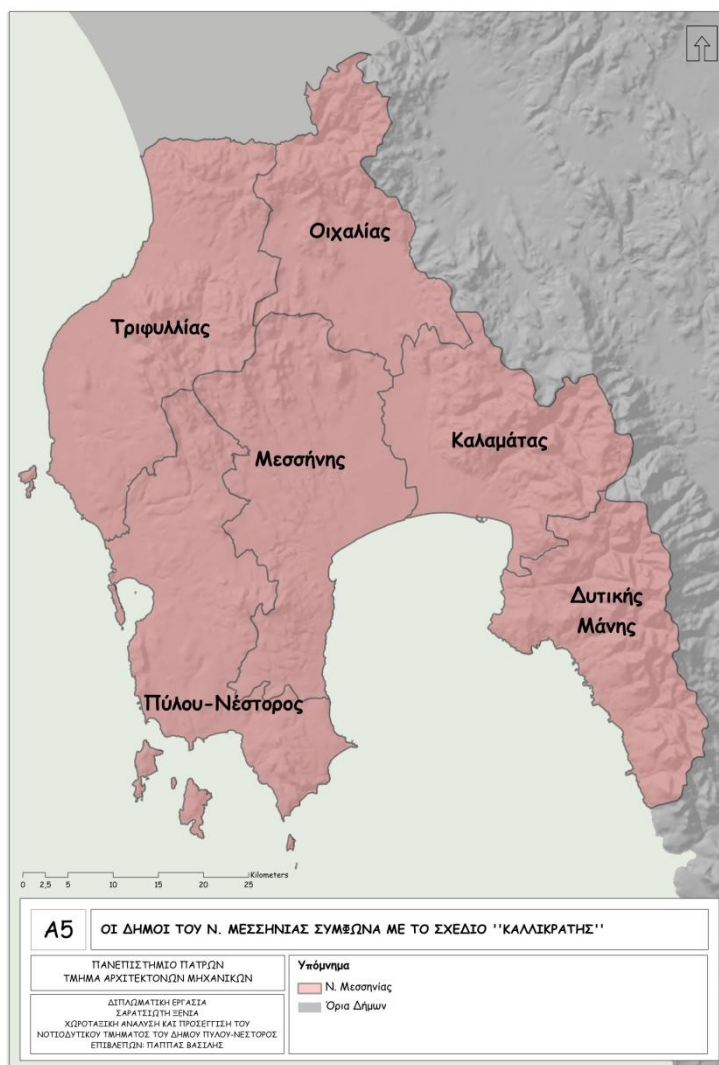
[ΕΣΥΕ 2001]

Σύμφωνα με το Σχέδιο "Καλλικράτης" ο Νομός Μεσσηνίας πλέον αποτελείται από 6 Δήμους:

1. Δ. Δυτικής Μάνης
2. Δ. Καλαμάτας
3. Δ. Μεσσήνης
4. Δ. Οιχαλίας
5. Δ. Πύλου-Νέστορος
6. Δ. Τριφυλίας

Σε ό,τι αφορά τους ορεινούς όγκους, το ανατολικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας κυριαρχείται από τον ορεινό όγκο του Ταΰγετου, ο οποίος αποτελεί το φυσικό σύνορο με το νομό Λακωνίας. Οι υψηλότερες κορυφές του (Προφήτης Ηλίας 2.407 m, Νεραϊδοβούνα 2.025 m, Ξεροβούνα 1.852 m) βρίσκονται ακριβώς στα όρια των δύο νομών. Στον Βορρά η ορεινή αλυσίδα συνεχίζεται με χαμηλότερες

κορυφές, όπως το Ξεροβούνι (1.521 m) και ο Προφήτης Ηλίας (1.389 m) στα σύνορα με το Νομό Αρκαδίας. Στο Βορειοανατολικό άκρο της η Μεσσηνία περικλείεται από το όρος Λύκαιο (1.421 m), ενώ νοτιότερα εκτείνεται με κατεύθυνση ανατολικά προς δυτικά το Τετράζιον (1.389 m). Στο Δυτικό τμήμα του Νομού υπάρχουν τα χαμηλά όρη της Κυπαρισσίας, των οποίων οι χαμηλότερες προεκτάσεις προσεγγίζουν το νοτιότατο Ακρωτήριο Ακρίτας. Στο κέντρο του Νομού σχηματίζεται η εύφορη πεδιάδα της Μεσσηνίας μεταξύ του Βόρειου τμήματος της οροσειράς του Ταΰγετου, του Τετραζιού και των ορέων της Κυπαρισσίας. Μικρότερες πεδιάδες σχηματίζονται στις ακτές του ιουνίου Πελάγους, στις περιοχές της Κυπαρισσίας, των Φιλιατρών, των Γαργαλιάνων, της Πύλου, της Μεθώνης, της φοινικούντας κλπ.

Η πεδινή Μεσσηνία χαρακτηρίζεται από άφθονα νερά (επιφανειακά και υπόγεια), γεγονός που οδηγεί στην ερμηνεία της διάσχισης της πεδιάδας από πολλά ποτάμια (μικρά συνήθως), που ρέουν κατά τη διάρκεια όλου του έτους. Το μεγαλύτερο από αυτά είναι ο Πάμισος, που πηγάζει από τις δυτικές πλαγιές του Ταυγέτου, συλλέγει τα νερά από τα όρη της Κυπαρισσίας, αποχετεύει τη μεσσηνιακή πεδιάδα και τέλος εκβάλλει στο Μεσσηνιακό Κόλπο (μεταξύ Καλαμάτας και Μεσσήνης). Η περιοχή των εκβολών είναι βαλτώδης. Η Νέδα ρέει στα Βόρεια σύνορα του Νομού, η οποία πηγάζει μεταξύ του όρους Τετραζίου και Λυκαίου, καθορίζει τα σύνορα των Νομών Μεσσηνίας και Ηλείας και τέλος εκβάλλει στον Κυπαρισσιακό Κόλπο. Ο ποταμός Βέλικας εκβάλλει στον όρμο του Πεταλιδίου, ο οποίος πηγάζει από τα όρη της Κυπαρισσίας, ενώ στην παραλία της Καλαμάτας εκβάλλει ο χειμαρρώδης και ορμητικός Νέδων, ο οποίος πηγάζει από την ορεινή Αλαγονία.

Η ακτογραμμή της Μεσσηνίας (145 km) χαρακτηρίζεται από τον βαθύ Μεσσηνιακό Κόλπο, ο οποίος σχηματίζεται μεταξύ της Μεσσηνιακής Χερσονήσου στα Δυτικά και της Χερσονήσου της Μάνης στα Ανατολικά. Η Ανατολική ακτή του είναι βραχύδης και ελαφρώς διαμελισμένη και στο τμήμα που ανήκει στο Νομό Μεσσηνίας σχηματίζει τους όρμους της Καρδαμύλης και των Κιτριών και Βορειότερα του Αλμυρού, απ'όπου αρχίζει ο μυχός ως αποτέλεσμα της δράσης του ποταμού Πάμισου. Στον μυχό αυτό τοποθετείται και η Πρωτεύουσα του Νομού, η Καλαμάτα. Στο Δυτικό άκρο του μυχού υπάρχει ο όρμος του Πεταλιδίου, μετά τον οποίο η ακτή προχωρά στα Νότια, χαμηλή και αλίμενη, σχηματίζει το ακρωτήριο της Κορώνης και φθάνει στο Νοτιότερο σημείο, στο Ακρωτήριο Ακρίτας. Στη συνέχεια, η ακτή (στο Ιόνιο) παρουσιάζει έντονο διαμελισμό μέχρι τη Μεθώνη, ενώ πλησίον βρίσκονται τα μικρά νησιά Βενέτικο (απέναντι από τον Ακρίτα), Σχίζα, Αγία Μαριανή και Σαπιέντζα. Ανάμεσα στο τελευταίο νησί και την απέναντι ακτή σχηματίζεται το σενό της Μεθώνης. Πιο Βόρεια σχηματίζεται ο ιστορικός όρμος του Ναυαρίνου, με το νησί Σφακτηρία, τη λιμνοθάλασσα Διβάρι και η ακτή συνεχίζεται Βορειότερα, χαμηλή και αλίμενη, με το νησί Πρώτη απέναντι από την ακτή των Γαργαλιάνων, για να καταλήξει στον Κόλπο της Κυπαρισσίας.

Αναφορικά με τις καιρικές και κλιματολογικές συνθήκες η περιοχή της Μεσσηνίας παρουσιάζει ιδιομορφίες. Οι ανώτατες ετήσιες τιμές της ατμοσφαιρικής θερμοκρασίας κυμαίνονται μεταξύ 18°C – 21°C και σημειώνονται στην πεδινή περιοχή, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσσήνης. Η Δυτική παράκτια ζώνη καθώς και τα παράκτια τμήματα στα Δυτικά του Μεσσηνιακού Κόλπου παρουσιάζουν θερμοκρασίες μεγαλύτερες από 18°C, ενώ στο εσωτερικό αυτής της περιοχής το φάσμα των θερμοκρασιών είναι 16°C – 20°C. Στις ορεινές περιοχές και όπου δεν επιδρά η θάλασσα η μέση ετήσια θερμοκρασία δεν υπερβαίνει τους 16°C. Κατά τη χειμερινή περίοδο, η γειτνίαση με τη θάλασσα και οι θερμοί

και υγροί άνεμοι της Νότιας και Νοτιοδυτικής περιοχής διατηρούν τη θερμοκρασία σε υψηλά επίπεδα και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ευδοκιμούν στην περιοχή τα όψιμα, υπερόψιμα, πρώιμα και υπερπρώιμα σπυροκηπευτικά και τροπικά ή υποτροπικά φυτά. Την θερινή περίοδο οι υψηλότερες θερμοκρασίες σημειώνονται κατά βάση στην πεδινή περιοχή, Βόρεια του Μεσσηνιακού Κόλπου έως το Διαβολίτσι, ενώ μείωση παρουσιάζουν οι θερμοκρασίες στα Ανατολικά και Δυτικά αυτής της περιοχής. Στο Δυτικό παράκτιο τμήμα το καλοκαίρι είναι δροσερό, γεγονός που οφείλεται στη δράση των μελεμιών και της θαλάσσιας αύρας. Μεταξύ 13°C και 19°C κυμαίνεται το ετήσιο θερμομετρικό εύρος, που σημαίνει ότι η Μεσσηνία παρουσιάζει εύκρατο κλίμα. Παγετός παρουσιάζεται σπάνια στις παράκτιες περιοχές, ενώ εκδηλώνεται εντονότερα στο εσωτερικό και στις περιοχές με μεγαλύτερο υψόμετρο. Η σχετική υγρασία του αέρα σημειώνει υψηλές τιμές στις παράκτιες περιοχές και ελαττώνεται στο εσωτερικό και τα ορεινά. Οι πιο υγροί μήνες είναι ο Νοέμβριος και ο Δεκέμβριος, με μέση τιμή μεγαλύτερη από 80 βαθμούς της υγρομετρικής κλίμακας, ενώ οι πιο ξηροί μήνες είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος (με εξαίρεση την παράκτια ζώνη), με μέση τιμή άνω των 60 και 70 βαθμών (π.χ. Μεθώνη). Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι παράκτιες περιοχές έχουν πολύ υγρό κλίμα, τόσο το χειμώνα όσο και το καλοκαίρι. Στο μεγαλύτερο τμήμα της Μεσσηνίας η νέφωση είναι σχετικά μικρή, παρουσιάζοντας μέγιστο τον Δεκέμβριο ή τον Ιανουάριο και ελάχιστο τον Ιούλιο ή τον Αύγουστο. Οι αίθριες ημέρες σε ετήσιο αριθμό υπερβαίνουν τις 120 και 140, ενώ των νεφοσκεπών είναι μικρότερος από 50. Παρατηρείται σημαντικός αριθμός βροχοπτώσεων, με μέσο ετήσιο ύψος βροχών 800mm - 1500mm. Η χιονόπτωση είναι σπάνια στα πεδινά και ημιορεινά και εκδηλώνεται κυρίως τους μήνες από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο¹. Οι άνεμοι στα Δυτικά παράκτια τμήματα παρουσιάζουν κατά τον Ιανουάριο σχετικά μικρές εντάσεις, εκτός της περιοχής της Μεθώνης, όπου παρατηρείται σημαντική αύξηση της συχνότητας των ισχυρών ανέμων. Στο εσωτερικό του Νομού παρουσιάζονται συχνότερα άνεμοι Βόρειοι και Βορειοανατολικοί με σχετικά μικρές εντάσεις. Κατά τον Ιούλιο στην ευρύτερη περιοχή της Κυπαρισσίας είναι πιο συχνοί οι Νότιοι και Νοτιοδυτικοί άνεμοι μικρής έντασης. [diocles.civil.duth.gr]

Ο Νομός Μεσσηνίας είναι ο τέταρτος σε έκταση Νομός της Πελοποννήσου, ακολουθώντας τους Νομούς Αρκαδίας, Λακωνίας και Αχαΐας. Η περιοχή της Καλαμάτας είναι το δεύτερο σημαντικότερο λιμάνι της Πελοποννήσου μετά την Πάτρα και παλαιότερα παρουσίαζε αξιόλογη βιομηχανική και εμπορική δραστηριότητα, αφού συνιστούσε το κυριότερο εξαγωγικό και εισαγωγικό λιμάνι της Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου. Η ανάπτυξη των οδικών συγκοινωνιών εξασθένησε τη σημασία της και παρατηρήθηκε το

¹ Το πιο πρώιμο χιόνι σημειώθηκε στην Καλαμάτα στις 18-11-1913 και το πιο όψιμο στην Κυπαρισσία στις 28-03-1931

φαινόμενο της συγκέντρωσης της βιομηχανικής δραστηριότητας σε περιοχές κοντά στην Περιφέρεια Αττικής. Παρ'όλα αυτά η βιομηχανία παραμένει σημαντικός οικονομικός κλάδος της Μεσσηνίας αν και πρωτεύουσα θέση στην τοπική οικονομία κατέχει ο αγροτικός τομέας. Τα κύρια αγροτικά προϊόντα του Νομού είναι το ελαιόλαδο, οι βρώσιμες ελιές, η σταφίδα, τα σύκα, τα εσπεριδοειδή και τα κηπευτικά. Από το 1960 και μετά άρχισε η επέκταση στο Νομό της καλλιέργειας πρώιμων κηπευτικών σε θερμοκήπια, η οποία με την πάροδο του χρόνου καταλαμβάνει ένα αρκετά σημαντικό τμήμα της παραγωγής.

Κατά τη δεκαετία του 1990 στη Μεσσηνία παρατηρήθηκε μια σημαντική ανάπτυξη των μεθόδων της βιολογικής καλλιέργειας και κτηνοτροφίας. Παράλληλα με την αγροτική ανάπτυξη παρατηρείται και ανάπτυξη του αγροτουρισμού σε παράκτιες και ορεινές περιοχές της Μεσσηνίας, παράγοντας που συμβάλλει στην οικονομική άνθιση της περιοχής και στη συγκράτηση του φαινομένου της εσωτερικής μετανάστευσης.

Ο Νομός Μεσσηνίας με Πρωτεύουσα την Καλαμάτα συγκεντρώνει ποσοστό 1,6% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Είχε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φυσικής μείωσης του πληθυσμού τα έτη 1998-2001 με υπεροχή γεννήσεων ανά 1000 κατοίκους ίση με -4,6 (έτος 2001) και χαμηλή αναλογία μαθητών Δημοτικού ανά 1000 κατοίκους 52 έναντι του μέσου όρου της χώρας 59. Μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 ο πληθυσμός του αυξήθηκε κατά 5,9 ποσοστιαίες μονάδες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου (έτος 2001), ο Νομός Μεσσηνίας με κατά κεφαλή ΑΕΠ 8.451,94 € το 2001 συμμετέχει στο συνολικό ΑΕΠ της Ελλάδος με ποσοστό 1,11%, με εργατικό δυναμικό 66.743 κατοίκους. Αναλυτικά ο Πρωτογενής τομέας² συμμετέχει στο ΑΕΠ του Νομού κατά 17,60% (σε επίπεδο χώρας 7%) με αντίστοιχη απασχόληση 34,95%, ο Δευτερογενής³ κατά 9,40% (σε επίπεδο χώρας 22,20%) απασχολώντας 14,49% επί των απασχολούμενων ατόμων και ο Τριτογενής τομέας⁴ κατά 73% (σε επίπεδο χώρας 70,80%) με απασχόληση 50,56%. Από αυτά τα στοιχεία αποδεικνύεται ότι η βασική πλουτοπαραγωγική πηγή για το Νομό Μεσσηνίας είναι το εμπόριο και ο τουρισμός λόγω του φυσικού κάλλους της περιοχής συνδυάζοντας βουνό και θάλασσα, των αρχαιολογικών μνημείων και των εύφορων πεδινών και ημιορεινών εκτάσεων.

Πιο αναλυτικά, αναφορικά με τον Πρωτογενή τομέα, η έκταση αγροτικής γης καλύπτει 1.302,6 χιλιάδες στρέμματα. Από την συνολική έκταση του Νομού ορεινή είναι 40,17%,

² Ελιά/ελαιόλαδο, σύκα, σταφίδα, πατάτες, τομάτες

³ Βιομηχανία τροφίμων & ποτών, κατασκευές, προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά

⁴ Εμπόριο, Τουρισμός

πεδινή 33,89%, ενώ 25,94% είναι ημιορεινή. Κατά το 2002 τα κύρια παραγόμενα προϊόντα του Πρωτογενούς τομέα είναι τα εσπεριδοειδή σε 36.438 τόνους, οι πατάτες σε 34.126 τόνους, το γάλα σε 16.587 τόνους, οι τομάτες σε 14.825 τόνους και τέλος το ελαιόλαδο σε 21.579 τόνους. Σε ό,τι αφορά την παραγωγή προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας, η γη που καλύπτεται έχει έκταση 170.153 στρέμματα και τα βασικά είδη είναι το ελαιόλαδο, το οينوποιήσιμο αμπέλι, τα εσπεριδοειδή, τα σύκα και τα υπαίθρια κηπευτικά. Γενικά, στη γεωργία αναλογεί το 1/5 του προϊόντος του Νομού και παράγεται το 2,9% του συνολικού γεωργικού προϊόντος της Ελλάδας.

Στον Δευτερογενή τομέα, ο αριθμός των βιομηχανικών – βιοτεχνικών καταστημάτων αέρχεται σε 994 (έτος 2001) και οι περισσότερες πωλήσεις σημειώθηκαν από τη Βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών με αξία 55,61 εκ. Ευρώ. Οι επενδύσεις των βιομηχανικών επιχειρήσεων του Νομού διατηρήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα τη διετία 1998-99 και το 200 αυξήθηκαν σημαντικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ετήσιας Βιομηχανικής Έρευνας της ΕΣΥΕ.

Οι κυριότεροι κλάδοι του Τριτογενούς Τομέα είναι το Εμπόριο με 3.866 επιχειρήσεις, τα Ξενοδοχεία (κλίνες) με 95 (6.097) επιχειρήσεις και οι Χερσαίες Μεταφορές μέσω Αγωγών με 424 επιχειρήσεις.

Αδυναμίες και προβλήματα της Περιφέρειας είναι η αύξηση της ανεργίας και της ανεργίας μακράς διάρκειας και η δυσκολία πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ο Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός ανέρχεται το 2002 σε 227.200, ενώ ο αριθμός των απασχολούμενων το 2002 είναι 210.800 έναντι 207.000 το 1997. Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης από το 1995 έως το 2002 φαίνεται να ακολουθεί τη γενικότερη αύξηση του πληθυσμού της Περιφέρειας, καθώς και τις γενικότερες τάσεις στην εξέλιξη του εργατικού δυναμικού της χώρας. Σχετικά με τον ενεργό πληθυσμό ως ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών, η Περιφέρεια Πελοποννήσου με ποσοστό 65,84% βρίσκεται σε καλύτερη θέση σε σύγκριση με τη χώρα, της οποίας το ποσοστό είναι 62,10%. Το αντίστοιχο μέγεθος σε επίπεδο Ε.Ε. κινείται στο 69,05%. [www.perifereia-peloponnisou.gr]

[www.perifereia-peloponnisou.gr, www.ogeeka-dimitra.org.gr]

1.2 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο Δήμος Πύλου-Νέστορος είναι δήμος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, ο οποίος συστάθηκε σύμφωνα με το Πρόγραμμα “Καλλικράτης” από τη συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Κορώνης, Μεθώνης, Παπαφλέσσα, Πύλου, Νέστορος και Χιλιοχωρίων. Η έκταση του νέου δήμου είναι 554,3 km² και ο πληθυσμός του 23.780 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2001 της ΕΣΥΕ. Έδρα του νέου Δήμου έχει οριστεί η Πύλος. Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τμήματα των τέως Δήμων Πύλου, Νέστορος και Μεθώνης.

Ο τέως Δήμος Πύλου βρίσκεται στο Νοτιοδυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας και το Δυτικό τμήμα του βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος. Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του Δήμου είναι μια σύνθεση από πεδινές και ημιορεινές εκτάσεις. Η έκταση του Δήμου ήταν 144.600 στρέμματα και είχε συνολικά 5.402 κατοίκους (ΕΣΥΕ 2001). Η κατανομή των χρήσεων γης περιγράφεται ως εξής: 55% είναι γεωργικού χαρακτήρα, 0,48% είναι βοσκότοποι, 40,6% είναι δασικές εκτάσεις και 3,92% υπόλοιπες εκτάσεις. Στα ανοικτά της Πύλου υπάρχει το περίφημο Φρέαρ των Οινουσών, η περιοχή με το μεγαλύτερο βάθος της Μεσογείου (5.000 m).

Ο τέως Δήμος Νέστορος βρίσκεται στο Δυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας. Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του Δήμου είναι μια σύνθεση από πεδινές ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις με μικρό υψόμετρο χρησιμοποιούμενες κυρίως στη γεωργία και την κτηνοτροφία. Η έκταση του δήμου ήταν 93.000 στρέμματα και είχε συνολικά 5.552 κατοίκους (ΕΣΥΕ 2001). Η κατανομή των χρήσεων γης περιγράφεται ως εξής: 59,9% είναι γεωργικού χαρακτήρα, 1,61% είναι βοσκότοποι, 34,7% είναι δασικές εκτάσεις και 3,79% υπόλοιπες εκτάσεις.

Ο τέως Δήμος Μεθώνης βρίσκεται στο Νοτιοδυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας. Η έκταση του Δήμου ήταν 97.000 στρέμματα και είχε πραγματικό πληθυσμό 2.638 κατοίκους. Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του Δήμου είναι μια σύνθεση από πεδινές και ημιορεινές εκτάσεις. Η κατανομή των χρήσεων γης περιγράφεται ως εξής: 50,3% είναι γεωργικού χαρακτήρα, 0,2% είναι βοσκότοποι, 48,24% είναι δασικές εκτάσεις και 1,26% υπόλοιπες εκτάσεις. [Ε.Σ.Υ.Ε. 2001]

1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1^η περίοδος: Μυκηναϊκή

Η Πύλος ιδρύθηκε από τον μεγαρέα Πύλο και γνώρισε μεγάλη ακμή και δόξα με τον Νηλέα, την οποία ο Όμηρος αποκαλεί "Πόλη του Νηλέα". Σύμφωνα με τον Πausανία, η ομηρική Πύλος βρισκόταν στο ύψωμα στο Κορυφάσιο, Βόρεια από τον κόλπο της Βοϊδοκοιλιάς. Εκεί ήταν όπως πιστεύεται το σπίτι και ο τάφος του Νέστορος και κοντά του ο τάφος του Θρασυμήδη (ενός από τους επτά υιούς του) καθώς και η σπηλιά όπου βρίσκονταν οι αγελάδες του βασιλιά. Το ανάκτορο του Νέστορος βρέθηκε 6 km Βορειοδυτικά από το Κορυφάσιο, στον Άνω Εγκλιανό. Τα ερείπια του ανακτόρου σε συνδυασμό με τις περιγραφές του Ομήρου βεβαιώνουν ότι το εκτεταμένο βασίλειο του Νέστορος, το οποίο έφτανε μέχρι τον Ταΰγετο ήταν το δεύτερο σε ισχύ- ακτινοβολία- πλούτο, μετά τις Μυκήνες.

Η πυρπόληση του μυκηναϊκού ανακτόρου της Πύλου στα τέλη του 13^{ου}- αρχές 12^{ου} π.Χ. αιώνα ευνοήθηκε ιδιαίτερα από τις πυκνές ξυλοδεσιές των τειχών του κτιρίου, ήταν καθολική και οδήγησε στην ολοκληρωτική καταστροφή, εγκατάλειψη και ερήμωση του χώρου. Η καταστροφή του ανακτόρου πιθανότατα οφείλεται σε γενικότερες λαϊκές αναστατώσεις και εξεγέρσεις στις έδρες των μυκηναϊκών βασιλείων, που στη συνέχεια οδήγησαν σε ανατροπές και πολιτικές ανακατατάξεις.

Η συνέχεια και η ροή της ζωής και του πολιτισμού στην Πύλο, μετά την καταστροφή του ανακτόρου και την κατάλυση της κεντρικής εξουσίας αντανακλώνεται στους αιώνες που ακολούθησαν, τόσο στους θαλαμοειδείς και θολωτούς τάφους της Μεσσηνίας, με την ηρωολατρεία κατά τη διάρκεια των γεωμετρικών χρόνων και της αρχαϊκής περιόδου, όσο και στην ίδρυση και ανάπτυξη μιας νέας πόλης στην περιοχή, με το ίδιο όνομα Πύλος, σε θέση κοντά στην παραλία αυτή τη φορά.

2^η περίοδος: Κλασικοί Χρόνοι

Ο λόφος λοιπόν στα Βόρεια του Κόλπου του Ναβαρίνου γίνεται πλέον το κέντρο των δραστηριοτήτων της περιοχής με τη νέα πόλη της Πύλου. Η Πύλος όπως και όλη η περιοχή θα περάσει στη διοίκηση των Λακεδαιμονίων κατά τη διάρκεια των τριών Μεσσηνιακών Πολέμων: 743-724 π.Χ., 685-667 π.Χ. και 464-454 π.Χ. Το 425 π.Χ., κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου, οι Αθηναίοι καθώς κατευθύνονταν προς τη Σικελία υποχρεώθηκαν ύστερα από τρικυμία να σταματήσουν στην Πύλο. Τότε ο στρατηγός Δημοσθένης αντιλήφθηκε τη γεωπολιτική σημασία της Πύλου κι έπεισε τους Αθηναίους να οχυρώσουν την περιοχή. Έτσι, δημιουργήθηκε μια ναυτική βάση στην

επικράτεια των Λακεδαιμονίων όπου θα μπορούσαν οι αθηναίοι μαζί με τους Μεσσήνιους να παρενοχλούν τους αντιπάλους τους. Θορυβημένοι οι Λακεδαιμόνιοι έστειλαν στρατό στην Πύλο. Η επίθεσή τους αποκρούστηκε ενώ ακολούθησε απόβαση αθηναϊκών δυνάμεων στη Σφακτηρία όπου μετά από 72 ημέρες πολέμου οι Λακεδαιμόνιοι αναγκάστηκαν να παραδοθούν. Μετά από αυτή την ήττα οι Αθηναίοι άφησαν μόνιμη φρουρά στην Πύλο, η οποία ενισχύθηκε από τους Μεσσήνιους και μετατράπηκε σε στρατιωτική βάση.

Το 369 π.Χ., μετά τις νίκες του Επαμεινώνδα επί των Λακεδαιμονίων, που είχαν ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση όλων των Μεσσηνίων ειλωτών και την ίδρυση της Μεσσηνίας, η Πύλος ξαναέγινε ένα μεσσηνιακό επίνειο. Ωστόσο, η έλλειψη μιας ισχυρής τοπικής προσωπικότητας καθώς και η μακροχρόνια κατοχή της Μεσσηνίας από τους Αλακεδαιμόνιους οδήγησαν στο να μείνουν αναξιοποίητες οι σημαντικές δυνατότητες που προσέφεραν οι παραθαλάσσιες, στρατηγικές θέσεις της Μεθώνης, της Κορώνης και της Πύλου.

Στους μακεδονικούς χρόνους, η Πύλος αναφέρεται απλώς ως μια ελεύθερη μεσσηνιακή πολίχνη, που διατηρήθηκε στην ελληνιστική περίοδο και στη ρωμαιοκρατία. Στους ελληνιστικούς χρόνους η Πύλος συμμετείχε στην Αχαϊκή Συμπολιτεία και κατά τη ρωμαιοκρατία αυτονομήθηκε κι έκοψε δικό της νόμισμα. Δεν υπάρχει καμία άλλη πληροφορία για την περίοδο των δέκα αιώνων που ακολούθησε τη ρωμαιοκρατία αφού δεν υπάρχουν αντίστοιχα αρχαιολογικά ευρήματα.

3^η περίοδος: Βενετοκρατία

Η Φραγκοκρατία ξεκινά στην Ελλάδα το 1204 και οι Φράγκοι εκχωρούν στους Βενετούς τα 3/8 των βυζαντινών εδαφών. Στην Πελοπόννησο οι Φράγκοι εγκαταστάθηκαν στην Δυτική ακτή δημιουργώντας το πριγκηπάτο της Αχαΐας και δημιούργησαν νέα κάστρα ένα εκ των οποίων βρισκόταν στον Κόλπο του Ναυαρίνου.

Το 1430 οι Έλληνες έγιναν πάλι κύριοι της Πελοποννήσου μετά την κατάλυση του πριγκηπάτου της Αχαΐας, εκτός από το Ναυαρίνο, τη Μεθώνη, την Κορώνη και το Άργος που παρέμειναν στην κυριαρχία των Βενετών. Το 1500 το Ναυαρίνο περνά στα χέρια των Οθωμανών μαζί με τη Μεθώνη και την Κορώνη. Το 1573 η Οθωμανική Διοίκηση έκτισε νέο φρούριο στη θέση της σημερινής Πύλου, το Νιόκαστρο. Το παλαιό κάστρο, το Παλιόκαστρο, συνέχισε να κτίζεται αλλά έχασε την στρατηγική του σημασία.

Οι Βενετοί με αρχηγό τον δόγη Μοροζίνι άρχισαν την κατακτητική τους εκστρατεία στην Ελλάδα το 1684. Τον Ιούνιο του 1686 οι Βενετοί με 10000 πεζούς και 1000 ιππείς

αποβιβάστηκαν στο Ναυαρίνο. Η οθωμανική φρουρά του Παλιόκαστρου παραδόθηκε στους Βενετούς και ένα μήνα μετά παραδόθηκε και το Νιόκαστρο.

Μετά από αυτή την επιτυχία οι Βενετοί χώρισαν την Πελοπόννησο σε τέσσερα διαμερίσματα: της Ρομανίας με πρωτεύουσα το Ναύπλιο, της Αχαΐας με πρωτεύουσα την Πάτρα, της Λακωνίας με πρωτεύουσα τη Μονεμβασιά και της Μεσσηνίας με πρωτεύουσα το Νιόκαστρο ή Navarino Nuono. Το διαμέρισμα αυτό περιελάμβανε τη Μεθώνη, την Κορώνη, την Ανδρούσα, την Καλαμάτα, την Κυπαρισσία και ένα τμήμα της σημερινής Αρκαδίας που έφτανε έως το Λεοντάρι, το Φανάρι και την Καρύταινα.

4^η περίοδος: Ορλωφικά

Το 1770, την άνοιξη, αποβιβάστηκε στο Οίτυλο μια ναυτική μοίρα λίγων πλοίων με εντολή της αυτοκράτειρας Αικατερίνης Β' της Ρωσίας που είχε κηρύξει τον πόλεμο εναντίον των Οθωμανών με επικεφαλής τους Αλέξανδρο και Θεόδωρο Ορλώφ. Στην αρχή με τη βοήθεια ξεσηκωμένων Ελλήνων κατέλαβαν το Μυστρά και το Ναυαρίνο. Στην Τρίπολη όμως απέτυχαν το ίδιο στην Κορώνη και στη Μεθώνη με αποτέλεσμα το διωγμό και τη σφαγή των Ελλήνων.

Οι Ρώσοι τελικά αποφάσισαν να εγκαταλείψουν το Ναυαρίνο. Μετά την αποχώρηση αυτή οι Οθωμανοί κράτησαν το Νιόκαστρο μέχρι την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

Οι επιπτώσεις αυτής της εξέγερσης που ονομάστηκε Ορλωφικά ήταν τραγικές διότι εκτός από τις σφαγές τουλάχιστον 30000 Έλληνες εγκατέλειψαν την Πελοπόννησο με προορισμό τα Ιόνια νησιά και τη Σικελία. Στους οικισμούς μάλιστα της Πελοποννήσου και ιδιαίτερα της Μεσσηνίας κυριαρχούσε εικόνα καταστροφής και ερήμωσης.

5^η περίοδος: Ελληνική Επανάσταση

Οι Έλληνες ξεσηκώθηκαν εναντίον των Τούρκων και έως τον Μάρτιο του 1822 είχαν ξεσπάσει επαναστατικές εξεγέρσεις από την Κρήτη έως τη Μακεδονία. Ο Επίσκοπος Μεθώνης, Γρηγόριος Παπαθεοδώρου, στις 29 Μαρτίου 1821, μαζί με οπλαρχηγούς της περιοχής ανάγκασε τους Οθωμανούς να περιοριστούν στο Φρούριο της Μεθώνης και κατευθύνθηκε προς την Πύλο ώστε να συμμετάσχει στον ξεσηκωμό που είχαν οργανώσει οι Πύλιοι Φιλικοί, Αδελφοί Οικονομίδοι. Οι Έλληνες πολιορκήσαν το Νιόκαστρο, στη συνέχεια κατέλαβαν το Παλιόκαστρο, αλλά τα φρούρια της Μεθώνης και της Κορώνης δεν κατόρθωσαν να τα καταλάβουν μέχρι το τέλος της Επανάστασης.

Ο Ιμπραήμ αποβιβάστηκε στη Μεθώνη αρχίζοντας από εκεί την εκστρατεία του στην Πελοπόννησο. Η Μεθώνη όμως και η Κορώνη στην οποία έσπευσε να διαλύσει το σώμα

των Ελλήνων που την πολιορκούσε δεν μπορούσαν να γίνουν βάσεις του στόλου του. Ο Κόλπος του Ναυαρίνου όμως ήταν ιδανικός και προκειμένου να μπορέσει να προωθηθεί στην Πελοπόννησο έβαλε ως στόχο την κατάληψη των δύο φρουρίων του κόλπου, της Σφακτηρίας και την εξασφάλιση της επικοινωνίας του Νιόκαστρο με τη Μεθώνη. Σύντομα ο Κόλπος του Ναυαρίνου έγινε το επίκεντρο των επαναστατικών επιχειρήσεων. Ο Ιμπραήμ βομβάρδισε το Νιόκαστρο, ως προμήνυμα της μεγάλης επιχείρησης που οργάνωνε για την κατάληψη της Σφακτηρίας και του Ναυαρίνου. Στις 15 Μαρτίου οι Αιγύπτιοι επιτέθηκαν στη Σχοινόλακκα, αλλά απωθήθηκαν και στις 7 Απριλίου σε σύγκρουση στο χωριό Κρεμμύδια 3250 Έλληνες νικήθηκαν με 600 νεκρούς.

Ο Μακρυγιάννης, με δύναμη των Ρουμελιωτών κατέβηκε από τους Γαργαλιάνους στο αφρούρητο και εγκαταλελειμμένο Παλιόκαστρο, όπου πριν κατάβει στο Νιόκαστρο οργάνωσε την αντίσταση εναντίον των Αιγυπτίων του Ιμπραήμ. Αποβιβάστηκαν στη Σφακτηρία τουρκοαιγυπτιακά πληρώματα, τα οποία κατάφεραν να νικήσουν τους Έλληνες που την υπεράσπιζαν. Ήταν μια από τις μεγαλύτερες σφαγές της Επανάστασης. Ανάμεσα σε αυτούς που έχασαν ηρωικά τη ζωή τους ήταν ο Αναγνωσταράς, ο Γιάννης Μαυρομιχάλης, ο Τσαμαδός, ο Σαχίνης και ο Ιταλός κόμης Σανταρόζα.

Η επιτυχία αυτή του Ιμπραήμ στη Σφακτηρία αποτελούσε την αρχή της ήττας των Ελλήνων. Το 1825 παραδόθηκαν στον Ιμπραήμ το Παλιόκαστρο και το Νιόκαστρο κι έτσι αυτά τα φρούρια μαζί με της Μεθώνης και της Κορώνης προσέφεραν μια πολύ ισχυρή βάση εκκίνησης για τις επιδρομές του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο, καθώς επίσης και της επικοινωνίας του με την Αίγυπτο για ζητήματα ανεφοδιασμού κι ενισχύσεων.

6^η περίοδος: Ναυμαχία του Ναυαρίνου

Ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος με 89 καράβια εισήλθε στον Κόλπο του Ναυαρίνου, με σκοπό την ενίσχυση των στρατευμάτων του Ιμπραήμ. Οι τρεις ευρωπαϊκές δυνάμεις: Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, στις 6 Ιουλίου 1827 (Συνθήκη του Λονδίνου), είχαν συμφωνήσει στη δημιουργία ημιανεξάρτητου ελληνικού κράτους φόρου υποτελούς στο σουλτάνο. Η επαναστατική κυβέρνηση απεδέχθη τη συνθήκη, όμως ο σουλτάνος την απέρριψε. Στη Συνθήκη αναφερόταν ότι στην περίπτωση που η Πύλη δεν θα δεχόταν τη διαμεσολάβηση για την αποχώρηση από τον Μοριά τότε οι τρεις σύμμαχοι θα έστελναν προξένους που θα οδηγούσαν σε επίσημη αναγνώριση του Ελληνικού Κράτους. Σε περίπτωση που οι Οθωμανοί απέρριπταν την εκχειρία, θα υπήρχαν κυρώσεις.

Έτσι στις 12 Οκτωβρίου 1827 έχοντας απορρίψει οι κατακτητές την εκχειρία, οι στόλοι έφθασαν έξω από το λιμάνι της Πύλου για να επιβάλλουν τα αντίστοιχα μέτρα. Στις 19

Οκτωβρίου 1827 οι τρεις ναυαρχίδες των τριών δυνάμεων με υποναύαρχο τον Δεριγνύ εισήλθαν στον Κόλπο για να ασκήσουν μεγαλύτερη πίεση και διαπραγματεύσεις με τους Τουρκοαιγυπτίους. Ξεκίνησε η ναυμαχία, η τελευταία ναυτική σύγκρουση που πραγματοποιήθηκε με ιστιοφόρα πλοία, διήρκεσε τέσσερις ώρες και είχε ως αποτέλεσμα να βυθιστούν 60 τουρκοαιγυπτιακά πλοία και να χαθούν 6000 πολεμιστές. Από το συμμαχικό στόλο δεν βυθίστηκε κανένα πλοίο ενώ και στις τρεις ναυαρχίδες των συμμάχων οι πιλότοι ήταν Έλληνες.

Ο Ιμπραήμ χρειάστηκε περίπου ένα χρόνο για να αποχωρήσει, αφού οι τρεις Δυνάμεις έστειλαν στην Πελοπόννησο Γαλλικό εκστρατευτικό σώμα που παρέλαβε τη Μεθώνη και την Κορώνη και τις παρέδωσε στον Έλληνα Φρούραρχο Νικηταρά.

Στις 20 Οκτωβρίου κάθε χρόνου, εορτάζεται με λαμπρότητα η επέτειος της ναυμαχίας με τη συμμετοχή μιας φρεγάτας από τον κάθε συμμαχικό τότε στόλο.

Η Μεθώνη, όπως και η Κορώνη αναπτύχθηκαν οικονομικά και κοινωνικά σε τέτοιο βαθμό ώστε θεωρήθηκαν από τα πρώτα “αστικά” κέντρα της Ελλάδας και ποτέ δεν έχασαν (όπως και η Πύλος) την οικονομική σημασία τους σαν κέντρα εμπορίου και βιοτεχνίας. Ιδιαίτερα κατά τον 19^ο αιώνα γνώρισαν μια νέα οικονομική άνθηση με την καλλιέργεια και το εμπόριο λαδιού και σταφίδας, μετατρέποντας την Πύλο σε ένα σημαντικό εξαγωγικό λιμάνι κυρίως σταφίδας με προορισμό συνήθως τη Γαλλία.

[Jack L. Davis, 2005, www.pylos.gr, www.enet.gr]

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Ε.Σ.Υ.Ε. [2001], Λεξικό Δήμων και Κοινοτήτων, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

Jack L. Davis, [2005], Πύλος η Αμμουδερή, Αθήνα, εκδόσεις Παπαδήμα

Δικτυακοί Τόποι

www.peloponnisos.gr

diocles.civil.duth.gr

www.perifereia-peloponnisou.gr

www.ogeeka-dimitra.org.gr

www.pylos.gr

www.enet.gr

2. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ

Η Μεσσηνία και ιδιαίτερα το Νοτιοδυτικό τμήμα της διαθέτει το πιο εύφορο έδαφος και το πιο ήπιο κλίμα σε όλη την Πελοπόννησο. Στην περιοχή βρίσκεται το πιο εντυπωσιακό σκηνικό των ακτών της Μεσσηνίας, συμπεριλαμβανωμένου του Κόλπου του Ναυαρίνου, που παραμένει σχεδόν ανέγγιχτο από σύγχρονα οικοδομήματα. Ο μεγάλος Κόλπος του Ναυαρίνου, η εκτεταμένη λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας και η στενή λωρίδα γης που τα χωρίζει, είναι τα πιο αναγνωρίσιμα μέρη της δυτικής Μεσσηνίας.

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η εξέλιξη του φυσικού περιβάλλοντος της εξεταζόμενης περιοχής, πρέπει το πεδίο ενδιαφέροντος να γίνει ευρύτερο του ιστορικού και αρχαιολογικού επιπέδου και να χρησιμοποιηθούν οι γεωλογικές κλίμακες του χώρου και του χρόνου. Τα κυριότερα γεωλογικά και φυσιογραφικά χαρακτηριστικά της Μεσσηνίας (σε επίπεδο Νομού) είναι αποτέλεσμα της σύγκρουσης των δύο τμημάτων του φλοιού της γης, της Αφρικανικής και της Ευρωπαϊκής πλάκας. Αυτές κινούνταν η μια προς την άλλη κατά ένα εκατοστό του μέτρου κάθε χρόνο και τα δύο τελευταία εκατομμύρια χρόνια έχουν υποχωρήσει ανάμεσά τους 20 km του φλοιού της γης.

Η οριζόντια αυτή κίνηση των πλακών συνοδεύεται από κάθετες μετατοπίσεις της γης: οι κορυφές των βουνών υψώνονται κατά μήκος των τεκτονικών χασμάτων και οι παράκτιες πεδιάδες βυθίζονται προσωρινά κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, όπου σημειώνεται μεγάλη συγκέντρωση ιζημάτων.

Το φυσικό τοπίο του Νομού δημιουργήθηκε με τον τρόπο που περιγράφεται πιο πάνω. Οι απόκρημνες κορυφές που εμφανίζονται κατά μήκος των τεκτονικών χασμάτων είναι στην επεξεργαζόμενη περιοχή: το νησί της Σφακτηρίας και η οροσειρά του Αιγάλεω στη Δυτική Μεσσηνία (δεν εμπίπτει στην περιοχή ενδιαφέροντος). Για την κατανόηση της εξέλιξης και της αμοιβαίας εξάρτησης του φυσικού περιβάλλοντος και της ιστορίας της ανθρώπινης ύπαρξης σε αυτό συστάθηκε ένα ερευνητικό πρόγραμμα: το Περιφερειακό Αρχαιολογικό Πρόγραμμα Πύλου ή PRAP (Pylos Regional Archaeological Project).

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις μελέτες του Προγράμματος, 10.000 χρόνια πριν η στάθμη της επιφάνειας της θάλασσας βρισκόταν πιο χαμηλά από το σημερινό της επίπεδο. Ο Κόλπος του Ναυαρίνου είχε έκταση αρκετών χιλιομέτρων προς το Βορρά κι έφτανε στους πρόποδες του λόφου, όπου σήμερα υπάρχει το χωριό Τραγάνα. Εκείνη την εποχή, η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας, η στενή λωρίδα γης που τη χωρίζει από τον Κόλπο του

Ναυαρίνου και οι αμμόλοφοι της Βοϊδοκοιλιάς δεν υπήρχαν. Αντιθέτως, υπήρχαν εκτεταμένες, θίνες άμμου Βόρεια από το χωριό Ρωμανού.

Σύμφωνα με τους ερευνητές, η Πυλία δεν υπέστη σημαντικές μορφολογικές αλλαγές μετά το τέλος της 2^{ης} χιλιετίας, με εξαίρεση το φράγμα της άμμου που έκλεισε το Βόρειο άκρο του Κόλπου του Ναυαρίνου (800-500 π.Χ.), με αποτέλεσμα την απομόνωση της λιμνοθάλασσας της Γιάλοβας από τον υπόλοιπο Κόλπο.

[Jack L. Davis, 2005, diocles.civil.duth.gr]

2.2 ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ

Για την ανάλυση των Υγρότοπων που υπάρχουν στην περιοχή, παρατίθεται ο ορισμός από το Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων- Υγρότοπων (ΕΚΒΥ): “Υγρότοποι είναι φυσικές ή τεχνητές περιοχές αποτελούμενες από έλη με ποώδη βλάστηση, από με απκλειστικώς ομβροδίαιτα έλη με τυρφώδες υπόστρωμα, από τρυφώδεις γαίες ή από νερό. Οι περιοχές αυτές είναι μόνιμα ή προσωρινά κατακλυζόμενες από νερό το οποίο είναι στάσιμο ή τρεχούμενο, γλυκό, υφάλμυρο ή αλμυρό και περιλαμβάνουν επίσης εκείνες που καλύπτονται από θαλασσινό νερό το βάθος του οποίου κατά τη ρηχία δεν υπερβαίνει τα έξι μέτρα. Ουσιώδη γνωρίσματα της μεταβατικής ζώνης που παρεμβάλλεται μεταξύ των μόνιμα κατακλυσμένων και των καθαρά χερσαίων περιοχών είναι η παρουσία υδροχαρούς βλάστησης και η ύπαρξη υδρομορφικών εδαφών, δηλαδή εδαφών που ανέπτυξαν ειδικά γνωρίσματα ως αποτέλεσμα της υψηλής υπόγειας στάθμης νερού.

Οι υγρότοποι, όσοι δεν έχουν υποβαθμιστεί από τον Άνθρωπο, σφύζουν από ζωή. Ιδιαίτερα θαυμαστή είναι η πληθώρα υδρόβιων πουλιών που βρίσκουν εκεί χώρους για αναπαραγωγή, φώλιασμα, τροφή και ξεκούραση. Πολλά από τα είδη είναι μεταναστευτικά και προστατεύονται άμεσα ή έμμεσα από Διεθνείς Συμβάσεις (π.χ. Ράμσαρ, Βέρνης, Ρίο) και Κοινοτικές Οδηγίες (π.χ. 79/409/ΕΟΚ για τα άγρια πουλιά). Επίσης, πολλοί υγρότοποι προστατεύονται από την Εθνική Νομοθεσία, τη Σύμβαση Ράμσαρ και περιλαμβάνονται στο “Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών Natura 2000.”

Ως προς τους τύπους των Υγρότοπων: *“Υπάρχουν διάφοροι τύποι ταξινόμησης των υγροτόπων σε τύπους, π.χ. ανάλογα με τη ρέουσα ή στάσιμη φύση των νερών, την αλατότητα του νερού, τη γειννίασή τους με θάλασσα, το υπόστρωμά τους, με το αν είναι φυσικού ή τεχνητού κλπ.*

Οι πολύ γενικές κατηγορίες στις οποίες συνηθίζεται να χωρίζονται οι υγρότοποι στην Ελλάδα είναι: δέλτα, έλη, λίμνες, λιμνοθάλασσες, πηγές, εκβολές, ποταμοί, τεχνητές λίμνες.”

Ο Υγρότοπος που βρίσκεται στην εξεταζόμενη περιοχή είναι η Λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας. Κατά το ΕΚΒΥ λιμνοθάλασσες είναι: *“αβαθείς παράκτιες υδατοσυλλογές που επικοινωνούν με τη θάλασσα μέσω ενός, συνήθως, διαύλου. Ευνοϊκές συνθήκες σχηματισμού τους είναι οι εξής: επίπεδες και αμμώδεις ακτές, εκβολή ποταμού και κατάλληλη δράση των θαλάσσιων ρευμάτων. Το νερό των λιμνοθαλασσών προέρχεται από τα ατμοσφαιρικά κατακρημνίσματα, από ποταμούς ή χειμάρρους και από τη θάλασσα. Πρόκειται για εξαιρετικώς δυναμικά συστήματα. Οι υδρολογικές συνθήκες και η αλατότητα του νερού μεταβάλλονται ταχύτατα. Μεταβολές, αλλά βραδύτερες, υφίσταται και η*

γεωμορφολογία τους. οι λιμνοθάλασσες θεωρούνται από τα πιο παραγωγικά οικοσυστήματα σε ψάρια υψηλής εμπορικής αξίας. Επιτελούν σε υψηλό βαθμό πολλές φυσικές λειτουργίες και ιδίως τη λειτουργία της εξαγωγής τροφής (στη γειτονική θαλάσσια ζώνη). Οποιαδήποτε, έστω και μικρή, ανθρώπινη παρέμβαση στις λιμνοθάλασσες μπορεί να έχει δυσανάλογα μεγάλες συνέπειες στην ισορροπία τους ως προς την υδρολογία, την αλατότητα και τη βίωσή τους. ως εκ τούτου η μελέτη των παραγόντων αυτών προκειμένου να εκπονηθεί το σχέδιο διαχείρησής τους πρέπει να βασίζεται, ει δυνατόν, σε πολυετή δεδομένα. Επίσης η παρακολούθηση των απαραίτητων γνωρισμάτων τους πρέπει να γίνεται σε πυκνά χρονικά διαστήματα, ιδίως κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής του διαχειριστικού σχεδίου.” [www.ekby.gr]

Η Λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας βρίσκεται στο Νοτιοδυτικό παραθαλάσσιο άκρο της Πελοποννήσου. Η πλησιέστερη κωμόπολη είναι η Πύλος, που απέχει 6 km. Στα Δυτικά, η λιμνοθάλασσα χωρίζεται από το Ιόνιο Πέλαγος με τις αμμοθίνες στην παραλία της Βοϊδοκοιλιάς και με το ακρωτήριο Κορυφάσιο, ενώ στα Νότια χωρίζεται από τον Κόλπο του Ναυαρίνου με μια στενή λωρίδα γης. Στα Ανατολικά, οι χαμηλοί λόφοι διακόπτονται από τις μικρές χαράδρες και από τα ρέματα που πλαισιώνουν τον Καταρράκτη Καλαμάρη. Στα Βόρεια εκτείνονται καλλιεργημένες εκτάσεις. Οι κύριοι γεωλογικοί σχηματισμοί της περιοχής είναι ασβεστολιθικοί, ενώ το έδαφος του Υγρότοπου συνιστάται από αλλουβιακά ιζήματα.

Συμφωνα με τον βοτανολόγο Andrea Bonetti και την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας (ή Οσμαναγά) είναι ο Νοτιότερος Υγρότοπος διεθνούς σημασίας στα Βαλκάνια. Η ενδιαφέρουσα πανίδα και χλωρίδα περιλαμβάνει ένα μεγάλο φάσμα ειδών μεταναστευτικών πουλιών και αρκετά ενδημικά φυτά κι ερπετά που σπάνια συναντώνται αλλού. Μόλις στα τέλη της δεκαετίας του 1990 ανακαλύφθηκε η οικολογική σημασία της Γιάλοβας. Κατά το παρελθόν, ο Υγρότοπος έχει υποφέρει από την προσπάθεια αποξήρανσής του στα τέλη της δεκαετίας του 1950, μια διαδικασία που οδήγησε στην υποβάθμισή του. Το σχέδιο αυτό απέτυχε(λόγω των πλούσιων υπόγειων νερών), ωστόσο η αρχική επιφάνεια της λιμνοθάλασσας μειώθηκε κατά το 1/3. Κατά τη διάρκεια αυτών των έργων οι εισροές γλυκού νερού εξετράπησαν προς τη θάλασσα, με αποτέλεσμα ο Υγρότοπος να στερηθεί το γλυκό νερό για περίπου 40 χρόνια. Αυτό σε συνδυασμό με την κατασκευή ενός μεγάλου καναλιού (δεκαετία 1980), το οποίο συνέδεε τον υγρότοπο με τον Κόλπο του Ναυαρίνου, αλλά κι ενός εσωτερικού δρόμου που χώρισε τον Υγρότοπο στα δύο (την κυρίως λιμνοθάλασσα από το έλος), οδήγησε σε αύξηση της αλατότητας του νερού. Ως αποτέλεσμα αυτών ήταν να μετατραπούν οι περισσότεροι βάλτοι γλυκού μερού σταδιακά σε αλμυρόβαλτους. Η μετατροπή αυτή επέδρασε αρνητικά

στην βιοποικιλότητα του Υγρότοπου. Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα LIFE- Φύση (1997-2000) στόχευσε στην αποκατάσταση του Υγρότοπου επαναφέροντας το γλυκό νερό και δημιούργησε τις οικοτουριστικές υποδομές. [Andrea Bonetti, 2008]

Ο Υγρότοπος αυτός προστατεύεται ως Καταφύγιο Άγριας Ζωής και αποτελεί Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Μαζί με το νησί Σφακτηρία έχει κηρυχθεί Τόπος Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (ΤΚΕ) στα πλαίσια του δικτύου Natura 2000. Επίσης, η περιοχή προστατεύεται ως αρχαιολογικός χώρος και έχει τέλος κηρυχθεί Περιοχή Εξαιρετικής Φυσικής Ομορφιάς.

Σήμερα ο Υγρότοπος είναι ιδανικός τόπος για την επιστημονική Έρευνα, την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την απόλαυση της φύσης.

Στη Λιμνοθάλασσα μέχρι τώρα έχουν καταγραφεί 16 είδη οικοτόπων, 271 είδη πουλιών, 34 είδη ερπετών (μεταξύ των οποίων και ο γνωστός Αφρικάνικος χαμαιλέων), 28 είδη θηλαστικών και 16 είδη ψαριών.

Η βλάστηση της Λιμνοθάλασσας αποτελείται από είδη που φυτρώνουν στα έλη γλυκού νερού και στους αλμυρόβαλτους, με μικρές συστάδες από αρμυρίκια. Τον περίγυρο χαρακτηρίζουν η μακία⁵ βλάστηση και τα φρύγανα⁶. Δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη πλήρης απογραφή των φυτών. [www.ornithologiki.gr]

⁵ Ημιφυσική θαμνοειδής βλάστηση.

⁶ Ελαφριά, ανοιχτή ομάδα θάμνων, ύψους 0,5-1m, που καλύπτουν ξηρές, διαβρωμένες πλαγιές με χώμα.

2.3 ΧΛΩΡΙΔΑ

Οι έρευνες των βοτανολόγων του PRAP⁷ έδειξαν ότι η αύξηση της θερμοκρασίας και των βροχών μετά το πέρας της Εποχής των Παγετώνων, υπήρξε ευνοϊκή για την ανάπτυξη δασών από βελανιδιές και σε χαμηλότερα υψόμετρα, από οξυές, χαρουπιές, φυσικιές, ενώ σε μεγαλύτερα υψόμετρα και σε αμμώδη εδάφη αναπτύχθηκαν αμυγδαλιές, πευκοδάση και αειθαλείς θάμνοι στην περιοχή. Γεωλογικά δείγματα από τη Λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας, μετά από τη σχετική ανάλυση, έδειξαν ότι περί το 2000 π.Χ. είχαν μειωθεί στο ελάχιστο τα δάση από κωνοφόρα δέντρα. Τότε αυξήθηκε σημαντικά η απόθεση ιζημάτων καθώς και η ποσότητα του οργανικού υλικού σε αυτά. Βρέθηκε ένα στρώμα απόθεσης περίπου 15 cm, το οποίο περιείχε κάρβουνο προερχόμενο από δασικές πυρκαγιές, οι οποίες είχαν προκληθεί με σκοπό να καθαριστεί η περιοχή από το δάσος. Αυτή η εκτεταμένη φάση αποψίλωσης οδήγησε στην αστάθεια του φυσικού τοπίου και το περιβάλλον άρχισε να γίνεται όλο και πιο ευπαθές, κάτι το οποίο διαρκεί δυστυχώς μέχρι και τη σημερινή εποχή. Συνεκδοχικά, η φυτοκάλυψη έχει υποστεί πολύ σιβαρές αλλαγές κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών χιλιάδων ετών.

Κατά τη διάρκεια των βαρβαρικών επιδρομών και της σλαβικής κατάκτησης (τέλη 1^{ης} χιλιετίας μ.Χ.) η έκταση της καλλιεργήσιμης γης μειώθηκε. Εκείνη την περίοδο καλλιεργήθηκαν λιγότερες ελιές και οι βελανιδιές ανέκτησαν έδαφος, παράγοντες που μαρτυρούν και την μείωση της ανθρώπινης δραστηριότητας. Δεν μεσολάβησαν άλλες μεγάλες αλλαγές στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον έως τη σύγχρονη εποχή για την οποία υπάρχουν και περισσότερα στοιχεία σχετικά με την ανθρώπινη επέμβαση στο τοπίο.

Πλέον η Νοτιοδυτική Μεσσηνία, στο σύνολό της, καλύπτεται από καλλιεργημένη γη και βοσκότοπους. Τα αυτοφυή δάση έχουν εξαφανισθεί και η μακία βλάστηση έχει αξαπλωθεί και σε απότομες και απρόσιτες πλαγιές. Σε αρκετές περιοχές, όπου έχει εντατικοποιηθεί η βόσκηση, η μακία βλάστηση έχει εκφυλισθεί σε ένα άλλο είδος φυτών, σε φρύγανα.

Η αστυφιλία και οι οικονομικές διακυμάνσεις, είναι οι παράγοντες που ανάγκασαν πολλούς καλλιεργητές να δώσουν έμφαση στις μονοκαλλιέργειες, κυρίως στις ελιές (που δεν απαιτούν πολλή φροντίδα). Η χρήση των γεωργικών μηχανημάτων και των ζιζανιοκτόνων στην σύγχρονη εποχή οδήγησε σε μεγαλύτερη καταστροφή του εδάφους και της χαμηλής βλάστησης.

Παρόλα αυτά η χλωρίδα της εξεταζόμενης περιοχής παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφού περιλαμβάνει ενδημικά και σπάνια είδη. Ενδημικά είδη της περιοχής είναι η *Fritillaria*

⁷ Pylos Regional Archaeological Project

conica, η *Stachys canescens*, το σπάνιο αμάραντο *Limonium pylium* (στις ασβεστολιθικές παραθαλάσσιες τοποθεσίες), η *Arenaria peloropnesiaca*, το κυκλάμινο *Cyclamen peloropnesiacum*, το *Colchicum parviflorum*, η νεραγκούλα *Ranunculus millii*, το αγριογαρύφαλλο *Dianthus fruticosus*, ο κρίκος *Crocus boryi*, η *Anchusella variegata*, το σκόρδο *Allium callimischon* και τα μελισσάκια *Ophrys argolica*. Άλλα είδη είναι το Κρητικό Σφεντάμι, το Σπαθόχορτο, ο κρίνος της Παναγίας, ο Μανδαγόρας, ο Κρίνος της Θάλασσας, το Νερόκρινο και 20 είδη ορχιδέας. [Jack L. Davis, 2005]

2.4 ΠΑΝΙΔΑ

Στην περιοχή της Πυλίας ζουν τα κοινά είδη θηλαστικών, όπως οι Αλεπούδες, τα Κουνάβια και οι Ασβοί. Σε ολοένα και αυξανόμενο αριθμό συναντώνται τα Τσακάλια, κυρίως στην κοιλάδα του Καλαμάρη. Σε ό,τι αφορά τα πουλιά που φωλιάζουν στην περιοχή, συμπεριλαμβάνονται οι Πετρίτες, οι Κερκότριχες, οι Λιοστρισίδες, οι Τσαλαπετεινοί και έξι είδη γλαυκόμορφων, όπως ο μπούφος και οι Γκιώνηδες. Από είδη ερπετών παρατηρούνται η ελληνική Σαύρα και η Πελοποννησιακή Γουστέρα. Άλλα ερπετά είναι το Αγιόφιδο, ο Τυφλίτης, η Οχιά και οι Μεσογειακές Χελώνες. Από τα αμφίβια συναντώνται ο Ελληνικός Βάτραχος, ο Λιμνοβάτραχος και ο Δεντροβάτραχος.

Συμπληρωματικά, η πανίδα της ευρύτερης περιοχής εμπλουτίζεται με την πανίδα που φιλοξενείται στη Λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας. Σε αυτή περιλαμβάνονται δώδεκα είδη νυχτερίδας, ερωδιοί, παρυδάτια αρπακτικά, οι Θαλασσολιμόζες, οι Κοκκινოსκαλήδρες, οι Αργυροτσικνιάδες, τα Φλαμίνγκο, οι Κορμοράνοι, οι Αλκύονες, τα περισσότερα είδη πάπιας, οι Ψαραετοί, οι Βασιλαετοί, οι Γερακαετοί και το Νεροχελίδονο. Το είδος που αναπαράγεται ετησίως εκεί είναι ο Μαυρολαίμης. Από ερπετά εκτός από αυτά που ήδη αναφέρθηκαν υπάρχουν το Ερημόφιδο, ο Αφρικανικός Χαμαιλέων, ο Οφιόμορος, οι Κρασπεδωτές, το Σταυρόφιδο και ο Τυφλίνος. Αναφορικά με τα αμφίβια, αναπτύσσονται ο Πηδοβάτραχος, η Μπράσκα και ο Πρασινόφρυνος.

Εκτός από αυτά τα ζώα, στην περιοχή ζουν βοοειδή, προβατοειδή, αίγες, χοίροι, ιπποειδή, κουνέλια και μέλισσες (κυψέλες προς εκμετάλλευση). [www.ornithologiki.gr]

2.5 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Κλιματολογικά στοιχεία για την περιοχή της Πυλίας υπάρχουν καταχωρημένα στον Μετεωρολογικό σταθμό της Μεθώνης. Έτσι, παρατίθενται τα στοιχεία που ισχύουν για την περιοχή κατά το έτος 2010.

Στην Πυλία οι άνεμοι που επικρατούν έχουν Δυτική κατεύθυνση από τον Μάρτιο έως τον Αύγουστο και ταχύτητα 5,7-6,1 m/sec, Βορειοανατολική κατεύθυνση από τον οκτώβριο έως τον Φεβρουάριο με ταχύτητα 5,2-6,3 m/sec και Βορειοδυτική κατεύθυνση τον μήνα Σεπτέμβριο με ταχύτητα 5,2 m/sec.

Η σχετική υγρασία κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα με μέγιστο τον Δεκέμβριο με 74,5% και ελάχιστο τον Σεπτέμβριο με 69,6%. Παρατηρείται ένας σημαντικός αριθμός βροχοπτώσεων με μέγιστο ετήσιο ύψος βροχών 112,8-137,8 mm από τον Νοέμβριο έως τον Ιανουάριο, για τους εαρινούς μήνες το ύψος είναι 17,3-68,6 mm, ενώ για τους καλοκαιρινούς το ύψος βροχοπτώσεων είναι χαμηλότερο με τιμές 0,5-5,5 mm.

Αναφορικά με την απόλυτη μέγιστη θερμοκρασία και την απόλυτη ελάχιστη θερμοκρασία, παρατηρούνται αρκετές διακυμάνσεις. Οι χαμηλότερες θερμοκρασίες σημειώνονται τον Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο με -2,2, -3,6 και -2,8°C με αντίστοιχα μέγιστα 20,4, 22,5 και 24,2°C. Οι μέγιστες θερμοκρασίες σημειώνονται τον Ιούλιο και τον Αύγουστο με θερμοκρασία 41°C και 40,4°C. Η μέση θερμοκρασία του αέρα για τον χειμώνα έχει τιμές 11,3-12,9°C, για την άνοιξη 12,9-19°C, για το καλοκαίρι 22,6-25,7°C και για το φθινόπωρο 16-23,6°C.

Οι περισσότερες ώρες ηλιοφάνειας έχουν μετρηθεί τον Ιούλιο (354,1 h), ακολουθώντας ο Αύγουστος (331,6 h) και ο Ιούνιος (326,1 h), ενώ οι λιγότερες ώρες έχουν καταγραφεί τον Δεκέμβριο (119,8 h).

[www.buildings.gr/greek/Climaticdata/climaticdata.htm, www.ypeka.gr]

2.6 ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής: “Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: Τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (στα αγγλικά: *Special Protection Areas – SPA*) για την Ορνιθοπαγίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ, και τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (στα αγγλικά: *Sites of Community Importance – SCI*) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. “[...] “Ο κατάλογος των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας όσον αφορά την Μεσογειακή ζώνη, στην οποία ανήκει εξ ολοκλήρου η Ελλάδα, οριστικοποιήθηκε και δημοσιεύθηκε στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τεύχος με αριθμό L259 vol. 49 21/9/06. Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των ΤΚΣ, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (στα αγγλικά: *Special Areas of Conservation – SAC*) το αργότερο μέσα σε μια εξαετία και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για την διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών. Οι ΕΖΔ υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ 1, 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.”

“Η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει σήμερα 163 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) και 239 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ). Οι δύο κατάλογοι περιοχών παρουσιάζουν μεταξύ τους επικαλύψεις όσον αφορά τις εκτάσεις τους. Μάλιστα, 31 τόποι έχουν οριστεί ταυτόχρονα ως ΖΕΠ και έχουν προταθεί και ως ΤΚΣ.”

Κατάλογος Δικτύου Natura 2000 για το Νομό Μεσσηνίας:

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
GR2550001	SCI	ΦΑΡΑΓΓΙ ΝΕΔΩΝΑ (ΠΕΤΑΛΟΝ ΧΑΝΙ)	1241,86
GR2550003	SCI	ΝΗΣΟΙ ΣΑΠΙΕΝΤΖΑ & ΣΧΙΖΑ, ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΑΚΡΙΤΑΣ	11292,05
GR2550004	SCI	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΠΥΛΟΥ (ΔΙΒΑΡΙ) ΚΑΙ ΝΗΣΟΣ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	3551,97
GR2550005	SCI	ΘΙΝΕΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ (ΝΕΟΧΩΡΙ-ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ)	1342,86
GR2550006	SCI	ΟΡΟΣ ΤΑΪΓΕΤΟΣ	53367,45
GR2550007	SCI	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΤΕΝΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ	972,24
GR2550008	SPA	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΓΙΑΛΟΒΑΣ & ΝΗΣΟΣ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ	1010,23
GR2550009	SPA	ΟΡΟΣ ΤΑΪΓΕΤΟΣ- ΛΑΓΚΑΔΑ ΤΡΥΠΗΣ	48785,87

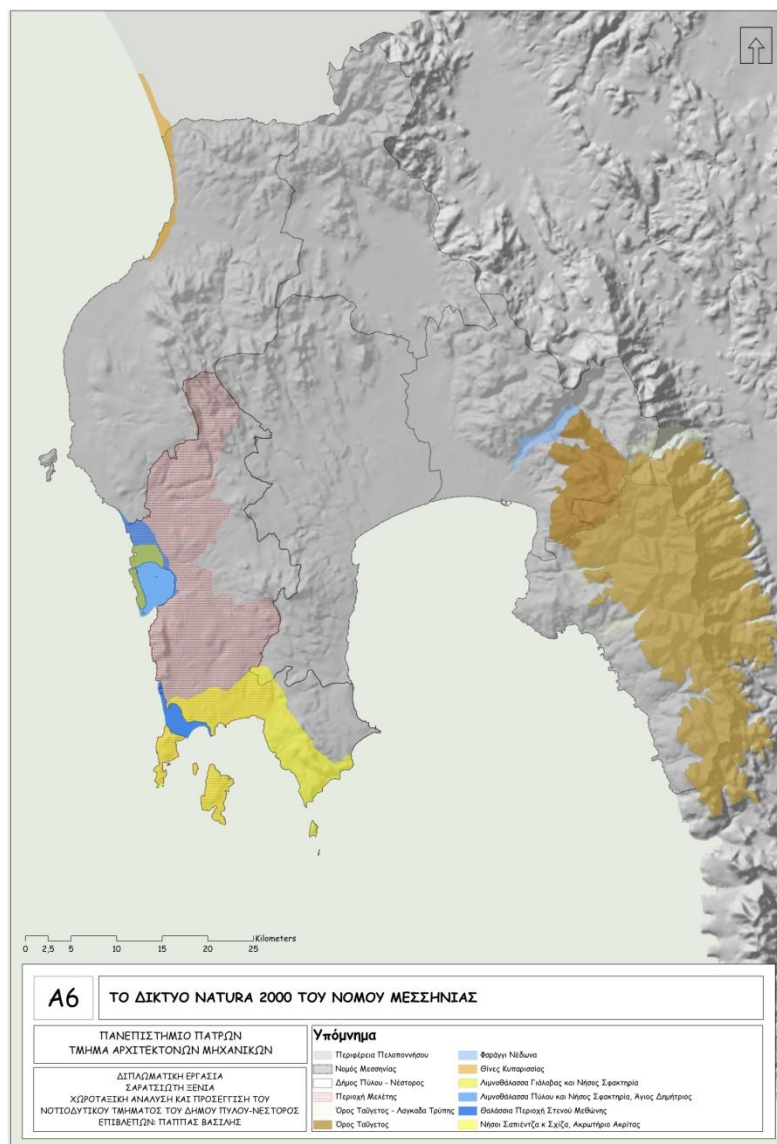
Οι προστατευόμενες περιοχές σε Εθνικό Επίπεδο (Ιούνιος 2009) για την εξεταζόμενη περιοχή είναι:

- Το Δάσος αείφυλλων πλατύφυλλων στο νησί Σαπιέντζα Μεσσηνίας ως Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (Ν. Δ. 996/71)

Οι προστατευόμενες περιοχές σε Διεθνές και Περιφερειακό επίπεδο (Ιούνιος 2009) για την εξεταζόμενη περιοχή είναι:

- Το Φυσικό Μνημείο Δάσους Αείφυλλων Πλατάνων Νήσου Σαπιέντζας ως Βιογενετικό Απόθεμα

[www.minenv.gr]

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Jack L. Davis, [2005], Πύλος η Αμμουδερή, Αθήνα, εκδόσεις Παπαδήμα,

Andrea Bonetti, [2008], Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα 40 φυσικοί παράδεισοι, Αθήνα, εκδόσεις ROAD

Δικτυακοί Τόποι

www.ekby.gr

www.ornithologiki.gr

diocles.civil.duth.gr

www.buildings.gr

www.minenv.gr

www.ypeka.gr

3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Σύμφωνα με το Λεξικό Δήμων και Κοινοτήτων του έτους 1991, ο Νομός Μεσσηνίας αποτελείται από 4 Επαρχίες: Μεσσήνης, Καλαμών, Τριφυλίας και Πυλίας. Η Επαρχία Πυλίας περιελάμβανε τους εξής Δήμους και Κοινότητες:

Κ. Αδριανής	Κ. Μαθίας
Κ. Ακριτοχωρίου	Κ. Μανιακίου
Κ. Αμπελοκήπων	Κ. Μαργελίου
Κ. Αχλαδοχωρίου	Κ. Μεθώνης
Κ. Βασιλιτσίου	Κ. Μεσοποτάμου
Κ. Βλάση	Κ. Μεσοχωρίου
Κ. Βλαχοπούλου	Κ. Μεταμορφώσεως
Κ. Βουναρίων	Κ. Μεταξάδας
Κ. Γλυφάδας	Κ. Μηλίτσης
Κ. Δάρα	Κ. Μηλιωτίου
Κ. Δροσιάς	Κ. Μυρσινοχωρίου
Κ. Ευαγγελισμού	Κ. Νέας Κορώνης
Κ. Ικλαίνης	Κ. Νερομούλου
Κ. Καινούριου Χωριού	Κ. Πανιπερίου
Κ. Καλλιθέας	Κ. Παπαφλέσσα
Κ. Καλοχωρίου	Κ. Παππουλίων
Κ. Καπλανίου	Κ. Πελεκανάδας
Κ. Καρποφόρων	Κ. Πεταλιδίου
Κ. Καστανίων	Κ. Πετριτσίου
Κ. Κοκκίνου	Κ. Πηδάσου
Κ. Κόμπων	Κ. Πύλας
Κ. Κορυφασίου	Δ. Πύλου
Κ. Κορώνης	Κ. Ρωμανού
Κ. Κουκκουνάρας	Κ. Σουληναρίου
Κ. Κουρτακίου	Κ. Υαμείας
Κ. Κρεμμυδίων	Κ. Φαλάνθης
Κ. Κυνηγού	Κ. Φλεσιάδος
Κ. Λαχανάδας	Κ. Φοινίκης
Κ. Λογγάς	Κ. Φοινικούντος
Κ. Λυκίσσης	Κ. Χανδρινού

Κ. Χαρακοπίου
Κ. Χαραυγής
Κ. Χράνων

Κ. Χρυσοκελλαριάς
Κ. Χωματάδας

Η Κοινότητες Αμπελοφύτου, Μεταξάδας, Παλαιού Λουτρού, Φλεσιάδος και ο Δήμος Χώρας ανήκαν στην Επαρχία Τριφυλίας.

[ΕΣΥΕ 1991]

Το 1997 με το Σχέδιο "Καποδίστριας", η διοικητική διάρθρωση του Νομού Μεσσηνίας διαμορφώθηκε ως εξής:

29 Δήμοι:

Αβίας	Κορώνης
Αετού	Κυπαρισσίας
Αιπείας	Λεύκτρου
Ανδανίας	Μεθώνης
Ανδρούσας	Μελιγαλά
Άριος	Μεσσήνης
Αριστομένους	Νέστορος
Αρφαρών	Οιχαλίας
Αυλώνα	Παπαφλέσσα
Βουφράδων	Πεταλιδίου
Γαργαλιάνων	Πύλου
Δωρίου	Φιλιατρών
Είρας	Χιλιοχωρίων
Θουρίας	
Ιθώμης	
Καλαμάτας	

2 Κοινότητες:

Τρικόρφου
Τριπύλας

[ΕΣΥΕ 2001]

Το 2010 με το Σχέδιο “Καλλικράτης”, ο Νομός Μεσσηνίας αποτελείται πλέον από τους εξής Δήμους:

Δ. Δυτικής Μάνης

Δ. Καλαμάτας

Δ. Μεσσήνης

Δ. Οιχαλίας

Δ. Πύλου-Νέστορος

Δ. Τριφυλίας

Ο Δήμος Πύλου- Νέστορος περιλαμβάνει τις εξής Δημοτικές Ενότητες:

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΡ. ΔΗΜ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ	ΕΚΤΑΣΗ (χιλ. στρ)
ΚΟΡΩΝΗΣ	5.067	6	104,5
ΜΕΘΩΝΗΣ	2.638	3	97,0
ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5.552	6	93,0
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	2.205	3	41,6
ΠΥΛΟΥ	5.402	6	144,6
ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	2.916	3	73,8
ΣΥΝΟΛΟ	23.780	27	554,5

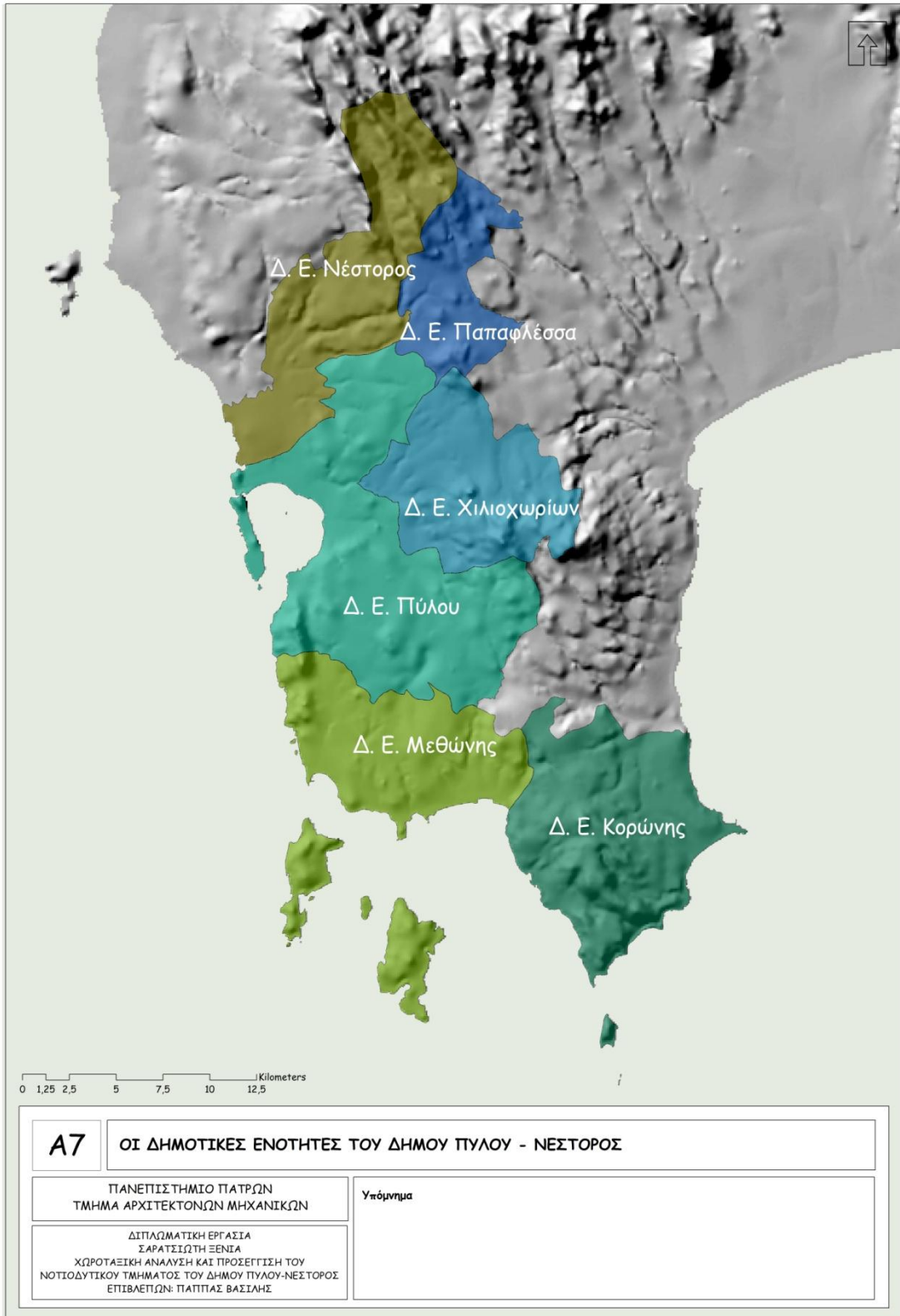
Αναλυτικά τα Δημοτικά Διαμερίσματα είναι:

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ (Δ.Δ.)	ΑΣΤΙΚΑ/ ΑΓΡΟΤΙΚΑ Δ.Δ.	ΟΡΕΙΝΑ/ ΗΜΙΟΡΕΙΝΑ/ ΠΕΔΙΝΑ Δ.Δ.
ΚΟΡΩΝΗΣ	Κορώνης	ΑΓ	Π
	Ακριτοχωρίου	ΑΓ	Π
	Βασιλιτσίου	ΑΓ	Ο
	Βουναρίων	ΑΓ	Π
	Καπτανίου	ΑΓ	Η

	Κόμπων	ΑΓ	Π
	Υαμείας	ΑΓ	Η
	Φαλάνθης	ΑΓ	Π
	Χαροκοπίου	ΑΓ	Π
	Χρυσοκελλαριάς	ΑΓ	Ο
ΜΕΘΩΝΗΣ	Μεθώνης	ΑΓ	Π
	Ευαγγελισμού	ΑΓ	Π
	Καινούριου Χωριού	ΑΓ	Π
	Λαχανάδας	ΑΓ	Π
	Φοινίκης	ΑΓ	Π
	Φοινικούντος	ΑΓ	Π
ΝΕΣΤΟΡΟΣ	Χώρας	ΑΣ	Η
	Αμπελοφύτου	ΑΓ	Π
	Κορυφασίου	ΑΓ	Π
	Μεταξάδας	ΑΓ	Ο
	Μυρσινοχωρίου	ΑΓ	Π
	Παλαιού Λουτρού	ΑΓ	Ο
	Ρωμανού	ΑΓ	Π
	Φλεσιάδος	ΑΓ	Ο
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	Βλαχοπούλου	ΑΓ	Η
	Μανιακίου	ΑΓ	Η
	Μαργελίου	ΑΓ	Η
	Μεταμορφώσεως	ΑΓ	Η
	Παπαφλέσσα	ΑΓ	Η
ΠΥΛΟΥ	Πύλου	ΑΣ	Η
	Αμπελοκήπων	ΑΓ	Η
	Γλυφάδας	ΑΓ	Π
	Ικλαίνης	ΑΓ	Π
	Καλλιθέας	ΑΓ	Π

	Κυνηγού	ΑΓ	Π
	Μεσοχωρίου	ΑΓ	Π
	Παππουλίων	ΑΓ	Π
	Πηδάσου	ΑΓ	Π
	Πύλας	ΑΓ	Π
	Χωματάδας	ΑΓ	Π
ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	Χανδρινού	ΑΓ	Η
	Κουκκουνάρας	ΑΓ	Η
	Κρεμμυδίων	ΑΓ	Η
	Μεσοποτάμου	ΑΓ	Η
	Σουληναρίου	ΑΓ	Η

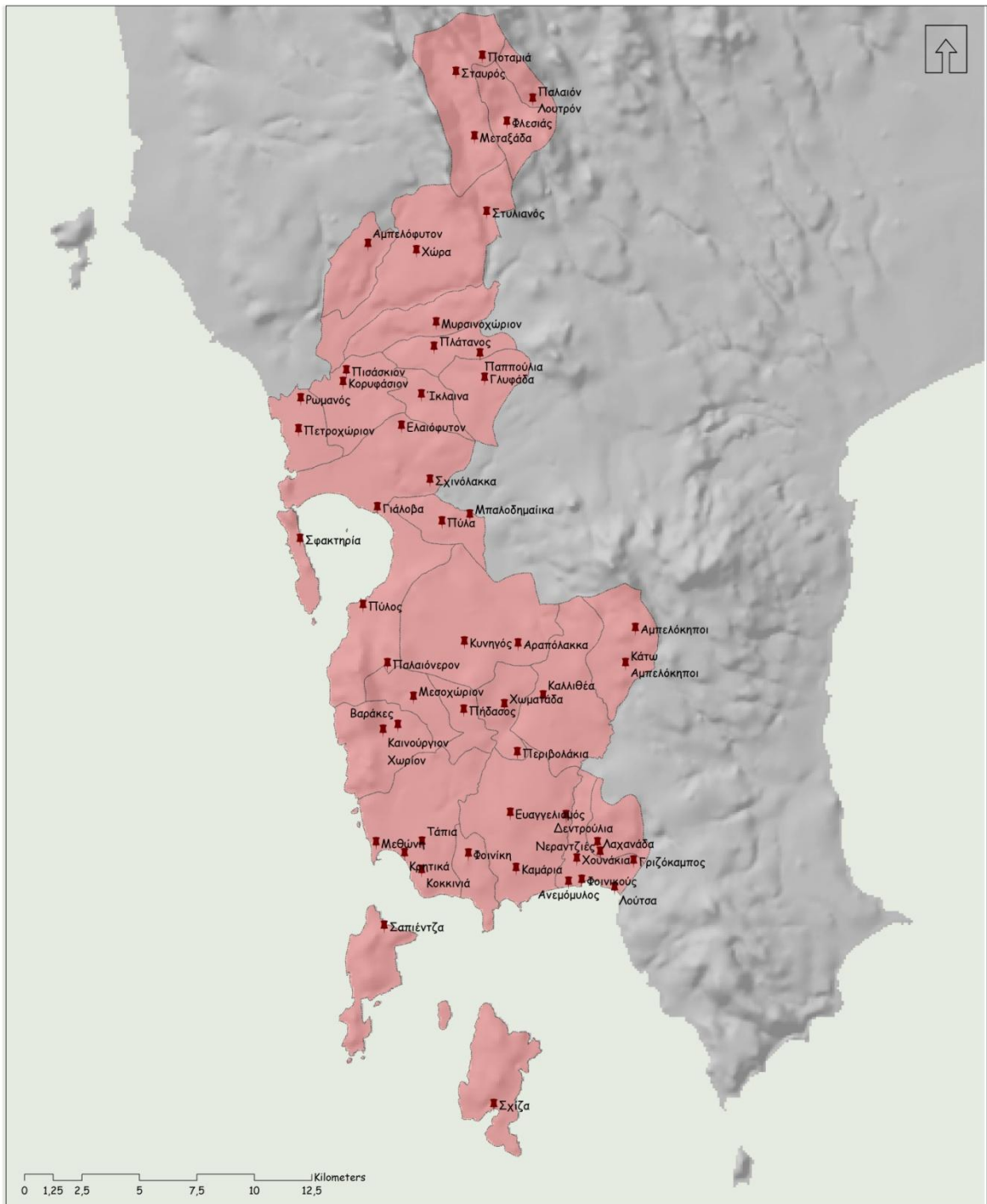
Από τον ανωτέρω πίνακα διαφαίνεται ότι 2 μόνο οικισμοί έχουν χαρακτηρισθεί ως αστικοί και οι υπόλοιποι (43) ως αγροτικοί. Επίσης από την κατηγορία Πεδινόι-Ημιορεινοί-Ορεινοί εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι 25 είναι Πεδινόι, οι 15 Ημιορεινοί και μόλις οι 5 είναι Ορεινοί.

Οι οικισμοί της περιοχής μελέτης είναι οι ακόλουθοι:

Αμπελόκηποι	Κορυφάσιο	Πισάσκιο
Αμπελόφυτο	Κρητικά	Πλάτανος
Ανεμόμυλος	Κυνηγός	Ποταμιά
Αραπόλακκα	Λαχανάδα	Πύλα
Βαράκες	Λούτσα	Πύλος
Γιάλοβα	Μεθώνη	Ρωμανός
Γλυφάδα	Μεσοχώρι	Σταυρός
Γριζόκαμπος	Μεταξάδα	Στυλιανός
Δεντρούλια	Μπαλοδημαίικα	Σχινόλακκα
Ελαιόφυτο	Μυρσινοχώριο	Τάπια
Ευαγγελισμός	Νεραντζιές	Φλεσιάς
Έκλαινα	Παλαιό Λουτρό	Φοινίκη
Καινούριο Χωριό	Παλαιόνερο	Φοινικούντα
Καλλιθέα	Παππούλια	Χουνάκια
Καμάρια	Περιβολάκια	Χωματάδα
Κάτω Αμπελόκηποι	Πετροχώρι	Χώρα
Κοκκινιά	Πήδασος	

[ΕΣΥΕ 2001]

0 1,25 2,5 5 7,5 10 12,5 Kilometers

A8

ΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΑΡΑΤΣΙΩΤΗ ΞΕΝΙΑ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΠΑΤΡΙΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Υπόμνημα

- Οικισμοί
- Περιοχή Μελέτης

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Ε.Σ.Υ.Ε. [1991], Λεξικό Δήμων και Κοινοτήτων, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

Ε.Σ.Υ.Ε. [2001], Λεξικό Δήμων και Κοινοτήτων, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

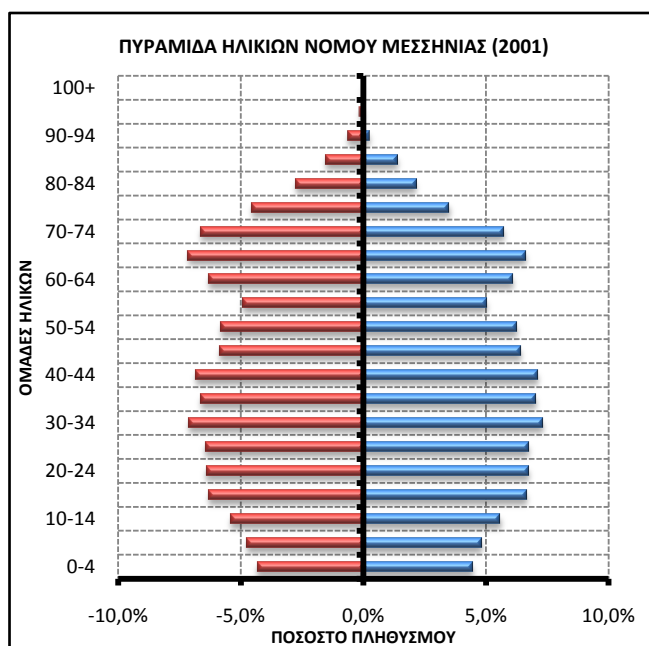
4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

4.1 ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Παρατηρώντας τη σύνθεση του πληθυσμού για το σύνολο του Δήμου Πύλου-Νέστορος συμπεραίνουμε ότι ο Δήμος αποτελεί μια πληθυσμιακά εύρωστη περιοχή. Τα ποσοστά των ανδρών και των γυναικών ανά ομάδα ηλικιών είναι σχεδόν ίσα. Σε γενική

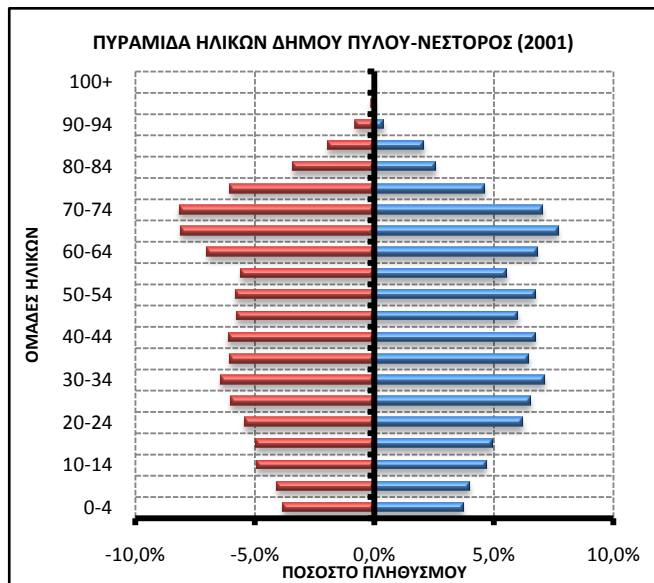
αναλογία οι άνδρες και οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 52% και το 48% αντιστοίχως.

Οι ομάδες ηλικιών τόσο στο Νομό όσο και στον Δήμο που εμφανίζουν τους μεγαλύτερους αριθμούς είναι από 30-34 και από 65-69. Η πρώτη κατηγορία αποτελεί την πλέον μεγάλη παραγωγική δύναμη και συμβάλλει σημαντικά στην αύξηση της αναπαραγωγής, ενώ η δεύτερη κατηγορία αντιπροσωπεύει πιθανώς τους ανθρώπους εκείνους που είχαν πάει σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα για αναζήτηση εργασίας και επιστρέφουν ενδεχομένως μετά την συνταξιοδότηση.

Η πυραμίδα ηλικιών που αντιστοιχεί στο Νομό Μεσσηνίας κατατάσσεται στις “στρογγυλεμένες” πυραμίδες με στενή βάση. Σε ό,τι αφορά την πυραμίδα του Δήμου, διαπιστώνεται αυξητική τάση μέχρι την ηλικία των 30-34, ακολουθεί φθίνουσα τάση έως την ηλικία των 55-59, ενώ υπάρχει μια έκρηξη αύξησης στις ηλικίες των 60-70.

[ΕΣΥΕ 2001]

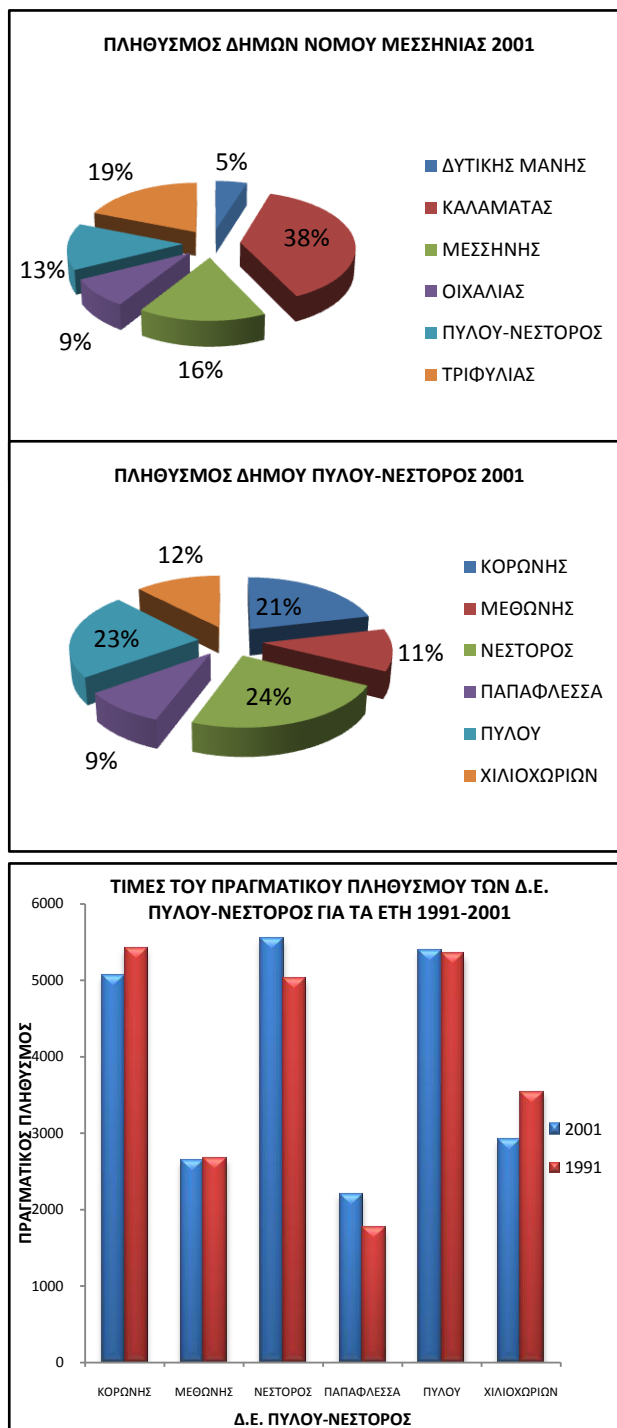
4.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2001 ο Δήμος Πύλου-Νέστορος κατατάσσεται 4^{ος} Δήμος, συγκεντρώνοντας το 13% του συνολικού πραγματικού πληθυσμού του Νομού Μεσσηνίας.

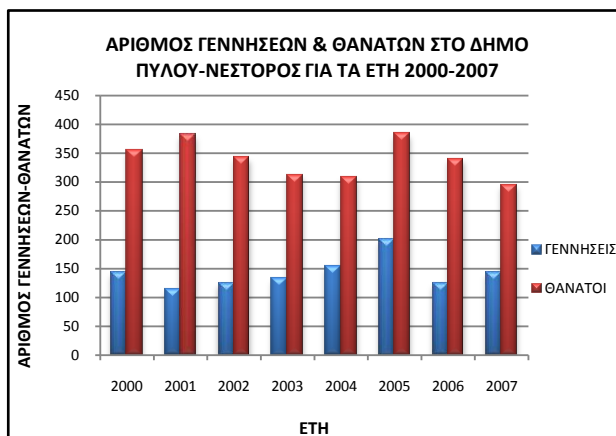
Ο πληθυσμός του Δήμου κατανέμεται στις Δημοτικές ενότητες όπως φαίνεται στο μεσαίο διάγραμμα. Η Δημοτική Ενότητα Νέστορος συγκεντρώνει το 24% του πληθυσμού του Δήμου (5552). Σημαντικές είναι επίσης οι Δημοτικές Ενότητες Πύλου και Κορώνης με ποσοστά 23% και 21% αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα ονόματα αναφέρονται περισσότερο σε Δημοτικές Ενότητες που βρίσκονται στο εσωτερικό του Δήμου και είναι με μεγαλύτερα υψόμετρα, με μόνη εξαίρεση την Δημοτική Ενότητα Μεθώνης που είναι παραθαλάσσια και παραθεριστική, καταλαμβάνοντας μόνο το 11% του συνολικού πληθυσμού του Δήμου Πύλου-Νέστορος.

Στο 3^ο διάγραμμα φαίνεται η μεταβολή του πληθυσμού κατά την δεκαετία 1991-

2001. Από αυτό εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο πληθυσμός του Δήμου έχει παραμείνει σε σταθερά επίπεδα με συνολική αύξηση που δεν ξεπερνά το 0,10%. Η μεγαλύτερη αύξηση πληθυσμού σημειώνεται στην Δ.Ε. Νέστορος κατά 10,50% (530 κάτοικοι), ενώ η μεγαλύτερη μείωση στη Δ.Ε. Χιλιохωρίων κατά 17,60% (623 κάτοικοι). Στις Δημοτικές Ενότητες που εξετάζονται (Μεθώνης, Νέστορος και Πύλου) η αύξηση δεν ξεπερνά το 4,33% (564 κάτοικοι συνολικά).

Σχετικά με τις γεννήσεις και τους θανάτους στον Δήμο παρατηρείται ότι οι γεννήσεις είναι σημαντικά λιγότερες από τους θανάτους. Πιο συγκεκριμένα οι γεννήσεις τα τελευταία οχτώ χρόνια είναι 1134 τη στιγμή που οι θάνατοι είναι 2718, περίπου 2,4 φορές περισσότεροι. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως να μην είναι ενδεικτικό της πραγματικότητας, λόγω του ότι οι μητέρες προτιμούν να γεννούν σε μεγάλα μαιευτήρια σε άλλες περιοχές της χώρας.

Κρίνοντας την πληθυσμιακή πυκνότητα⁸ σε όλες τις Δημοτικές Ενότητες παρατηρείται μια σημαντική διαφορά μεταξύ του Βόρειου και του Νότιου τμήματος⁹. Από το τελευταίο διάγραμμα συνάγεται ότι η Δημοτική Ενότητα με την μεγαλύτερη πληθυσμιακή πυκνότητα είναι η Δ.Ε. Νέστορος (59,70) και ακολουθούν οι Δ.Ε. Παπαφλέσσα και Χιλιохωρίων, ενώ η Δ.Ε. με την μικρότερη τιμή είναι η Μεθώνης που σημαίνει ότι αναλογικά με την έκταση που καλύπτει είναι η πιο αραιοκατοικημένη χωρική ενότητα.

[ΕΣΥΕ 2000]

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

ΕΣΥΕ [2000], *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 2000*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ [2001], *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 2001*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

⁸ Η πληθυσμιακή πυκνότητα εκφράζει τον αριθμό των ατόμων που κατοικούν σε μια περιοχή ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο και αποτελεί έναν ιδιαίτερα χρήσιμο δείκτη καθώς επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το πόσο πυκνοκατοικημένη ή αραιοκατοικημένη είναι μια χωρική ενότητα.

⁹ Η μέση πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου Πύλου-Νέστορος είναι 42,88 κάτοικοι/τ.χμ.

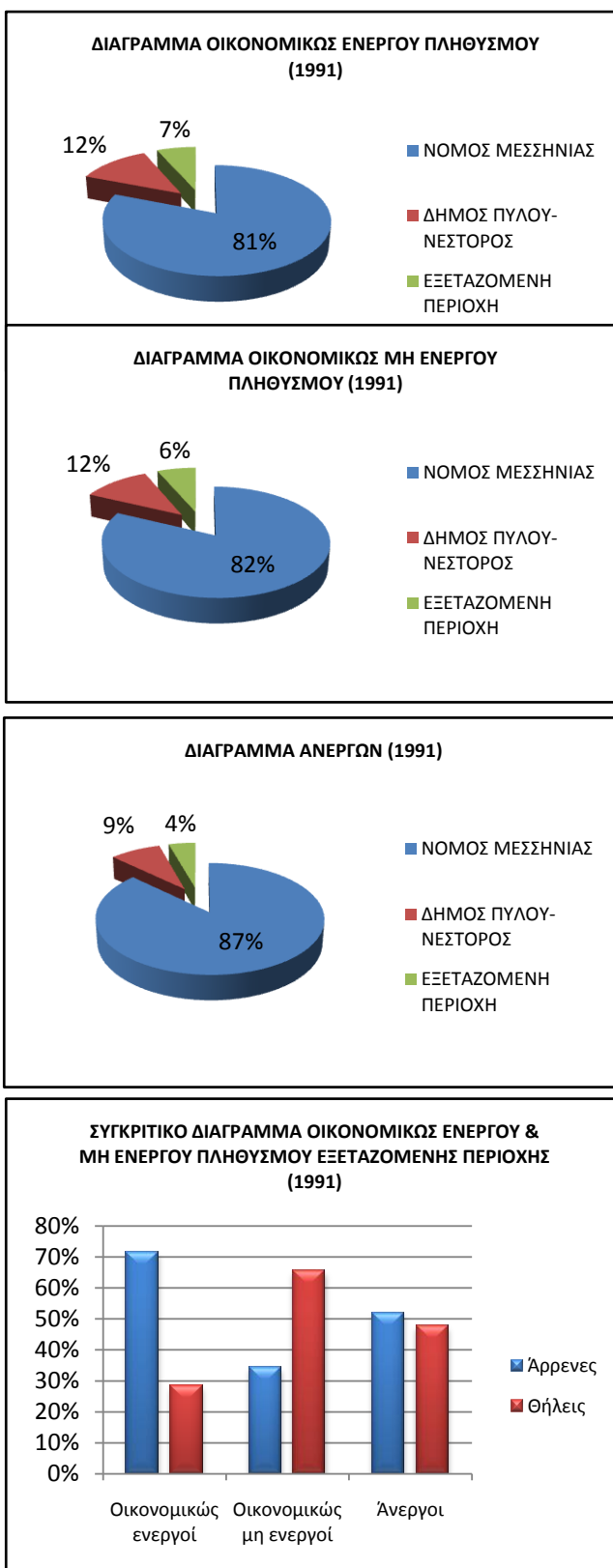
5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η εικόνα της περιοχής όσον αφορά την απασχόληση και την ανεργία βασίζεται στην επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων που παρέχει η ΕΣΥΕ των ετών 1991 και 2001.

Για το έτος 1991 το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της εξεταζόμενης περιοχής ανέρχεται σε 5.217 άτομα εκ των οποίων απασχολούνται τα 4.977, γεγονός το οποίο συνεπάγεται ότι οι άνεργοι αντιπροσωπεύουν ένα μικρό μέρος του συνολικού πραγματικού πληθυσμού της τάξης του 4,60%. Το μεγαλύτερο μέγεθος απασχολούμενων συγκεντρώνεται στη Δημοτική Ενότητα Πύλου, στο Δ.Δ. Πύλου, αλλά και στη Δημοτική Ενότητα Νέστορος, στο Δ.Δ. Χώρας¹⁰.

Στα τρία πρώτα διαγράμματα γίνεται μια σύγκριση για τον οικονομικά ενεργό και μη ενεργό πληθυσμό καθώς και για την ανεργία, από τα οποία γίνεται κατανοητό ότι τα αντίστοιχα ποσοστά ανά κατηγορία της εξεταζόμενης περιοχής αποτελούν ένα μικρό αλλά σημαντικό τμήμα επί του συνόλου του Νομού.

Στο τελευταίο διάγραμμα διακρίνονται οι ανωτέρω κατηγορίες σε άρρενες και θήλειες, από το οποίο διαφαίνεται ότι τα

¹⁰ Τα Δ.Δ. Πύλου και Χώρας αποτελούν τα δύο μεγαλύτερα οικιστικά σύνολα

περισσότερα οικονομικά μη ενεργά άτομα είναι γυναίκες, ενώ στην κατηγορία των ανέργων δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο φύλων. [ΕΣΥΕ 1991]

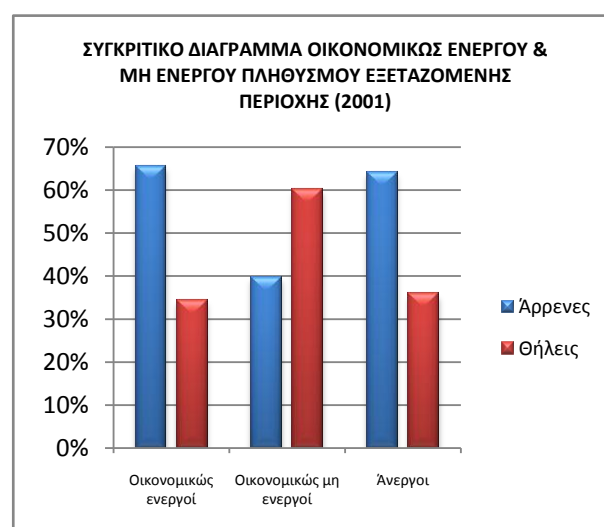
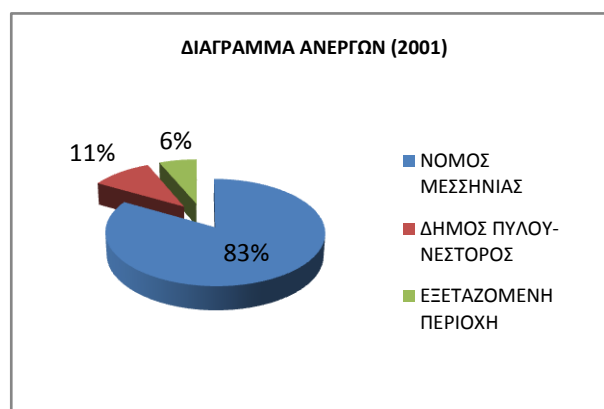
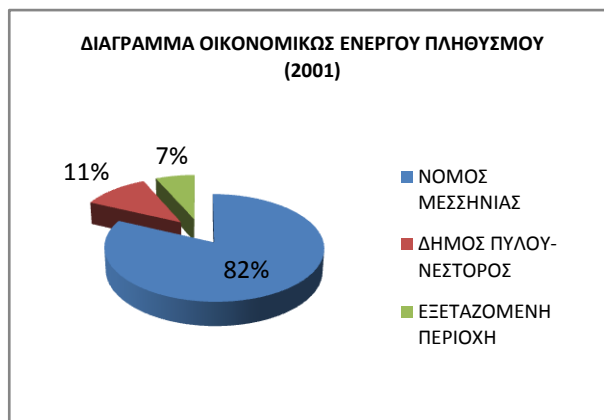
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-ΑΝΕΡΓΙΑ (1991)						
Περιγραφή	Σύνολο					Οικονομικώς μη ενεργοί
	Οικονομικώς ενεργοί				Από αυτούς "νέοι"	
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι			
			Σύνολο	Ποσοστό		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3886157	3571957	314200	8,09%	168416	5048005
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	63817	59072	4745	7,44%	2637	83277
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ	9841	9380	461	4,68%	285	11642
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	5217	4977	240	4,60%	159	6556
ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ	1061	1030	31		22	1314
Δ.Δ.Μεθώνης	423	402	21		16	621
Δ.Δ.Ευαγγελισμού	207	205	2		1	234
Δ.Δ.Καινούργιου Χωριού	29	27	2		1	58
Δ.Δ.Λαχανάδας	52	50	2		1	88
Δ.Δ.Φοινίκης	46	44	2		2	53
Δ.Δ.Φοινικούντος	304	302	2		1	260
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1893	1804	89		58	2649
Δ.Δ.Χώρας	1153	1101	52		34	1656
Δ.Δ.Αμπελοφύτου	153	145	8		7	232
Δ.Δ.Κορυφασίου	281	269	12		6	349
Δ.Δ.Μεταξάδας	67	65	2		1	87
Δ.Δ.Μυρσινοχωριού	43	42	1		0	75
Δ.Δ.Παλαιού Λουτρού	32	31	1		1	40
Δ.Δ.Ρωμανού	151	139	12		8	174
Δ.Δ.Φλεσιάδος	13	12	1		1	36
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ	2263	2143	120		79	2593
Δ.Δ.Πύλου	1020	948	72		51	1179
Δ.Δ.Αμπελοκήπων	63	61	2		0	73
Δ.Δ.Γλυφάδας	118	113	5		4	122
Δ.Δ.Ικλαίνης	142	136	6		2	177
Δ.Δ.Καλλιθέας	334	327	7		5	223
Δ.Δ.Κυνηγού	161	148	13		7	251
Δ.Δ.Μεσοχωριού	76	75	1		0	114
Δ.Δ.Παππουλίων	73	72	1		1	122
Δ.Δ.Πηδάσου	73	66	7		4	97
Δ.Δ.Πύλας	51	46	5		4	123
Δ.Δ.Χωματάδας	152	151	1		1	112

Για το έτος 2001 το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανέρχεται σε 5.787 άτομα εκ των οποίων απασχολούνται τα 5.224, γεγονός το οποίο συνεπάγεται ότι συγκριτικά με το 1991 το ποσοστό των ανέργων αυξήθηκε σε 9,73%. Τα Δ.Δ. Πύλου και Χώρας συγκεντρώνουν και πάλι τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων που σημαίνει ότι τα δύο αυτά οικιστικά σύνολα αναπτύσσονται με την πάροδο του χρόνου προσφέροντας περισσότερες θέσεις εργασίας, αλλά όχι αρκετές ώστε να παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα το ποσοστό ανεργίας.

Στα δύο πρώτα διαγράμματα γίνεται μια σύγκριση των ποσοστών του οικονομικώς ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού της εξεταζόμενης περιοχής σε επίπεδο νομού, όπου τα επίπεδα παραμένουν σταθερά με τα αντίστοιχα του 1991.

Στο τρίτο διάγραμμα αναπαριστάται το ποσοστό ανεργίας της εξεταζόμενης περιοχής σε σχέση με τον συνολικό Δήμο Πύλου-Νέστορος και τον Νομό, με τη διαφορά ότι συγκριτικά με το αντίστοιχο διάγραμμα του 1991 υπάρχει αύξηση δύο ποσοστιαίων μονάδων των ανέργων στην περιοχή μελέτης.

Στο τελευταίο διάγραμμα διακρίνονται οι κατηγορίες που ήδη αναφέρθηκαν σε άρρενες και θήλεις. Σε αυτό παρατηρείται ότι τα ποσοστά του οικονομικώς μη

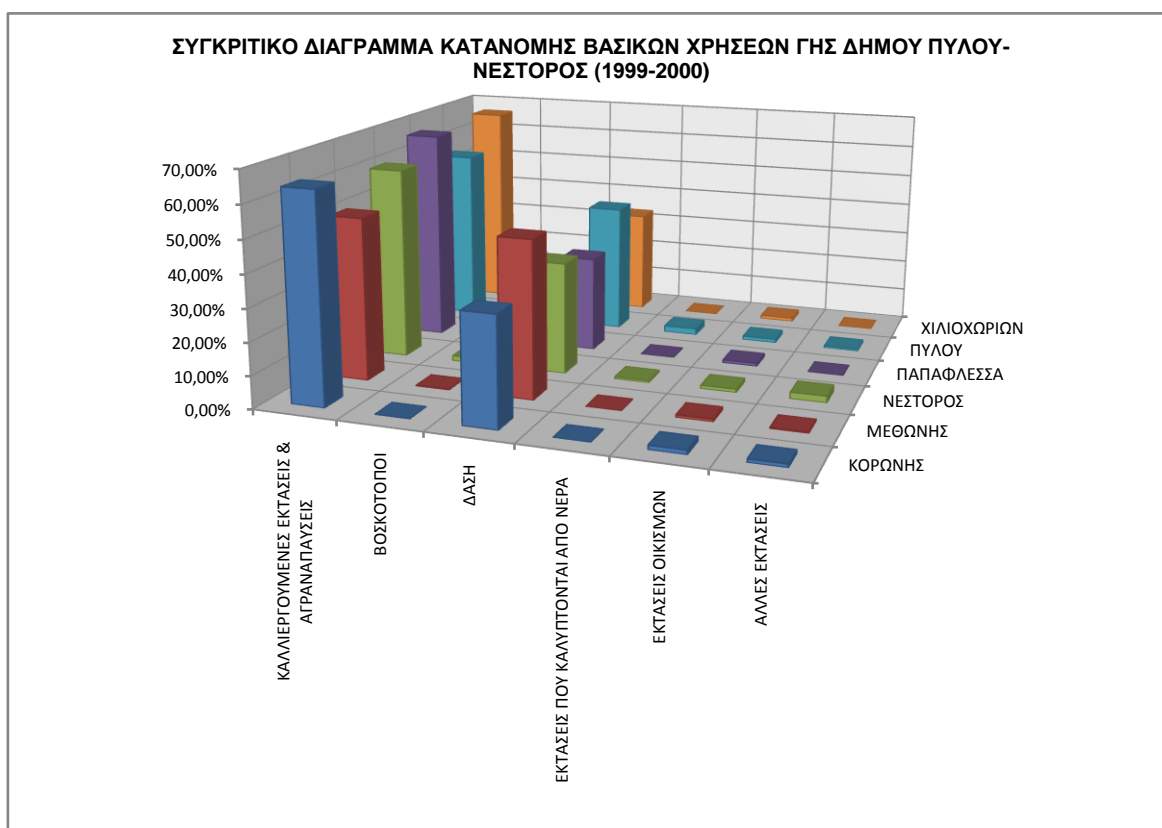
ενεργού πληθυσμού έχουν αυξηθεί, καθώς επίσης σημαντική αύξηση παρουσιάζουν τα ποσοστά ανεργίας με το ποσοστό των ανδρών να είναι σχεδόν διπλάσιο του ποσοστού των γυναικών. [ΕΣΥΕ 2001]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-ΑΝΕΡΓΙΑ (2001)						
Περιγραφή	Σύνολο					
	Οικονομικώς ενεργοί					Οικονομικώς μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι			
Σύνολο			Ποσοστό	Από αυτούς "νέοι"		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4621848	4108083	513765	11,12%	247155	5265889
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	71625	64238	7387	10,31%	4246	89075
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ	10002	9084	918	9,18%	482	11927
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	5787	5224	563	9,73%	279	6734
ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ	1163	1083	80		47	1269
Δ.Δ.Μεθώνης	553	505	48		26	594
Δ.Δ.Ευαγγελισμού	163	155	8		3	204
Δ.Δ.Καινούργιου Χωρίου	28	28	0		0	56
Δ.Δ.Λαχανάδας	66	61	5		3	86
Δ.Δ.Φοινίκης	40	40	0		0	59
Δ.Δ.Φοινικούντος	313	294	19		15	270
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ	2294	2007	287		141	2848
Δ.Δ.Χώρας	1480	1330	150		93	1741
Δ.Δ.Αμπελοφύτου	119	98	21		2	210
Δ.Δ.Κορυφασίου	297	255	42		17	363
Δ.Δ.Μεταξάδας	85	63	22		6	102
Δ.Δ.Μυρσινοχωρίου	88	73	15		6	113
Δ.Δ.Παλαιού Λουτρού	35	31	4		2	37
Δ.Δ.Ρωμανού	170	141	29		12	234
Δ.Δ.Φλεσιάδος	20	16	4		3	48
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ	2330	2134	196		91	2617
Δ.Δ.Πύλου	1208	1095	113		47	1099
Δ.Δ.Αμπελοκήπων	42	41	1		0	73
Δ.Δ.Γλυφάδας	103	100	3		3	125
Δ.Δ.Ικλαίνης	149	137	12		12	189
Δ.Δ.Καλλιθέας	263	252	11		2	340
Δ.Δ.Κυνηγού	112	98	14		11	216
Δ.Δ.Μεσοχωρίου	74	65	9		2	128
Δ.Δ.Παππουλίων	111	108	3		2	100
Δ.Δ.Πηδάσου	51	42	9		7	91
Δ.Δ.Πύλας	65	63	2		2	107
Δ.Δ.Χωματάδας	152	133	19		3	149

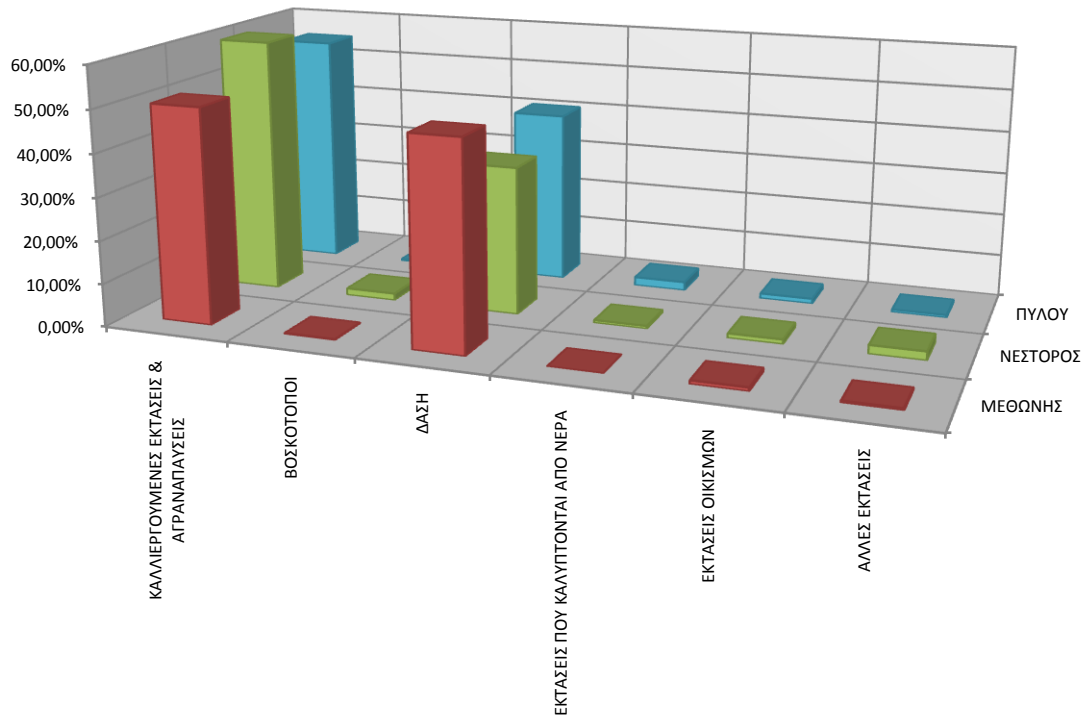
5.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο πρωτογενής τομέας που περιλαμβάνει τους κλάδους της Γεωργίας, της κτηνοτροφίας, των Δασών και της Αλιείας διαδραματίζει αναμφισβήτητα κυρίαρχο ρόλο στην οικονομική ζωή της εξεταζόμενης περιοχής. Η συνολική έκταση του Δήμου Πύλου-Νέστορος είναι 554,2 χιλιάδες στρέμματα και της εξεταζόμενης περιοχής είναι 333 χιλιάδες στρέμματα. Από αυτή:

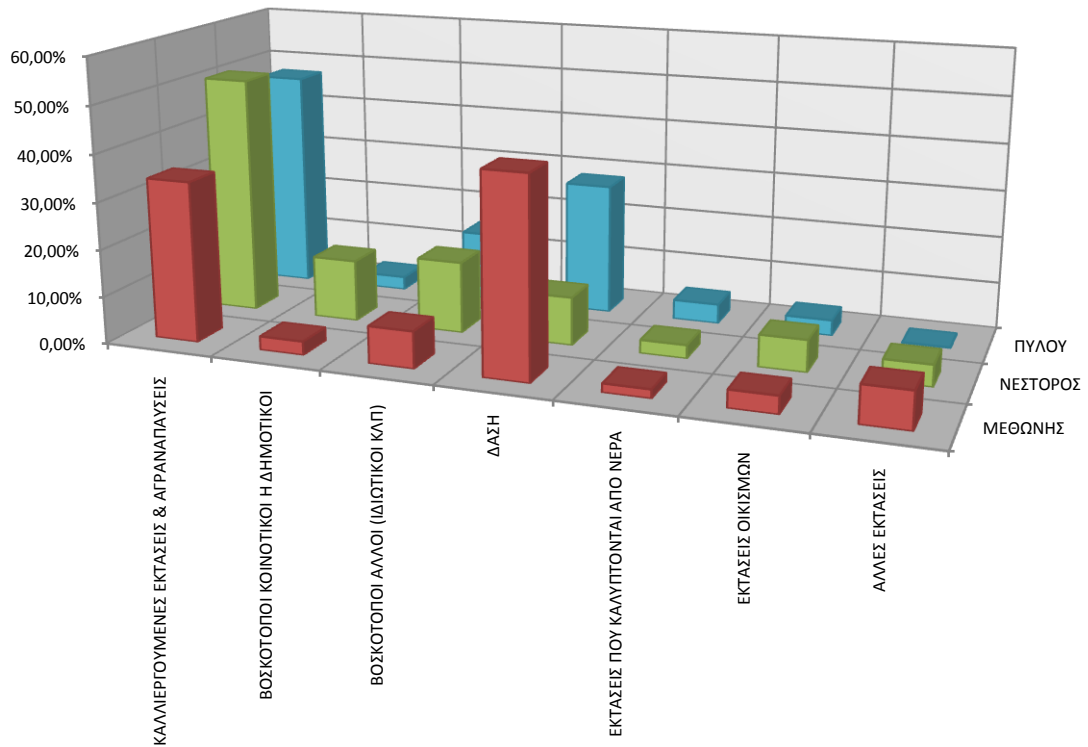
- ⇒ Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις καταλαμβάνουν 184,1 χιλιάδες στρέμματα με αντίστοιχο ποσοστό ως προς το σύνολο της έκτασης της περιοχής 55,02%
- ⇒ Οι βοσκότοποι (δημόσιοι και ιδιωτικοί) είναι 2,4 χιλιάδες στρέμματα με ποσοστό 0,72%
- ⇒ Τα δάση είναι 137,9 χιλιάδες στρέμματα με ποσοστό 41,21%
- ⇒ Οι εκτάσεις που καλύπτονται από ύδατα είναι 3,5 χιλιάδες στρέμματα με ποσοστό 1,05%
- ⇒ Οι εκτάσεις οικισμών είναι 3,5 χιλιάδες στρέμματα με ποσοστό 1,05%
- ⇒ Και οι εκτάσεις με άλλες χρήσεις είναι 3,2 χιλιάδες στρέμματα με ποσοστό 0,96% [ΕΣΥΕ 2001]

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (1999-2000)

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (1991)

5.1.1 ΓΕΩΡΓΙΑ

Για τον αγροτικό πληθυσμό της περιοχής δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία ούτε σε επίπεδο Δήμου, οπότε παραθέτονται τα στοιχεία σε επίπεδο Περιφέρειας και Νομού.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου, ο αγροτικός πληθυσμός της αντιπροσωπεύει το 11,7% του συνολικού αγροτικού πληθυσμού της χώρας. Η ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα ακολουθεί τις γενικές τάσεις σε επίπεδο χώρας. Αύξηση παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια στον αριθμό των απασχολούμενων στη γεωργία με ηλικία μικρότερη των 35 ετών (της τάξης του 69,4%), ενώ μείωση 1,2% παρουσιάζεται στα άτομα με ηλικία μεγαλύτερη των 65 ετών. Το ποσοστό των ατόμων που ασχολούνται με τη γεωργία, αλλά είναι μικρότερα των 35 ετών είναι μόλις 10%.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της Περιφέρειας αποτελούν το 10,3% των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας. Τα βασικά παραγόμενα γεωργικά προϊόντα είναι τα εσπεριδοειδή, το ελαιόλαδο και η πατάτα με ποσοστά προς τη συνολική παραγωγή της χώρας 46%, 26% και 14% αντίστοιχα. [www.peloponnisos.gr]

Σε επίπεδο Δήμου οι καλλιεργούμενες εκτάσεις κατανέμονται ως εξής:

- ⇒ 153693,1 στρέμματα καλύπτουν οι δενδρώδεις καλλιέργειες
- ⇒ 26250,6 στρέμματα καλύπτουν τα αμπέλια και τα σταφιδάμπελα
- ⇒ 517,5 στρέμματα καλύπτουν οι οικογενειακοί λαχανόκηποι
- ⇒ 62 στρέμματα καλύπτουν άλλες πολυετείς φυτείες

Στην εξεταζόμενη περιοχή η κατανομή γίνεται ως εξής:

- ⇒ 95384,9 στρέμματα καλύπτουν οι δενδρώδεις καλλιέργειες
- ⇒ 10522,2 στρέμματα καλύπτουν τα αμπέλια και τα σταφιδάμπελα
- ⇒ 196,1 στρέμματα καλύπτουν οι οικογενειακοί λαχανόκηποι

⇒ 7,2 στρέμματα καλύπτουν άλλες πολυετείς φυτείες

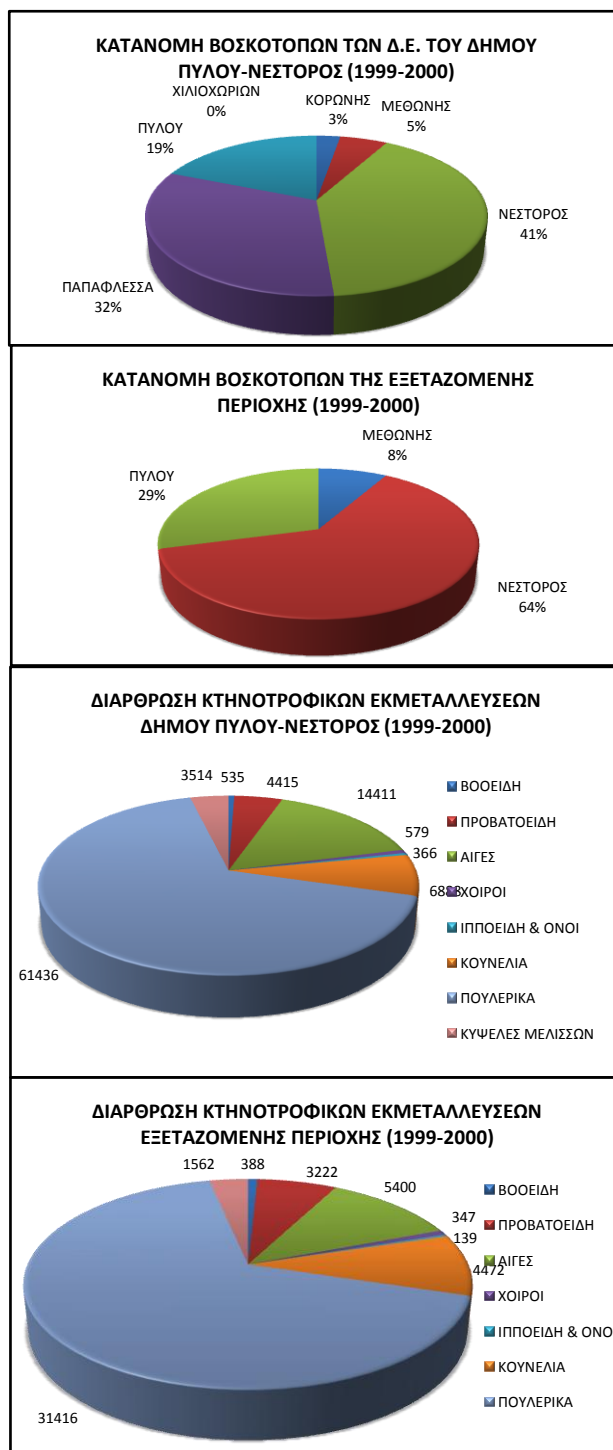
[ΕΣΥΕ 2000]

5.1.2 ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η κτηνοτροφία παίζει δευτερεύοντα ρόλο σε επίπεδο Περιφέρειας και τα κύρια παραγόμενα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι το μαλακό τυρί, το λιωμένο βούτυρο, το γάλα και το κρέας, με ποσοστά ως προς τη συνολική παραγωγή της χώρας, 10,2%, 7,5%, 6,4% και 6% αντιστοίχως. [www.peloponnisos.gr]

Στον Δήμο Πύλου-Νέστορος η έκταση των βοσκότοπων είναι 55,9 χιλιάδες στρέμματα αθροιστικά δημόσιοι και ιδιωτικοί. Οι βοσκότοποι της εξεταζόμενης περιοχής αποτελούν το 4,29% των βοσκοτόπων του Νομού Μεσσηνίας και μόλις το 0,02% της έκτασης των βοσκοτόπων της χώρας. Η μεγαλύτερη έκταση των βοσκοτόπων στην εξεταζόμενη περιοχή βρίσκεται στην Δ.Ε. Νέστορος ενώ η μικρότερη έκταση βοσκοτόπων με διαφορά βρίσκεται στην Δ.Ε. Μεθώνης.

Αναφορικά με τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, στην περιοχή εκτρέφονται βοοειδή, προβατοειδή, αίγες, χοίροι, ιπποειδή & όνοι, κουνέλια, πουλερικά και κυψέλες

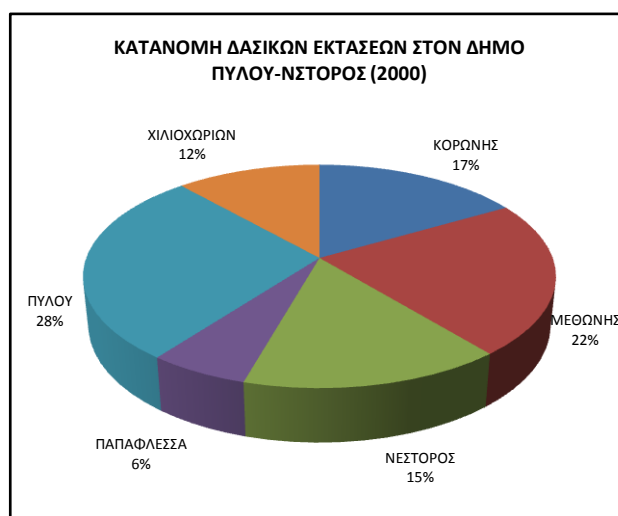
μελισσών.

Στα δύο τελευταία διαγράμματα φαίνεται η διάρθρωση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στον Δήμο Πύλου-Νέστορος και στην εξεταζόμενη περιοχή. Παρατηρείται μια ομοιομορφία στις αναλογίες των εκμεταλλεύσεων και στις δύο περιπτώσεις. Από αυτά τα διαγράμματα εξάγεται το συμπέρασμα ότι εκτρέφονται πολλά πουλερικά, ακολουθούν οι αίγες, τα κουνέλια και τα προβατοειδή, ενώ ο αγροτικός πληθυσμός ασχολείται αισθητά λιγότερο με τα βοοειδή, τους χοίρους και τα ιπποειδή & όνους. [ΕΣΥΕ 1999-2000]

5.1.3 ΔΑΣΗ

Οι δασικές εκτάσεις στο σύνολο του Νομού Μεσσηνίας είναι 1189 χιλιάδες στρέμματα και στην εξεταζόμενη περιοχή 137,9 χιλιάδες στρέμματα. Από το 1991 έως το 2000 οι δασικές εκτάσεις τόσο σε επίπεδο Νομού όσο και Δήμου έχουν αυξηθεί περίπου 200%.

Στο διπλανό διάγραμμα φαίνεται η κατανομή των δασικών εκτάσεων στις Δ.Ε. του Δήμου Πύλου-Νέστορος για το έτος 2000. Οι περισσότερες δασικές εκτάσεις είναι συγκεντρωμένες στις Δ.Ε. Πύλου και Μεθώνης, ενώ πολύ λιγότερες υπάρχουν στη Δ.Ε. Παπαφλέσσα. [ΕΣΥΕ 2000]

5.1.4 ΑΛΙΕΙΑ

Η αλιευτική, όπως και η κτηνοτροφική και δασική παραγωγή, αν και αξιόλογη, συμβάλλει λιγότερο από 50% στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος, συγκριτικά με τη γεωργική και παρουσιάζει προβλήματα εκσυγχρονισμού παραγωγής και εμπορίας.

Στον Δήμο Πύλου-νέστορος υπάρχουν εγκαταστάσεις αλιείας και υδατοκαλλιέργειας στις Δ.Ε. Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
ΚΟΡΩΝΗΣ	2
ΜΕΘΩΝΗΣ	1
ΠΥΛΟΥ	1

[ΕΣΥΕ 2005]

5.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο δευτερογενής τομέας σε επίπεδο Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα ισχνός και παρουσιάζει μείωση του ποσοστού συμμετοχής του στο Ακαθάριστο Προϊόν της Περιφέρειας, αντίστοιχη της κάμψης που παρατηρείται σε επίπεδο χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για τη μεταποιητική δραστηριότητα παρατηρείται πτώση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας και του πάγιου κεφαλαίου. Θετική μεταβολή υπήρξε στην παραγωγικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου σημειώνοντας αύξηση οφειλόμενη στην έξοδο εργατικού δυναμικού από τον τομέα. Οι μεταποιητικές δραστηριότητες συγκεντρώνουν το 4,5 % του συνόλου των απασχολούμενων της Περιφέρειας και το 14,5% σε επίπεδο χώρας για το έτος 1997, παρουσιάζοντας αξιόλογη μείωση σε σχέση με το 2001 όπου το ποσοστό σε επίπεδο χώρας ήταν 22%.

Οι κύριες εξειδικεύσεις στην Περιφέρεια αφορούν κυρίως τους κλάδους Τροφίμων, Ξύλου, Ποτών και Μη Μεταλλικών Ορυκτών, κλάδοι που σχετίζονται με την επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή τομέα και με τις κατασκευές. [www.peloponnisos.gr, www.ogeeakadimitra.org.gr]

Σύμφωνα με το Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΣΥΕ (2005), σε επίπεδο Δήμου στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τους κλάδους του δευτερογενούς τομέα και οι Δ.Ε. στις οποίες ανήκουν.

ΚΛΑΔΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΚΟΡΩΝΗΣ	17
	ΜΕΘΩΝΗΣ	5
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	15
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	6
	ΠΥΛΟΥ	21
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	8
ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	2
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΔΕΡΜΑΤΟΣ & ΔΕΡΜΑΤΙΝΩΝ ΕΙΔΩΝ	ΜΕΘΩΝΗΣ	1
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ	ΚΟΡΩΝΗΣ	8
	ΜΕΘΩΝΗΣ	5
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	5
ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ & ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΕΣΩΝ	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	1
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	ΚΟΡΩΝΗΣ	3
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	2

	ΠΥΛΟΥ	1
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΕΘΩΝΗΣ	1
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	ΚΟΡΩΝΗΣ	11
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	7
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	1
	ΠΥΛΟΥ	5
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	ΚΟΡΩΝΗΣ	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	ΚΟΡΩΝΗΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	ΚΟΡΩΝΗΣ	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	2
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΟΡΩΝΗΣ	3
ΕΠΙΣΚΕΥΗ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	3
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	1
	ΠΥΛΟΥ	2
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ	ΚΟΡΩΝΗΣ	15
	ΜΕΘΩΝΗΣ	10
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	14
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	1

[ΕΣΥΕ 2005]

5.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ο τριτογενής τομέας είναι αυτός που παρουσιάζει τον μεγαλύτερο δυναμισμό. Οι διοικητικές, εκπαιδευτικές, χρηματοοικονομικές και οι υπηρεσίες μεταφορών είναι συγκεντρωμένες στα αστικά κέντρα. Ιδιαίτερα στους κλάδους του χονδρικού και λιανικού εμπορίου παρατηρείται συνεχής ενίσχυση του ρόλου τους στην οικονομία της Περιφέρειας, καθώς το εμπόριο αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα αντιπροσωπεύοντας το 23,2% του προϊόντος του τριτογενή τομέα και το 10,7% του συνολικού περιφερειακού προϊόντος. Σε αυτήν συγκεντρώνεται μόλις το 4,4% του συνόλου των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας. ο τουρισμός παρουσιάζει τάσεις μείωσης αναφορικά με τις διανυκτερεύσεις και τις πληρότητες των ξενοδοχειακών καταλυμάτων. [www.peloponnisos.gr, www.ogeeke-dimitra.org.gr]

Οι κυριότεροι κλάδοι του τριτογενούς τομέα για το Νομό Μεσσηνίας είναι το εμπόριο, τα ξενοδοχεία και οι χερσαίες μεταφορές μέσω αγωγών:

ΚΛΑΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Εμπόριο	3.866
Ξενοδοχεία (κλίνες) (έτος 2003)	95 (6.097)
Χερσαίες Μεταφορές Μέσω Αγωγών	424

[www.peloponnisos.gr]

Σχετικά με τον τουρισμό στο Νομό Μεσσηνίας σύμφωνα με το Επιμελητήριο Μεσσηνίας έχουν καταγραφεί για τα έτη 2005-2006-2007:

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2005	2006	2007
Κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα	6.617	6.824	7.035
Κλίνες σε ξενοδοχεία 5 αστέρων	497	497	497
Κλίνες σε ξενοδοχεία 4 αστέρων	647	1.031	1.202
Ξενοδοχεία	115	117	121
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	222.120	203.210	-
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	290.553	290.053	-
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά κάτοικο	1,3	1,2	-

Σύμφωνα με τον πίνακα αυτό παρατηρείται αύξηση των κλινών στα ξενοδοχειακά καταλύματα και ιδιαίτερα στα ξενοδοχεία 4 αστέρων. Μικρή αύξηση σημειώθηκε στον αριθμό των ξενοδοχείων, ενώ μειώθηκαν οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών και των ημεδαπών. [www.messinianchamber.gr]

Για τον Δήμο Πύλου-Νέστορος, σύμφωνα με το Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΣΥΕ αναφορικά με τον τριτογενή τομέα διαμορφώνεται ο επόμενος πίνακας:

ΚΛΑΔΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΚΟΡΩΝΗΣ	9
	ΜΕΘΩΝΗΣ	2
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	10
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	1
	ΠΥΛΟΥ	16
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	5
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΚΟΡΩΝΗΣ	12
	ΜΕΘΩΝΗΣ	5
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	10
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	4
	ΠΥΛΟΥ	18
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	11
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΚΟΡΩΝΗΣ	77
	ΜΕΘΩΝΗΣ	52
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	64
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	11
	ΠΥΛΟΥ	120
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	22
ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΚΟΡΩΝΗΣ	7
	ΜΕΘΩΝΗΣ	3
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	12
	ΠΥΛΟΥ	17
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	4
ΠΛΩΤΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	2
	ΠΥΛΟΥ	11
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΚΟΡΩΝΗΣ	29
	ΜΕΘΩΝΗΣ	39
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	2
	ΠΥΛΟΥ	18
ΕΣΤΙΑΣΗ	ΚΟΡΩΝΗΣ	48
	ΜΕΘΩΝΗΣ	76
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	36
	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	9
	ΠΥΛΟΥ	65
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	15
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΚΟΡΩΝΗΣ	11
	ΜΕΘΩΝΗΣ	2
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	2

ΝΟΜΙΚΕΣ & ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΟΡΩΝΗΣ	3
	ΜΕΘΩΝΗΣ	7
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	3
	ΠΥΛΟΥ	9
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΟΡΩΝΗΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	1
	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΚΟΡΩΝΗΣ	3
	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1
	ΠΥΛΟΥ	2

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων ανήκει στην κατηγορία του Λιανικού Εμπορίου, στην κατηγορία των Καταλυμάτων και της Εστίασης. Ιδιαίτερα αυξημένα είναι τα καταλύματα και οι χώροι εστίασης στις Δ.Ε. Πύλου και Μεθώνης αποκαλύπτοντας τον έντονο τουριστικό χαρακτήρα των περιοχών αυτών. [ΕΣΥΕ 2005]

5.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

5.3.1.1 Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.)

“Ως Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.) χαρακτηρίζονται δημόσιες ή ιδιωτικές εκτάσεις εκτός εγκεκριμένων σχεδίων και ορίων οικισμών, όπου δημιουργείται ένα σύνολο τουριστικών εγκαταστάσεων αποτελούμενο από ξενοδοχειακά καταλύματα διαφόρων λειτουργικών μορφών, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, καθώς και συμπληρωματικές εγκαταστάσεις αναψυχής, άθλησης και γενικά υπηρεσιών διάθεσης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών.”

Σκοπός της δημιουργίας των Π.Ο.Τ.Α.: *“Η συμπλήρωση της συνολικής προσφοράς της χώρας με προορισμούς σχεδιασμένους εξ αρχής, ώστε να συνιστούν πλήρεις και αυτόνομες τοπικές αγορές προσανατολισμένες από τα πρώτα στάδια του σχεδιασμού τους σε ζήτηση υψηλής στάθμης και ειδικών μορφών τουρισμού”*

[ΦΕΚ 254/Α/15.12.1997]

Τον Ιούλιο του 1997 σύμφωνα με το Πρακτικό της Επιτροπής Αξιολόγησης υπεβλήθησε η επενδυτική πρόταση στην περιοχή Μεσσηνίας (περιοχή Πύλου-Ρωμανού-Κυνηγού). Στις 12/6/1997 η 8μελής Επιτροπή Αξιολόγησης πρόκρινε την Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας.

Το 2000 η Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας εισάγεται στο Μέτρο 5.1 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»: «Ενίσχυση εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής – Π.Ο.Τ.Α., προϋπολογισμού 123,41 εκ. ευρώ». Σύμφωνα με αυτό η Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας *“θα αποτελέσει πρότυπη παρέμβαση (δημιουργία ολοκληρωμένης τοπικής τουριστικής αγοράς σε μη ανεπτυγμένη περιοχή), η οποία λόγω του κόστους της αλλά και του καινοτόμου – ολοκληρωμένου χαρακτήρα της, αποτελεί έργο εθνικής σημασίας. Αποτέλεσμα της δημιουργίας της θα είναι η προσθήκη ενός νέου, ιδιαίτερα ποιοτικού και διαφοροποιημένου προορισμού στη συνολική τουριστική προσφορά της χώρας.”*

Σε κάθε Π.Ο.Τ.Α. καθορίζονται τρεις ζώνες:

- ⇒ Ζώνη I: Τουριστικά καταλύματα 4* και 5* και εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής
- ⇒ Ζώνη II: Εγκαταστάσεις αθλητικές, γκολφ και τεχνικής υποδομής
- ⇒ Ζώνη III: Ανέγερση κτιρίων για μη αμιγώς τουριστικές χρήσεις

Η Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας διακρίνεται σε:

- ⇒ Π.Ο.Τ.Α. Ρωμανού: 3.500 Ξενοδοχειακές Κλίνες & Ζώνη III 17.500 μ²
- ⇒ Π.Ο.Τ.Α. Πύλου: 1.200 Ξενοδοχειακές Κλίνες & Ζώνη III 40.000 μ²
- ⇒ Π.Ο.Τ.Α. Ριζόμυλου: 3.000 Ξενοδοχειακές Κλίνες & Ζώνη III 25.000 μ²

Το NAVARINO RESORTS MESSINIA αποτελεί την μεγαλύτερη τουριστική επένδυση στην Ελλάδα μέχρι σήμερα. Είναι η πρώτη ολοκληρωμένη τουριστική εγκατάσταση στην Ελλάδα. Δημιουργεί ένα νέο ανταγωνιστικό προορισμό στη Μεσόγειο διεκδικώντας σημαντικό μερίδιο από την αγορά τουριστών υψηλού εισοδήματος.

Στην Π.Ο.Τ.Α Ρωμανού δημιουργείται το NAVARINO DUNES με 4 ξενοδοχειακές μονάδες, συνεδριακό κέντρο, κέντρο θαλασσοθεραπείας, γήπεδο γκολφ και παραθεραπείας κατοικίες.

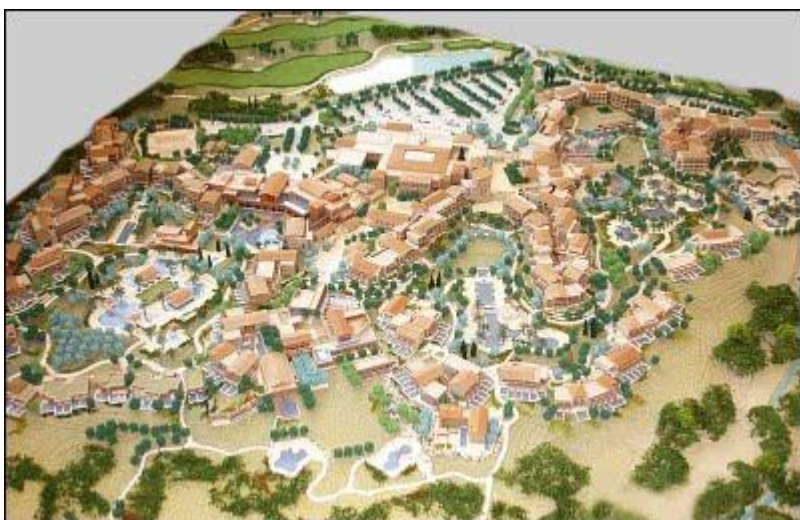
Στην Π.Ο.Τ.Α. Πύλου δημιουργείται το NAVARINO BAY με 2 ξενοδοχειακές μονάδες, εγκαταστάσεις spa, γήπεδο γκολφ και παραθεριστικές κατοικίες.

Στην Π.Ο.Τ.Α. Ριζόμυλου δημιουργείται το NAVARINO BLUE με 1 ξενοδοχειακό συγκρότημα, συνεδριακό κέντρο, κέντρο θαλασσοθεραπείας, γήπεδο γκολφ και παραθεριστικές κατοικίες.

“Με τα έργα αυτά δημιουργείται πόλος τουριστικής ανάπτυξης και προωθητικής βιομηχανίας. Μπορεί να επιδράσουν με τη διαδικασία της μίμησης στη δημιουργία

αναπτυξιακού κλίματος στην Περιφέρεια. Η δυναμική ανάπτυξή της μπορεί να επεκταθεί ακτινωτά από τον πόλο και να καλύψει ολόκληρη την Περιφέρεια που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του και τέλος θα συμβάλλει στην εθνική οικονομία σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας, παραγωγικότητας και ισόρροπης κατανομής των αποτελεσμάτων της οικονομικής ανάπτυξης.”

[ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, 2005]

1. Navarino Dunes

2. Navarino Bay

3. Υπόσκαφες Κατοικίες

Πηγή: www.costanavarino.gr

5.3.1.2 Άλλα Σχέδια για τον Τουρισμό

Το παράκτιο μέτωπο της Δ.Ε. Μεθώνης υπάγεται σε Τουριστικά Αναπτυσσόμενη Περιοχή, η οποία θεωρείται ως περιοχή με περιθώρια ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Επίσης, η περιοχή της Δ.Ε. Μεθώνης εντάσσεται στη Ζώνη επιρροής του Κέντρου Ανάπτυξης Θαλάσσιου Τουρισμού της Καλαμάτας, *“η οποία αποσκοπεί στην υποστήριξη των ενοτήτων θαλάσσιου τουρισμού. Τα Κέντρα θαλάσσιου τουρισμού θα διαθέτουν σύγχρονες υποδομές ελλιμενισμού, ανεφοδιασμού και επισκευών και υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης για πρακτορεύσεις, ενοικιάσεις, αγοραπωλησίες κ.λ.π. Τα κέντρα αυτά θα εξυπηρετούν το μεγαλύτερο δυνατό συνδυασμό θαλάσσιων δραστηριοτήτων του τουρισμού. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξή τους αποτελεί η ύπαρξη σύγχρονης υποδομής φιλοξενίας, εστίασης και ψυχαγωγίας και η γειτνίαση με αεροδρόμιο.”* [Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 2009]

5.3.1.3 Καταλύματα

Στην Δ.Ε. Πύλου τουριστικά καταλύματα υπάρχουν στο Δ.Δ. Πύλου. Από αυτά:

- ⇒ 3 Ξενοδοχεία Β' Κατηγορίας (35- 14 δωματίων)
- ⇒ 3 Ξενοδοχεία Γ' Κατηγορίας (34- 12 δωματίων)
- ⇒ 1 Ξενοδοχείο Δ' Κατηγορίας (13 δωματίων)
- ⇒ 1 Ξενοδοχείο Επιπλωμένων Διαμερισμάτων Β' Κατηγορίας (18 δωματίων)
- ⇒ 1 Ξενοδοχείο Επιπλωμένων Διαμερισμάτων Γ' Κατηγορίας (10 δωματίων)
- ⇒ 4 Πανσιόν μη χαρακτηρισμένες (4 δωματίων)

Στην Δ.Ε. Μεθώνης τουριστικά καταλύματα υπάρχουν:

Στο Δ.Δ. Μεθώνης:

- ⇒ 3 Ξενοδοχεία Β' Κατηγορίας (34- 9 δωματίων)
- ⇒ 4 Ξενοδοχεία Γ' Κατηγορίας (20- 8 δωματίων)
- ⇒ 5 Ξενοδοχεία Δ' Κατηγορίας (14- 10 δωματίων)
- ⇒ 5 Ξενοδοχεία μη χαρακτηρισμένα (34- 8 δωματίων)
- ⇒ 2 Ξενοδοχεία Επιπλωμένων Διαμερισμάτων Β' Κατηγορίας (10, 6 δωματίων)
- ⇒ 6 Πανσιόν 2Κ (11- 3 δωματίων)
- ⇒ 6 Πανσιόν 1Κ (6, 5, 2 δωματίων)
- ⇒ 3 Πανσιόν μη χαρακτηρισμένες (8, 4 δωματίων)

⇒ 1 Δημοτικό Camping

Στο Δ.Δ. Φοινικούντας:

⇒ 1 Ξενοδοχείο Α' Κατηγορίας

⇒ 1 Ξενοδοχείο Β' Κατηγορίας (24 δωματίων)

⇒ 2 Ξενοδοχεία Γ' Κατηγορίας (30, 27 δωματίων)

⇒ 1 Ξενοδοχείο μη χαρακτηρισμένο (15 δωματίων)

⇒ 1 Ξενοδοχείο Επιπλωμένων διαμερισμάτων 1Κ (6 δωματίων)

⇒ 5 Πανσιόν 2Κ (10- 2 δωματίων)

⇒ 19 Πανσιόν 1Κ (9-2 δωματίων)

⇒ 16 Πανσιόν μη χαρακτηρισμένες (11- 2 δωματίων)

⇒ 5 Camping

[www.dimos-pylou-nestoros.gr]

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

ΕΣΥΕ, [1991], *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 1991*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ, [1999-2000], *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 1999-2000*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ, [2000], *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 2000*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ, [2001], *Κατανομή της Εκτάσεως της Ελλάδος κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ, [2005], *Μητρώο Επιχειρήσεων*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΦΕΚ 254/Α/15.12.1997

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, 2005

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., [2009], *ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ*

Δικτυακοί Τόποι

www.costanavarino.gr

www.peloponnisos.gr

www.ogeeka-dimitra.org.gr

www.messinianchamber.gr

www.dimos-pylou-nestoros.gr

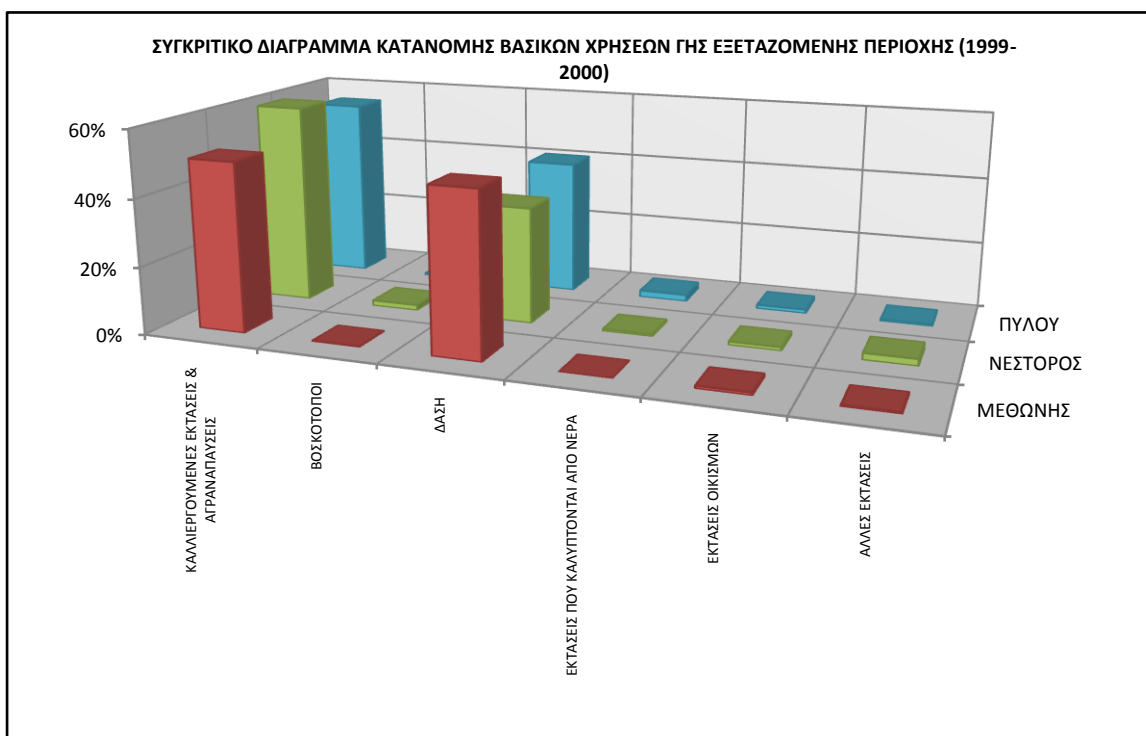
6. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ

6.1 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

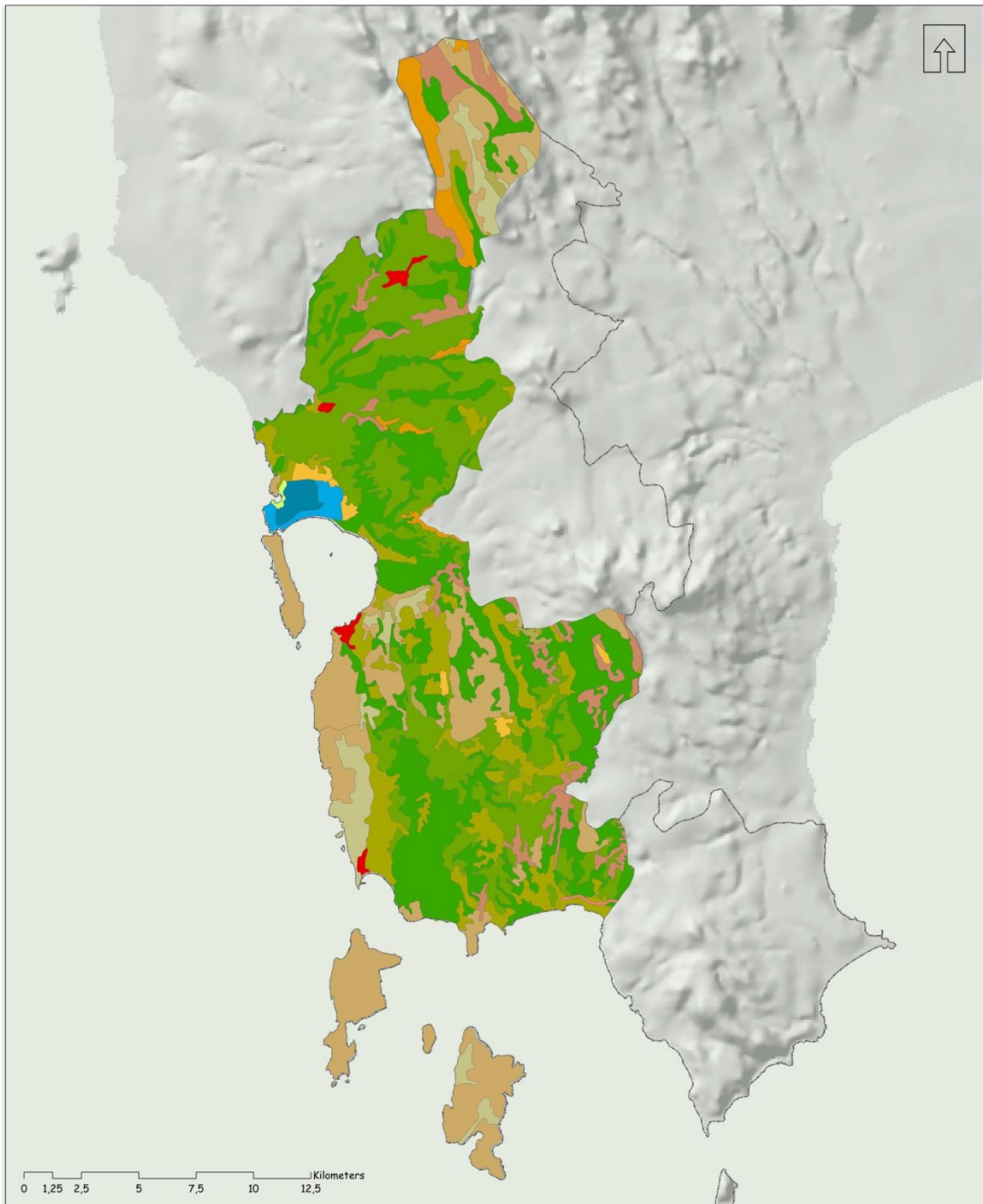
Στην Ενότητα 5.1 ανφέρθηκαν συνοπτικά οι χρήσεις γης του Δήμου Πύλου-Νέστορος οι οποίες περιλαμβάνουν τις κατηγορίες των καλλιεργούμενων εκτάσεων, των βοσκοτόπων, των δασών, των καλυπτόμενων από ύδατα εκτάσεων, των εκτάσεων οικισμών και άλλων εκτάσεων.

Βασικές χρήσεις γης ανά Δ.Ε. του δήμου Πύλου-Νέστορος (εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα)

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΑΓΡΑΝΑΠΑΥΣΕΙΣ	ΒΟΣΚΟ ΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΝΕΡΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΆΛΛΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ
ΚΟΡΩΝΗΣ	104,5	67	0,1	34,9	0	1,4	1,1
ΜΕΘΩΝΗΣ	97	48,8	0,2	46,8	0	0,8	0,4
ΝΕΣΤΟΡΟΣ	93	55,7	1,5	32,3	0,6	1	1,9
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	41,6	27,6	1,2	12,4	0	0,4	0
ΠΥΛΟΥ	144,6	79,6	0,7	58,8	2,9	1,7	0,9
ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	73,8	48,7	0	24,3	0	0,8	0
ΕΞ. ΠΕΡΙΟΧΗ	334,6	184,1	2,4	137,9	3,5	3,5	3,2
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2996,9	1614,5	55,9	1189	8,7	46,4	82,4
ΕΛΛΑΔΑ	131982,2	50684,6	14451,6	57968,9	1790,1	2307,5	4779,6

[ΕΣΥΕ 2001]

A9

ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ CORINE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΑΡΑΤΣΙΩΤΗ ΞΕΝΙΑ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΠΑΤΡΙΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Υπόμνημα

□ Δήμος Πύλου - Νέστορος

□ Χρήσεις Γης

□ Κωδικός, Περιγραφή

■ 112, Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση

■ 133, Χωροί οικοδόμησης

■ 211, Μη αρδευόμενη αγροτική γη

■ 223, Ελαίνες

■ 242, Συνθες συστήματα καλλιέργειας

■ 243, Γη που καλλιεργείται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης

■ 311, Δάσος πλατυφύλλων

■ 313, Μικτό δάσος

■ 321, Φυτικοί βοσκότοποι

■ 323, Σκληροφυλλική βλάστηση

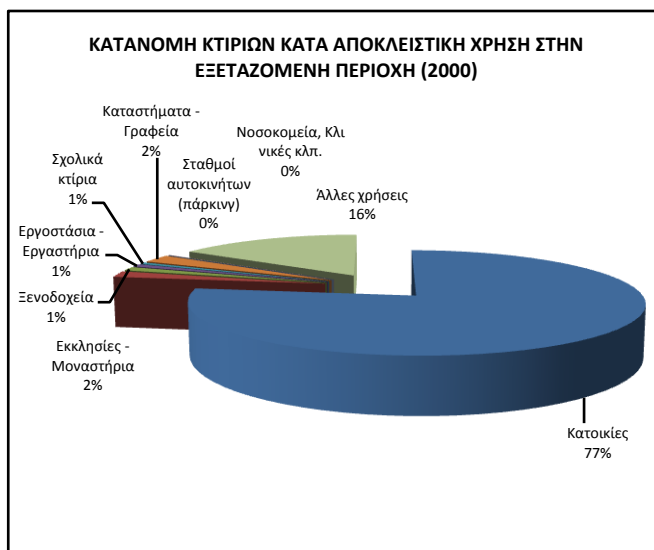
■ 324, Μεταρριπτικές διασπαστές θρυαλλίδες εκτάσεις

■ 331, Παράκτιες αμμόλοφοι αμμοβούνια

■ 421, Παραβλάσταση βλάστηση

■ 521, Παράκτιες λιμνοθάλασσες

Στο διπλανό διάγραμμα φαίνεται η κατανομή των κτιρίων κατά αποκλειστική χρήση στην εξεταζόμενη περιοχή. Παρ'όλο που ο τουρισμός συμβάλλει σημαντικά στην διαμόρφωση της οικονομίας της περιοχής και παρ'όλο που η εξεταζόμενη περιοχή έχει πλούσιο πολιτιστικό ενδιαφέρον γίνεται κατανοητό από το διάγραμμα ότι μόλις το 1% αντιστοιχεί σε ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις. Οι

σταθμοί αυτοκινήτων (parking) είναι ανύπαρκτοι, ενώ στον τομέα της υγείας υπάρχουν σχεδόν μηδενικές υποδομές. Στον επόμενο πίνακα φαίνονται αναλυτικά οι αντίστοιχοι αριθμοί:

ΚΤΙΡΙΑ ΚΑΤΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (2000)									
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ-ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ - ΓΡΑΦΕΙΑ	ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ (PARKING)	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ, ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΚΛΤ.	ΆΛΛΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ
ΚΟΡΩΝΗΣ	2.805	73	6	7	13	47	0	2	890
ΜΕΘΩΝΗΣ	1.283	35	29	9	8	60	0	0	254
ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1.563	49	15	28	11	46	0	1	320
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	553	19	0	8	4	11	0	0	226
ΠΥΛΟΥ	2.233	43	35	18	18	58	0	3	453
ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	1.311	33	0	10	6	20	0	0	400
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ	9.748	252	85	80	60	242	0	6	2.543
ΕΞ. ΠΕΡΙΟΧΗ	5.079	127	79	55	37	164	0	4	1.027
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	64.193	1.968	322	609	407	1.954	0	43	12.694
ΕΛΛΑΔΑ	2.755.570	43.463	22.830	31.422	16.804	111.097	510	1.961	593.698

[ΕΣΥΕ 2000]

Στην εξεταζόμενη περιοχή, όπως και σε όλο τον Δήμο Πύλου-Νέστορος δεν υπάρχουν σταθμοί αυτοκινήτων. Οι περίβολοι χώροι των συγκροτημάτων των σχολείων, των εκκλησιών και το παραλιακό μέτωπο των οικισμών Πύλου και Μεθώνης λειτουργούν ως

χώροι στάθμευσης κατά τη διάρκεια όλου του έτους, αλλά κατά τους θερινούς μήνες παρατηρείται το φαινόμενο του συνωστισμού.

6.2 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

6.2.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί

“Παραδοσιακοί οικισμοί θεωρούνται οι οικισμοί που έχουν διατηρήσει αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στο παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Οι χαρακτηρισμένοι με νομοθετική ρύθμιση παραδοσιακοί οικισμοί στην Ελλάδα ξεπερνούν τους 800. Περίπου 800 είναι οι παραδοσιακοί οικισμοί που έχουν χαρακτηριστεί με ευθύνη του ΥΠΕΧΩΔΕ ενώ τα Υπουργεία Μακεδονίας- Θράκης & Αιγαίου έχουν και αυτά αρμοδιότητα κήρυξης παραδοσιακών οικισμών.” [estia.minenv.gr]

Στο Νομό Μεσσηνίας έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί οικισμοί:

- ⇒ Καρδαμύλη
- ⇒ Κορώνη
- ⇒ Μεθώνη (ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/23422/2580/5.10.1976, ΦΕΚ 1289/Β/20.10.1976)
- ⇒ Πύλος

Από αυτούς στην εξεταζόμενη περιοχή εμπίπτουν η Πύλος και η Μεθώνη.

6.2.2 Οριοθέτηση Οικισμών

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου στο Νομό Μεσσηνίας υπάρχουν 8 οικιστικά κέντρα 3^{ου} επιπέδου¹¹:

- ⇒ Μεσσήνη
- ⇒ Κυπαρισσία
- ⇒ Φιλιατρά
- ⇒ Γαργαλιάνοι
- ⇒ Πύλος
- ⇒ Κορώνη
- ⇒ Μελιγαλάς

¹¹ 1^ο επίπεδο: Το αστικό Διοικητικό Περιφερειακό Κέντρο Πελοποννήσου, η Τρίπολη

2^ο επίπεδο: Τα αστικά νομαρχιακά κέντρα Πελοποννήσου, η Καλαμάτα, η Κόρινθος, το Ναύπλιο-Αργος και η Σπάρτη

3^ο επίπεδο: Τα κέντρα-έδρες των Πρωτοβάθμιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με προβλεπόμενο εξυπηρετούμενο πληθυσμό της τάξεως των 20.000 κατοίκων και άνω και αποτελούν τα κέντρα-πόλους ανάπτυξης ευρύτερων αναπτυξιακών ενοτήτων

⇒ Καρδαμύλη

Και 18 οικιστικά κέντρα 4^{ου} επιπέδου¹²:

⇒ Αρφαρά

⇒ Άρις

⇒ Θουρία

⇒ Ανδρούσα

⇒ Αριστομένης

⇒ Τρίκορφο

⇒ Λογγάς

⇒ Πεταλίδι

⇒ Μεθώνη

⇒ Χανδρινός

⇒ Χατζής

⇒ Βλαχόπουλο

⇒ Ραυτόπουλο

⇒ Σιδηρόκαστρο

⇒ Βαλύρα

⇒ Μερόπη

⇒ Νέδα

⇒ Κάμπος

Επίσης σε αυτό ορίζονται συνολικά οι χωρικές παρεμβάσεις κατά Νομό και ΟΤΑ, για τον Δήμο Πύλου-Νέστορος:

⇒ Στην Δ.Ε. Κορώνης ορίζεται μελέτη ΣΧΟΟΑΠ¹³ για την Κορώνη

⇒ Στην Δ.Ε. Μεθώνης ορίζεται μελέτη ΣΧΟΟΑΠ για την Μεθώνη

⇒ Στην Δ.Ε. Νέστορος ορίζεται μελέτη ΓΠΣ¹⁴ για την Χώρα

⇒ Στην Δ.Ε. Παπαφλέσσα ορίζεται μελέτη ΣΧΟΟΑΠ για το Βλαχόπουλο

⇒ Στην Δ.Ε. Πύλου ορίζεται μελέτη ΓΠΣ για την Πύλο

⇒ Στην Δ.Ε. Χιλιοχωρίων ορίζεται μελέτη ΣΧΟΟΑΠ για τον Χανδρινό

¹² 4^ο επίπεδο: Οι έδρες των ΟΤΑ, κέντρα εμβέλειας πρωτοβάθμιου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ο ρόλος τους είναι συνυφασμένος με την οργάνωση της ανάπτυξης και διακυβέρνησης του πρωτοβάθμιου ΟΤΑ

¹³ Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης

¹⁴ Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

[Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου ΦΕΚ 1485 Β/10.10.2003]

Οι Δημοτικές Ενότητες δεν έχουν ακόμη εξασφαλίσει χρηματοδότηση για τη σύνταξη ΣΧΟΟΑΠ και ΓΠΣ πλην της Δ.Ε. Μεθώνης, για την οποία εκπονήθηκε η μελέτη ΣΧΟΟΑΠ.

Σύμφωνα με το ΣΧΟΟΑΠ της Δ.Ε. Μεθώνης προκύπτει για τους οικισμούς της:

- ⇒ Μεθώνη: οικισμός με εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο
- ⇒ Καμάρια: οικισμός με συνεκτικό τμήμα
- ⇒ Ευαγγελισμός: οικισμός προ του '23
- ⇒ Βαράκες: οικισμός προ του '23
- ⇒ Φοινικούντα: οικισμός προ του '23
- ⇒ Καινούριο Χωριό: οικισμός προ του '23
- ⇒ Γριζόκαμπος: οικισμός προ του '23

[Αναπτυξιακή Μεσοσηνίας,2009, estia.minenv.gr]

6.3 ΚΑΤΟΙΚΙΑ

“Κατοικία είναι, γενικά, ένας χώρος από την κατασκευή του χωριστός και ανεξάρτητος, που χτίστηκε ή μετατράπηκε με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για να καλύψει στεγαστικές ανάγκες ή χρησιμοποιείται για στέγαση κατά το χρόνο της απογραφής, έστω και αν δεν προοριζόταν για το σκοπό αυτό.

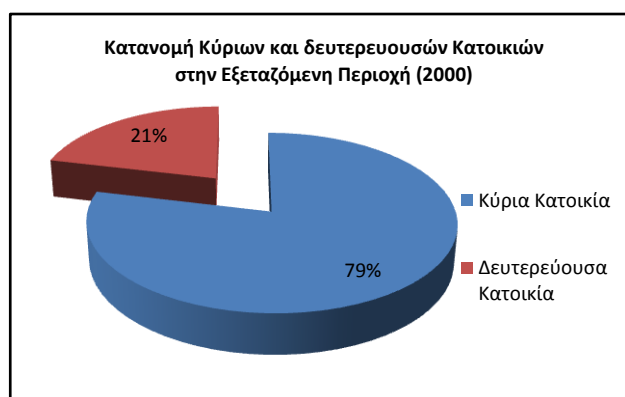
Κύρια κατοικία θεωρείται η κατοικία στην οποία διαμένει το νοικοκυριό το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου και βρέθηκε κατοικούμενη την ημέρα της απογραφής.

Δευτερεύουσα είναι η κατοικία που χρησιμοποιείται από το νοικοκυριό παράλληλα με την κύρια κατοικία. Οι κυριότερες περιπτώσεις δευτερεύουσας κατοικίας είναι:

- A. Κατοικία κοντά στον τόπο της επαγγελματικής δραστηριότητας του νοικοκυριού που χρησιμοποιείται συνεχώς όλο το χρόνο ή κατά διαστήματα ή κατά εποχές από μέλος ή μέλη του νοικοκυριού, παράλληλα με την κύρια κατοικία (π.χ. κατοικία επιχειρηματία κοντά στην επιχείρησή του, αγροικία, κατοικία κτηνοτρόφου μακριά από τον οικισμό της κύριας κατοικίας του, θερινή κατοικία νομάδων κτηνοτρόφων κλπ.)
- B. Κατοικία που χρησιμοποιείται για τη διαμονή ενός νοικοκυριού ή μέλους του νοικοκυριού ορισμένη εποχή του χρόνου αντί της κύριας κατοικίας του, π.χ. κατοικία στην Αθήνα νοικοκυριού που έχει την κύρια κατοικία του στην επαρχία.”

[ΕΣΥΕ, ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ, 2001]

Στην εξεταζόμενη περιοχή σύμφωνα με το διπλανό διάγραμμα το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελείται από τις κύριες κατοικίες (79%) και ένα αρκετά μικρότερο ποσοστό αποτελείται από τις δευτερεύουσες (21%).

Η κατανομή των κύριων και δευτερευουσών κατοικιών στις Δ.Ε. του Δήμου Πύλου-Νέστορος φαίνεται στον επόμενο πίνακα:

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ
ΚΟΡΩΝΗΣ	594	66
ΜΕΘΩΝΗΣ	241	81

ΝΕΣΤΟΡΟΣ	563	109
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	159	23
ΠΥΛΟΥ	220	87
ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	86	14
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ	1.863	380
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	1.024	277
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	9.209	1.983
ΕΛΛΑΔΑ	316.380	89.565

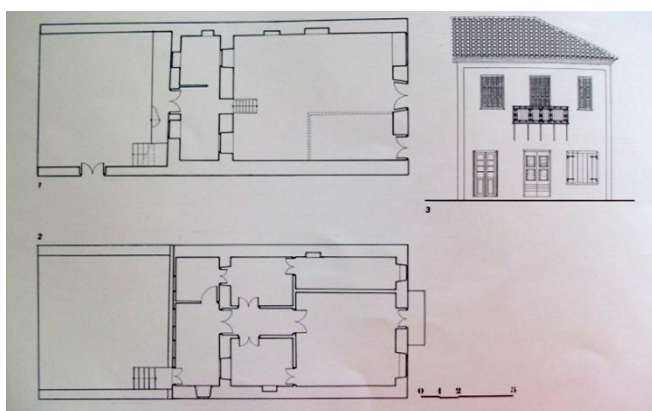
6.4 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ευρύτερη περιοχή μελέτης υπέστη πλήθος καταστροφών κατά τη διάρκεια των αιώνων. Σε αυτό συμβάλαν και τα ευτελή υλικά των παλιών σπιτιών, κατά πλειοψηφία ξύλινων, που πιθανότατα να χρησιμοποιήθηκαν ακόμη και ως καύσιμη ύλη σε δύσκολες εποχές. Συνεπώς είναι πολύ δύσκολο σήμερα να βγάλουμε σαφή συμπεράσματα σχετικά με την τυπολογική και μορφολογική διαμόρφωση των κατοικιών.

Οι ορφές του παρελθόντος πάντως φαίνεται να διατηρήθηκαν στις κατασκευές που πραγματοποιήθηκαν κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα. Έτσι η βενετσιάνικη αρχιτεκτονική συνυπάρχει με το τοπικό αρχιτεκτονικό ύφος, η λεπτομερής επεξεργασία των επιμέρους στοιχείων με την απλότητα και τη λιτότητα της λαϊκής αρχιτεκτονικής. Κυριαρχικό στοιχείο της μορφής είναι οι σιδεριές στα μπαλκόνια των σπιτιών, στις οποίες εξατλείται η οποιαδήποτε διακοσμητική διάθεση, αισθητική αναζήτηση και η προσωπική έκφραση του λαϊκού τεχνίτη και του ιδιοκτήτη.

Στους οικισμούς της περιοχής τα σπίτια είναι στραμμένα με την μεγάλη τους πλευρά προς τον δρόμο και μεταξύ δύο κατοικιών αφήνονται ελεύθεροι μικροί ιδιωτικοί χώροι. Διακρίνονται δύο τύποι κατοικιών: τα αρχοντικά- αστικά και τα λαϊκά.

Τα αρχοντικά- αστικά είναι διώροφα, με ορθογώνια κάτοψη, τις περισσότερες φορές στενομέτωπα προς την πλευρά του δρόμου, απ'όπου επιτυγχάνεται η κύρια πρόσβαση. Η αυλή που συναντάται σπάνια, όπου υπάρχει βρίσκεται στο πλάι ή στο πίσω μέρος του σπιτιού απ'όπου υπάρχει η πρόσβαση για τον δεύτερο όροφο με εξωτερική σκάλα. Η εσωτερική διαρύθμιση είναι απλή και τυπική.

Στο ισόγειο υπάρχουν πάντα οι αποθηκευτικοί χώροι και οι βοηθητικές χρήσεις. Είναι σπάνια τα χωρίσματα από λιθοδομή, ενώ συνήθη είναι τα ξύλινα χωρίσματα. Στον όροφο

χώρος διημέρευσης καταλαμβάνει όλη την κύρια όψη της κατοικίας και είναι ο σπουδαιότερος και μεγαλύτερος χώρος. Πάντα υπάρχει ένα μπαλκόνι που αποτελεί την προέκτασή της, συμμετρικά τοποθετημένο στην κύρια όψη. Το υπόλοιπο τμήμα του ορόφου χωρίζεται αξονικά από διάδρομο που καταλήγει στο χώρο διημέρευσης και εκατέρωθέν του βρίσκονται τα υπνοδωμάτια, ο αριθμός των οποίων καθορίζεται από το μέγεθος του σπιτιού. Οι κατοικίες αυτές έχουν ορθογώνια όψη με αναλογίες πολλές φορές σχεδόν τετραγώνου. Λόγω του συνεχούς συστήματος δόμησης στο κέντρο του εκάστοτε οικισμού, η κύρια όψη είναι αυτή που παρουσιάζει μορφολογικά το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Τα βασικά υλικά κατασκευής είναι η πέτρα, το ξύλο και σπανιότερα το σίδηρο. Οι εξωτερικοί τοίχοι κατασκευάζονται από αργολιθοδομή και εφαρμόζεται επίχρισμα σχηματίζοντας ένα ενιαίο μέτωπο καθιστώντας τα όρια μεταξύ δύο σπιτιών δισδιάκριτα. Τα εσωτερικά χωρίσματα έχουν ξύλινο σκελετό και ως γέμισμα καλάμια και κονίαμα και η τελική επιφάνεια επιχρίζεται. Το κύριο μορφολογικό στοιχείο είναι τα μπαλκόνια και είναι ιδιαίτερα προσεγμένα στην κατασκευή τους. Συνήθως είναι από ξύλο, έχουν μέγιστο πλάτος 1 m και στηρίζονται σε μεταλλικά φουρούσια, τα οποία είναι τοποθετημένα ανά 60-80 cm. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζουν τα κάγκελά τους με την ποικιλία των μορφών και τη διακόσμησή τους με γεωμετρικά και φυτικά θέματα. Η στέγαση των σπιτιών γίνεται με δίκλινη ή τετράκλινη στέγη, φερόμενη από ξύλινα ζευκτά και επικαλύπτεται με κεραμίδια.

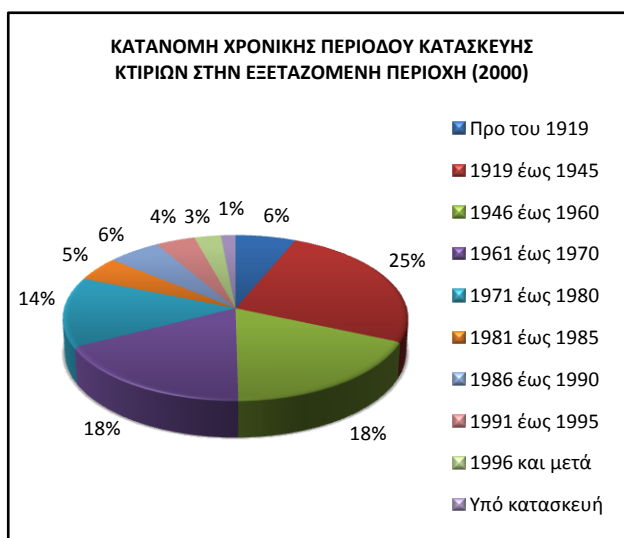
Τα λαϊκά σπίτια χαρακτηρίζονται κυρίως από τη γραφικότητά τους, το μικρό τους ύψος, τις αυλές τους και γενικά την ανθρώπινη κλίμακά τους. Κατά κανόνα είναι μονώροφα με ορθογώνια κάτοψη και μονόχρωμα. Αναλόγως βεβαίως του μεγέθους τους χωρίζονται σε δύο ή περισσότερα δωμάτια. Η πρόσβαση σε αυτά επιτυγχάνεται μέσω της αυλής που τοποθετείται στην κύρια όψη ή στην πλάγια. Η μορφή τους είναι απλούστερη, με χαμηλότερο ύψος, μικρότερα ανοίγματα και με πιο ευτελή κατασκευή, αν και τα υλικά παραμένουν τα ίδια.

Στους οικισμούς αυτής της περιοχής τα περισσότερα μορφολογικά και τυπολογικά στοιχεία έχουν βενετσιάνικη προέλευση. Σίγουρα οι μορφές αυτές αναμίχθηκαν με τους αυτόχθονες μεσσηνιακούς ή και τουρκικούς τρόπους δόμησης. Είναι όμως αξιοσημείωτο ότι αν και μεταφέρθηκαν ξένα πρότυπα έγινε προσπάθεια αφομοίωσής τους από την τοπική αρχιτεκτονική παράδοση και τους μαστόρους, οι οποίοι έδωσαν ένα εντελώς διαφορετικό αισθητικό αποτέλεσμα. [Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, “Μεθώνη-Κορώνη”, 1984]

Χρήσιμο είναι να αναφερθούν και τα υλικά κατασκευής των κτιρίων της εξεταζόμενης περιοχής καθώς και η μεταβολή του αριθμού της κατασκευής κτιρίων κατά χρονική περίοδο κατασκευής.

Για την χρονική περίοδο κατασκευής διαφαίνεται από τα διαγράμματα ότι σε γενικές γραμμές η εξεταζόμενη περιοχή ακολουθεί την οικοδομική δραστηριότητα της Ελλάδας, με εξαίρεση κυρίως την περίοδο 1919-1945, όπου το ποσοστό οικοδόμησης στην εξεταζόμενη περιοχή είναι σχεδόν διπλάσιο σε σύγκριση με το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας (25% έναντι 10%).

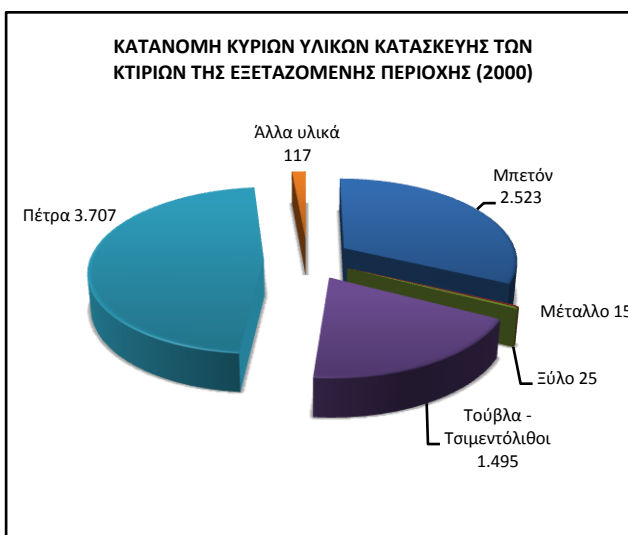
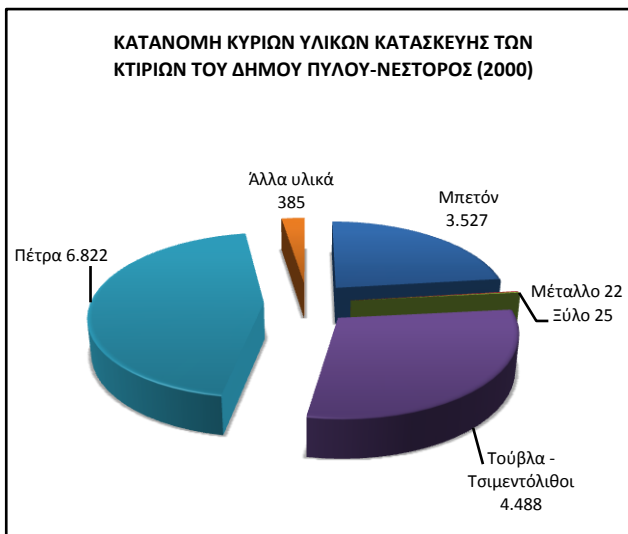

[ΕΣΥΕ 2000]

Αναφορικά με τα υλικά κατασκευής, αυτά είναι:

- ⇒ Μπετόν
- ⇒ Μέταλλο
- ⇒ Ξύλο
- ⇒ Τούβλα – Τσιμεντόλιθοι
- ⇒ Πέτρα κ.α.

Από τα δύο διαγράμματα γίνεται κατανοητό ότι τα υλικά που χρησιμοποιούνται περισσότερο είναι η πέτρα, το μπετόν και τα τούβλα-τσιμεντόλιθοι. Για την κατασκευή των κτιρίων χρησιμοποιούνται τα τούβλα και η πέτρα σε ίδια περίπου ποσοστά από το σύνολο του Δήμου Πύλου-Νέστορος και από την Εξεταζόμενη Περιοχή, ενώ στην εξεταζόμενη περιοχή γίνεται περισσότερη χρήση του μπετόν απ'ό,τι στο σύνολο του Δήμου.

[ΕΣΥΕ 2000]

6.5 ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής έχουν ρίζες στα βάθη των αιώνων και διατηρούνται ζωντανά στα περισσότερα χωριά.

Ξεκινώντας με τα χριστουγεννιάτικα έθιμα, το πρώτο είναι το Χριστόψωμο. Το “Ψωμί του Χριστού” το φτιάχνουν οι νοικοκυρές την Παραμονή των Χριστουγέννων. Επάνω χαράσσουν το σταυρό και περιμετρικά δημιουργούν ποικίλα σχέδια και στολίδια με ζυμάρι. Ανήμερα των χριστουγέννων, ο νοικύρης του σπιτιού, αφού σταύρωνε το Χριστόψωμο το έκοβε και το μοίραζε στα μέλη της οικογένειάς του. Επίσης η διακόσμηση του Χριστόψωμου μπορεί να γίνει με αμύγδαλα και καρύδια.

Το δεύτερο είναι “το σπάσιμο του ροδιού”. Το πρωί της Πρωτοχρονιάς, η οικογένεια πηγαίνει στην εκκλησία και ο νοικοκύρης κρατά ένα ρόδι για να το λειτουργήσει. Επιστρέφοντας στο σπίτι, χτυπά το κουδούνι (δεν ανοίγει ο ίδιος) ώστε να είναι ο πρώτος που θα μπει στο σπίτι για το καλό με το ρόδι στο χέρι. Μπαίνοντας μέσα με το δεξί, σπάει το ρόδι πίσω από την εξώπορτα, το ρίχνει δηλαδή κάτω με δύναμη ώστε να σκορπιστούν οι ρώγες του παντού και λέει: “με υγεία και χαρά το νέο έτος κι όσες ρώγες έχει το ρόδι, τόσες λίρες να έχει η τσέπη μας όλη τη χρονιά”.

Συνεχίζοντας με τα αποκριάτικα έθιμα, το πρώτο είναι η αναβίωση “του Γάμου του Κουτρούλη”. Αυτό γίνεται το τελευταίο Σαββατοκύριακο της Αποκριάς στη Μεθώνη. Το Σάββατο παρουσιάζονται τα προικιά και ακολουθεί γλέντι στο δρόμο της αγοράς. Την Κυριακή γίνεται το προγαμιαίο γλέντι με χωρούς και πειράγματα. Η κορύφωση του εθίμου λαμβάνει χώρα την Καθαρά Δευτέρα, όπου δύο άντρες παριστάνουν τη νύφη και τον γαμπρό και συνοδεία των συμπεθερών και των καλεσμένων καταλήγουν στην κεντρική πλατεία. Εκεί τελείται ο εν λόγω γάμος με παπά και κουμπάρο. Στη συνέχεια προσφέρονται κρασί και σαρακοσιανοί μεζέδες σε όλο τον κόσμο. Το έθιμο αυτό προέρχεται από πραγματικό γεγονός που συνέβη κατά τον 14^ο αιώνα.

Ένα ακόμη έθιμο, το οποίο έχει πλέον ξεχαστεί είναι το εξής: μέσα σε ένα ανοιχτό δοχείο με γιαούρτι έριχναν ένα νόμισμα, το οποίο οι συναγωνιζόμενοι έπρεπε να πιάσουν με τα δόντια.

Στην Πύλο υπάρχει ένα έθιμο, το οποίο τείνει να εξαλειφθεί τα τελευταία χρόνια, το έθιμο του "Μακαρονά". Ο Μακαρονάς είναι ένα ομοίωμα ανθρώπου από άχυρα, τα οποία ντύνουν με ρούχα και τον δικάζουν την Κυριακή πριν την Καθαρά Δευτέρα. Υψώνουν το ανδρείκελο στη μέση της κεντρικής πλατείας της Πύλου και το περνούν από δίκη. Ενώπιον δικαστών και ενόρκων αντιμετωπίζει την κατηγορία ότι έφαγε όλα τα μακαρόνια κι άφησε τους κατοίκους νηστικούς. Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι η καταδίκη σε θάνατο δια της πυράς.

Το εορταστικό τραπέζι της Κυριακής του Πάσχα ξεκινά με την αναβίωση του ψησίματος του "Κλέφτικου". Σύμφωνα με αυτό το έθιμο, το οποίο υπάρχει από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, δημιουργείται ένας λάκκος και ανάβεται φωτιά, η οποία σκεπάζεται με χώμα και κλαδιά ώστε να μπει το αρνί ή το κασίκι και να καλυφθεί ξανά.

Στις 15 Μαρτίου είναι η επέτειος της γιορτής της Σχοινόλακας, όπου στο χωριό αυτό γίνεται αναπαράσταση της μάχης.

Ένα παλιό έθιμο που αναβιώνει στη Μεθώνη είναι τα «Ριζικά» στις 24 Ιουνίου και το «Εωθινό» το ξημέρωμα της 25^{ης} Μαρτίου με λαμπαδοδρομιάστους δρόμους της Μεθώνης.

Τέλος στις 20 οκτωβρίου εορτάζονται τα Ναυαρίνια, όπου μετά την παρέλαση των σχολείων, του στρατού και του ναυτικού των συμμαχικών δυνάμεων, ακολουθούν μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις από τον τοπικό χορευτικό σύλλογο και από τους Ρώσους, στην κεντρική πλατεία της Πύλου.

[www.touristportal.gr, laografos.pblogs.gr, www.tharrosnews.gr, vlasiosarfara.blogspot.com]

6.6 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η σχολική υποδομή στην περιοχή της Δ.Ε. Πύλου περιλαμβάνει:

- ⇒ Ένα νηπιαγωγείο με έδρα την Πύλο με 40 παιδιά
- ⇒ Δύο εξατάξια δημοτικά σχολεία στη Πύλο με 120 μαθητές το καθένα κι ένα ακόμη στην Καλλιθέα με 28 μαθητές
- ⇒ Ένα γυμνάσιο με έδρα τη Πύλο με 184 μαθητές
- ⇒ Ένα λύκειο με έδρα τη Πύλο με 130 μαθητές

Η σχολική υποδομή στην περιοχή της Δ.Ε. Νέστορος περιλαμβάνει:

- ⇒ Δύο νηπιαγωγεία στην Χώρα με 28 μαθητές κι ένα στο Κορυφάσιο με 5 μαθητές
- ⇒ Ένα παιδικό σταθμό στη χώρα με 34 μαθητές
- ⇒ Δύο εξατάξια δημοτικά σχολεία στη Χώρα με 175 μαθητές κι ένα στο Κορυφάσιο με 12 μαθητές
- ⇒ Ένα γυμνάσιο στη Χώρα με 80 μαθητές
- ⇒ Ένα λύκειο στη Χώρα με 70 μαθητές

Η σχολική υποδομή στην περιοχή της Δ.Ε. Μεθώνης περιλαμβάνει:

- ⇒ Ένα νηπιαγωγείο με έδρα τη Μεθώνη κι ένα στη Φοινικούντα (σύνολο 24 μαθητές)
- ⇒ Ένα δημοτικό σχολείο στη Μεθώνη κι ένα στη Φοινικούντα (σύνολο 108 μαθητές)
- ⇒ Ένα γυμνάσιο με έδρα τη Μεθώνη με 50 μαθητές
- ⇒ Ένα λύκειο με έδρα τη Μεθώνη με 53 μαθητές

[Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006 & 2009, Βινιεράτου Μαρία, 2007]

6.7 ΠΡΟΝΟΙΑ – ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ – ΥΓΕΙΑ

Στις τρεις Δημοτικές Ενότητες, οι υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας παρέχονται από τα Κέντρα Υγείας και τα περιφερειακά ιατρεία, ενώ η δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη παρέχεται από το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο της Καλαμάτας. Συχνά τα τοπικά ιατρεία παρουσιάζουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό, με αποτέλεσμα να παρατηρείται συμφόρηση στα περιφερειακά νοσοκομεία για όχι σημαντικά περιστατικά και φροντίδες που θα μπορούσαν να παρέχονται από τοπικό ιατρό.

⇒ Υποδομές Υγείας στη Δ.Ε. Μεθώνης

Στη Μεθώνη υπάρχει ένα δημοτικό ιατρείο και άλλο ένα στη Φοινικούντα. Η ιατρική περίθαλψη στα υπόλοιπα διαμερίσματα παρέχεται με τη μορφή κινητής υπηρεσίας με μέσο όρο επίσκεψης των αγροτικών ιατρών μία φορά την εβδομάδα.

Επίσης στη Μεθώνη λειτουργεί ένα Φαρμακείο για την εξυπηρέτηση των Δημοτών και των επισκεπτών.

⇒ Υποδομές Υγείας στη Δ.Ε. Πύλου

Οι τοπικές ανάγκες εξυπηρετούνται από το κέντρο Υγείας Πύλου και τρία δημοτικά ιατρεία.

Επίσης υπάρχουν τέσσερις ιδιώτες γιατροί, τρεις οδοντίατροι και τρία Φαρμακεία.

⇒ Υποδομές Υγείας στη Δ.Ε. Νέστορος

Η ευρύτερη περιοχή της Δ.Ε. Νέστορος εξυπηρετείται από αγροτικά και ιδιωτικά ιατρεία.

Η φαρμακευτική περίθαλψη παρέχεται από ένα Φαρμακείο που βρίσκεται στη Χώρα.

[Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 1999 & 2006]

6.8 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

⇒ Υποδομές Αθλητισμού στη Δ.Ε. Μεθώνης

Στο Δ.Δ. Φοινικούντας υπάρχει ένα γήπεδο καλαθοσφαιρίσεως και μια παιδική χαρά, οι οποίοι έχουν ανακαινιστεί πρόσφατα.

Στο Δ.Δ. Μεθώνης υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ένα γήπεδο καλαθοσφαιρίσεως καθώς και τρεις παιδικές χαρές που εξοπλήστηκαν με καινούρια όργανα για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών.

⇒ Υποδομές Αθλητισμού στη Δ.Ε. Πύλου

Στο Δ.Δ. Πύλου λειτουργεί ένα κλειστό γυμναστήριο και δύο γήπεδα ποδοσφαίρου (στην Πύλο και την Καλλιθέα).

Στη Δ.Ε. δραστηριοποιούνται αθλητικοί σύλλογοι στα αθλήματα του ποδοσφαίρου, της καλαθοσφαίρισης, της πετοσφαίρισης, της ιστιοπλοΐας και της κολύμβησης.

⇒ Υποδομές Αθλητισμού στη Δ.Ε. Νέστορος

Στο Δ.Δ. Χώρας υπάρχει ένα δημοτικό στάδιο.

Στη Δ.Ε. δραστηριοποιείται ένας αθλητικός σύλλογος στο άθλημα της ιστιοπλοΐας.

[Βινιεράτου Μαρία, 2007, www.dimos-pylou-nestoros.gr]

6.9 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

6.9.1 Πολιτισμός στη Δ.Ε. Μεθώνης

Μνημεία

Το Μεσαιωνικό Κάστρο της Μεθώνης είναι από τα μεγαλύτερα Κάστρα της Μεσογείου, με έκταση περίπου 110 στρέμματα, και στο εσωτερικό του περιλαμβάνει:

- ⇒ Το Μπούρτζι
- ⇒ Ερείπια του Βυζαντινού Ναού Αγίας Σοφίας
- ⇒ Ερείπια τουρκικών λουτρών, Χαμάμ
- ⇒ Υπόγειες δεξαμενές νερού
- ⇒ Τον Ιερό Ναό Μεταμόρφωσης του Σωτήρος
- ⇒ Πυριτιδαποθήκες
- ⇒ Τη στήλη του Morosini
- ⇒ Την Τοξωτή Γέφυρα στην είσοδο του Κάστρου

Άλλα μνημεία της Μεθώνης είναι:

- ⇒ Το παλαιοχριστιανικό Κοιμητήριο του Αγ. Ονουφρίου (3 km Βόρεια της Μεθώνης)
- ⇒ Ο Βυζαντινός Ναός του Αγίου Βασιλείου (3 km Βορειοανατολικά της Μεθώνης) (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Β1/Φ30/42316/1101/17.7.1980, ΦΕΚ 785/Β/20.8.1980)
- ⇒ Ερείπια του Καθολικού Ναού του Αγίου Λέου (4 km Βορειοανατολικά της Μεθώνης) (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΥΑ 15794/19.12.1961, ΦΕΚ 35/Β/2.2.1962)
- ⇒ Ο καταποντισμένος οικισμός της Μέσης Εποχής του Χαλκού (300 m από το Δημοτικό Κάμπινγκ)
- ⇒ Πολλά διασκορπισμένα ναυάγια στη θαλάσσια περιοχή των νήσων Σαπιέντζας-Σχίζας- Αγ. Μαρίνας
- ⇒ Το Καποδιστριακό Σχολείο Μεθώνης (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΥΑ 1565/71/15.2.1951, ΦΕΚ 33/Β/23.2.1951)
- ⇒ Το Τοξωτό λιθόκτιστο γεφύρι (50 m από το Καποδιστριακό Σχολείο) (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2295/54168/17.10.2001, ΦΕΚ 1351/Β/17.10.2001)
- ⇒ Το Παλαιοχριστιανικό νεκροταφείο (οικόπεδο που συνορεύει με το Καποδιστριακό Σχολείο)
- ⇒ Δύο ενετικά φρεάτια, ένα στην είσοδο της Μεθώνης κι ένα πλησίον του Φρουρίου

- ⇒ Η Παλαιοχριστιανική Βασιλική στη θέση Λούτσα του Δ.Δ. Φοινικούντας (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΥΑ ΥΠΠΕ/Β1/Φ30/25243/558/5.5.1982, ΦΕΚ 320/Β/2.6.1982)
- ⇒ Ο θαλάσσιος χώρος της νήσου Αγίας Μαρίνας (αρχαιολογικός χώρος με απόφαση ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2418/130/16.1.1996, ΦΕΚ 57/Β/29.1.1996)
- ⇒ Η παραλιακή και θαλάσσια έκταση του Όρμου Μεθώνης (αρχαιολογικός χώρος με απόφαση ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/49184/3564π.ε./5.2.2002, ΦΕΚ 183/Β/20.2.2002)
- ⇒ Ο θαλάσσιος χώρος της νήσου Σχίζας (αρχαιολογικός χώρος με απόφαση ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/13818/669/19.3.1996, ΦΕΚ 269/Β/23.4.1996)
- ⇒ Οι αλυκές στη θέση Βάρκα
- ⇒ Ρωμαϊκά λουτρά στη θέση Λούτσα

[Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, 2000, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2009, www.messinia.gr]

Λειτουργεί τοπικός Πολιτιστικός Σύλλογος και διοργανώνει:

- ⇒ Θεατρικό τμήμα που απαρτίζεται από εφήβους, στο οποίο κάθε χρόνο επεξεργάζεται ένα έργο το οποίο παρουσιάζεται στη Μεθώνη στην ετήσια συνάντηση Μαθητικού Θεάτρου του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.¹⁵ Καλαμάτας και σε άλλα όμως μέρη της Ελλάδας στα πλαίσια των πολιτιστικών ανταλλαγών του Συλλόγου.
- ⇒ Χορευτικά Τμήματα, όπου διδάσκονται παραδοσιακοί και λαϊκοί χοροί.
- ⇒ Εκθέσεις ζωγραφικής
- ⇒ Εκθέσεις βιβλίου, την τελευταία δεκαετία έχει γίνει θεσμός η ετήσια έκθεση βιβλίου και εντάσσεται στις θερινές δραστηριότητες του Συλλόγου.
- ⇒ Κινηματογραφικές προβολές
- ⇒ Συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις που φιλοξενούνται στο μικρό ανοιχτό θέατρο στο λιμάνι της Φοινικούντας.

[www.na-messinias.gr]

¹⁵ Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο

6.9.2 Πολιτισμός στη Δ.Ε. Πύλου

Μνημεία

Η Πύλος φιλοξενεί δύο Κάστρα:

Το Παλαιόκαστρο, κτισμένο από τους Φράγκους το 1278

Το Νιόκαστρο, κτισμένο από τους Οθωμανούς το 1573, στο εσωτερικό του οποίου υπάρχει:

- ⇒ Ένα τούρκικο Υδραγωγείο
- ⇒ Τα ερείπια της γοθικής Εκκλησίας της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος
- ⇒ Το «Κέντρο Υποβρύχιων Αρχαιολογικών Ερευνών»

Άλλα μνημεία είναι:

- ⇒ Το σπίτι του Πύλιου Ολυμπιονίκη Κωστή Τσικλητήρα (διατηρητέο μνημείο με απόφαση Υ.Α.Γ./2035/4158/13-1-8-82, ΦΕΚ 49/Β/82)
- ⇒ Το Αντωνοπούλειο Μουσείο της Πύλου
- ⇒ Στη Νότια πλευρά της Σφακτηρίας το μνημείο για τους Έλληνες πεσόντες της μάχης της Σφακτηρίας
- ⇒ Στη Βόρεια ακτή της Σφακτηρίας βρίσκεται το μνημείο του φιλέλληνα κόμη Σανταρόζα, το μνημείο των Ρώσων πεσόντων στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου και το Εκκλησάκι ρωσικού ρυθμού του Αγ. Νικολάου
- ⇒ Το Φρούριο στο Δ.Δ. Ίκλαινας (διατηρητέο μνημείο με απόφαση δημοσιευμένη στο ΦΕΚ 6/5.2.1966)
- ⇒ Ο Κοιμητηριακός Ναός Αγ. Αθανασίου στο Δ.Δ. Κυνηγού (διατηρητέο μνημείο με απόφαση δημοσιευμένη στο ΦΕΚ 88/Β/14.2.1992)
- ⇒ Ο Ι.Ν. Αγίου Νικολάου στην κορυφή του ομώνυμου όρους της Πύλου, στην κατασκευή του οποίου έχει χρησιμοποιηθεί κρασί αντί για νερό
- ⇒ Ο Ι.Ν. Παναγίας Μυρτιδιώτισσας στο Δ.Δ. Χωματάδας (διατηρητέο μνημείο με απόφαση δημοσιευμένη στο ΦΕΚ 88/Β/14.2.1992)
- ⇒ Η Νησίδα Μαραθωνήσι, όπου υπάρχει το μνημείο των Άγγλων πεσόντων της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΥΑ 15794/19.12.1961, ΦΕΚ 35/Β/2.2.1962)
- ⇒ Το Παλαιό Γυμνάσιο Πύλου, όπου φιλοξενείται το Ινστιτούτο Τεχνολογιών και Ερευνών Βαθείας Θαλάσσης και Αστροσωματιδιακής Φυσικής Νετρίνων NESTOR (διατηρητέο μνημείο με απόφαση ΔΙΛΑΠ/Γ/2292/39401/6.8.1992, ΦΕΚ 546/Β/2.9.1992). Κατασκευάστηκε το 1925 και αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα

σχολικού κτιρίου της δεκαετίας του 1920. Είναι αξιόλογο δείγμα για τη μελέτη της ιστορίας της Αρχιτεκτονικής και είναι άμεσα συνδεδεμένο με τις μνήμες των κατοίκων της περιοχής.

[Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, 2002, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006, www.pylos.gr]

Κατά τους θερινούς μήνες διοργανώνονται συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις μέσα στο Κάστρο ή στην παραλία της Πύλου.

Στις πολιτιστικές δραστηριότητες συμπεριλαμβάνεται το οδοιπορικό «Δρόμοι της Ελιάς και του Λαδιού», το οποίο διοργανώνεται από το Επιμελητήριο Μεσσηνίας. Το 2003 το οδοιπορικό αυτό αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως «2^η Πολιτιστική Διαδρομή στον κόσμο» και το 2005 από το Συμβούλιο της Ευρώπης ως «Μεγάλη Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Διαδρομή».

Λειτουργεί εκπολιτιστικός σύλλογος «Το Ναυαρίνο» με σκοπό την κοινωνική σύνδεση των απανταχού Πυλίων και την προσφορά των μελών του στην ιδιαίτερη πατρίδα τους για επίλυση τοπικών προβλημάτων.

Επίσης λειτουργεί και Σύλλογος Κυριών Πύλου (Σ.Κ.Π.), ο οποίος ιδρύθηκε το 1981 και έκτοτε αποτελεί ένα εκ των ων ουκ άνευ συστατικό στοιχείο της πολιτιστικής ζωής της Πύλου

[Πρακτικά Α' Τοπικού Συνεδρίου 1-3 Μαΐου 1998, www.na-messinias.gr, www.messinianchamber.gr]

6.9.3 Πολιτισμός στη Δ.Ε. Νέστορος

Μνημεία

- ⇒ Το Ανάκτορο του Νέστορα, στο δρόμο Χώρας-Πύλου (15 km από την Πύλο)
- ⇒ Ο Θολωτός Τάφος Οσμάναγας, ο παλιότερος θολωτός τάφος της ηπειρωτικής Ελλάδας που χρονολογείται στα τέλη του 17^{ου} αιώνα
- ⇒ Ο Θολωτός Τάφος του Εγκλιανού, το εκτεταμένο νεκροταφείο Μυκηναϊκών θαλαμωτών τάφων στον οικισμό Βολιμίδια της Χώρας.
- ⇒ Ο Ι.Ν. Προφήτη Ηλία στο Δ.Δ. Ρωμανού (διατηρητέο μνημείο με απόφαση δημοσιευμένη στο ΦΕΚ 511/Β/6.8.1992)
- ⇒ Το Γεφύρι στο Δ.Δ. Ρωμανού (διατηρητέο μνημείο με απόφαση δημοσιευμένη στο ΦΕΚ 527/Β/31.5.1979)

[Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006]

6.10 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

6.10.1 Τα Νησιά της Εξεταζόμενης Περιοχής

⇒ Σφακτηρία

Πρόκειται για ένα μακρόστενο βραχώδες νησάκι που φράζει την είσοδο του όρμου του Ναυαρίνου, μετατρέποντάς τον σε ένα μεγάλο ασφαλές λιμάνι. Οι ακτές της είναι απότομες με κοφτερά κάθετα βράχια που υψώνονται έως 106 m από τη θάλασσα. Εκεί βρίσκονται τα μνημεία των Ρώσων πεσόντων στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου και του Ιταλού φιλέλληνα Σανταρόζα, καθώς επίσης και το κενοτάφιο των Ελλήνων πεσόντων Αναγνωσταρά, Τσαμαδού, Σαχίνη στη μάχη εναντίον του Ιμπραήμ. Επίσης εκεί βρίσκεται και ο τάφος του Πρίγκηπα Παύλου Βοναπάρτη, ανιψιού του Ναπολέοντα, που πέθανε επί της φρεγάτας “Ελλάς”, το 1827. Στο Βόρειο τμήμα του νησιού υπάρχει το στενό “Πέρασμα της Συκιάς”, το οποίο είναι κλειστό για τα καράβια από το 1571, όταν οι Τούρκοι βύθισαν εκεί τα κατεστραμμένα πλοία από τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου.

⇒ Φανάρι

Βρίσκεται Νότια της Σφακτηρίας και ονομάζεται επίσης και Τσιχλί Μπαμπά. Εκεί υπάρχει το μνημείο των Γάλλων πεσόντων στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου, ενώ στο Μαραθονήσι ή Χελωνάκι (βραχονησίδα στο κέντρο του όρμου) υπάρχει το μνημείο των Άγγλων πεσόντων.

⇒ Μεσσηνιακές Οινούσσες

Έναντι των ακτών της Μεθώνης βρίσκονται οι Μεσσηνιακές Οινούσσες. Είναι ένα νησιωτικό σύμπλεγμα που αποτελείται από τα νησάκια Σαπιέντζα, Αγία Μαρίνα και Σχίζα.

⇒ Σαπιέντζα

Υπάρχει δάσος με κουμαριές το ύψος των οποίων ξεπερνά τα 12m και η ηλικία τους είναι άνω των 10.000 ετών. Είναι ένα μοναδικό στην περιοχή της Μεσογείου δάσος, το οποίο το 1986 κηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο της φύσης. Πριν από το δάσος υπάρχει ένα πλάτωμα με ασυνήθιστο πορτοκαλοκίτρινο χρώμα που ονομάζεται Σπαρτόλακκα. Πρόκειται για μεγάλες ποσότητες απολιθωμένης γύρης που συγκεντρώθηκαν εκεί και δημιούργησαν ένα ιδιόμορφο πέτρωμα. Σε αυτό το περιβάλλον ζουν ελεύθερα κοπάδια από κρι-κρι, αιγοπρόβατα και μια μεγάλη ποικιλία πουλιών. Εκτός από σημαντικός βιότοπος είναι ένας ιδανικός τόπος για κολύμπι στο λιμανάκι Πόρτο Λόγγο. Από εκεί

ανηφορίζοντας καταλήγει ο επισκέπτης στον παλαιό πέτρινο φάρο, ύψους 18m, που κτίστηκε το 1890 από τους Άγγλους.

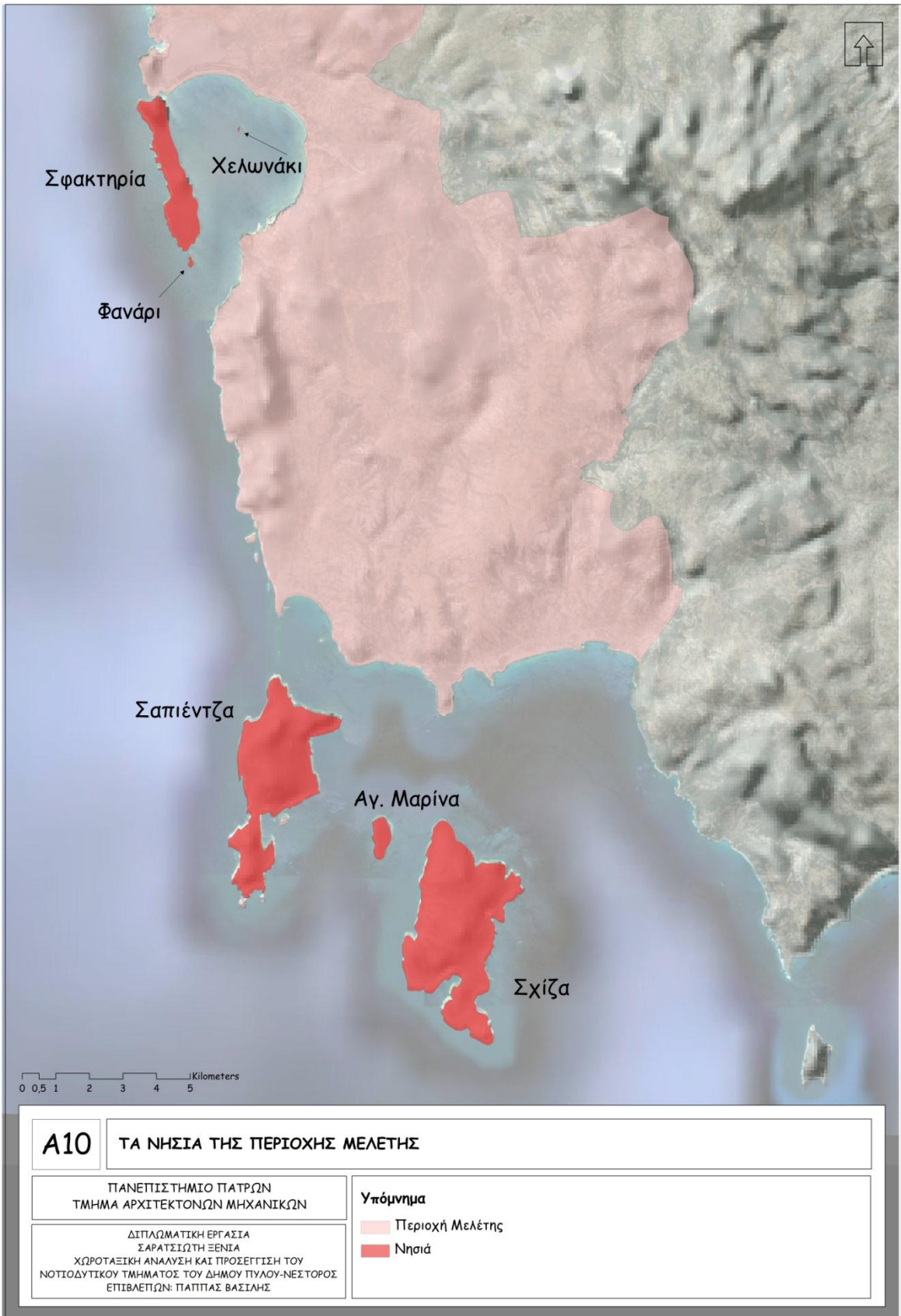
⇒ Σχίζα

Πρόκειται για το μεγαλύτερο σε έκταση νησί του συμπλέγματος με έκταση 12 km². Παλαιότερη ονομασία του νησιού είναι Καμπρέρα ή Καρβέρα. Οι ακτές της είναι βραχώδεις με βαθιά νερά με αποτέλεσμα οι παραλίες της να είναι ακατάλληλες για κολύμπι. Υπάρχει ένα ιδιαίτερο σπήλαιο με σταλακτίτες στην υψηλότερη κορυφή του νησιού, στη Βίγλα. Το νησί αποτελεί απαγορευμένη περιοχή, διότι χρησιμοποιείται για πεδίο βολής της Πολεμικής Αεροπορίας.

⇒ Αγία Μαρίνα

Το νησί είναι επίσης γνωστό και ως Αγία Μαριανή και έχει θαμνώδη βλάστηση. Οι ακτές της είναι βραχώδεις, με εξαίρεση μια μικρή αμμουδιά. Στο νησάκι βρίσκεται το εκκλησάκι της Αγίας Μαρίας.

[xiarhos.wordpress.com, www.enet.gr]

6.10.2 Άλλες Περιοχές

Βοϊδοκοιλιά

Ανάμεσα στο Παλαιόκαστρο και το Λόφο του Προφήτη Ηλία δημιουργήθηκε από τη δράση των κυμάτων του Ιονίου Πελάγους το ιδιαίτερο κομμάτι του οικοσυστήματος, ο όρμος της Βοϊδοκοιλιάς. Εντυπωσιάζει για το σχήμα του, τα χρώματά του, την αμμώδη ακτή του και τα σμαραγδλένα νερά του. Οι κέδροι και οι αμμόφιλες παρέχουν προστασία στο έδαφος και η άμμος διατηρείται παρά τους ισχυρούς ανέμους. Από ψηλά θυμίζει υδάτινο μανιτάρι με μια σκουρόχρωμη μέδουσα να διαγράφεται στα νερά του. [Bonetti Andrea, 2008]

Καταρράκτης Καλαμάρη

Στο δρόμο προς τη Σχινόλακκα, σε κοντινή απόσταση από τη Γιάλοβα βρίσκεται αυτός ο καταρράκτης. Η προσέγγιση γίνεται ακολουθώντας ένα στενό και σε μερικά σημεία δύσβατο μονοπάτι, συνολικού χρόνου είκοσι λεπτών. [www.peloponnisos.gr, www.messinia-guide.gr]

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

ΕΣΥΕ [2001], *Κατανομή της Εκτάσεως της Ελλάδος κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ [2000], *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 2000*, Αθήνα, εκδόσεις Ε.Σ.Υ.Ε.

ΕΣΥΕ, *ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ*, 2001

Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου ΦΕΚ 1485 Β/10.10.2003

Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, [2009], *Σχέδιο Χωρικής και οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) Δήμου Μεθώνης*

Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, *“Μεθώνη-Κορώνη”*, [1984]

Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, [1999], *Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας*

Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, [2006], *Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρη), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR 2550004*

Βινιεράτου Μαρία, [2007], *Διπλωματική Εργασία-Η Περιφερειακή Ανάπτυξη του Κοινωνικο – Οικονομικού Πλαισίου σε Περιοχές της Πελοποννήσου: Δήμος Κορώνης, Δήμος Μεθώνης, Δήμος Πύλου*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, [2000], *Μεσσηνία, Τουριστικός Οδηγός Μεσσηνίας και Νοτίου Πελοποννήσου*

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, [2002], *Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου*, Αθήνα

Πρακτικά Α' Τοπικού Συνεδρίου 1-3 Μαΐου 1998

Bonetti Andrea, [2008], *Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα 40 Φυσικοί Παράδεισοι*, Αθήνα, εκδόσεις ROAD

Δικτυακοί Τόποι

estia.minenv.gr

www.messinia.gr

www.na-messinias.gr

www.pylos.gr

www.messinianchamber.gr

xiarhos.wordpress.com

www.enet.gr

www.peloponnisos.gr

www.messinia-guide.gr

www.touristportal.gr

laografos.pblogs.gr

www.tharrosnews.gr

vlasiosarfara.blogspot.com

7. ΡΟΕΣ & ΔΙΚΤΥΑ

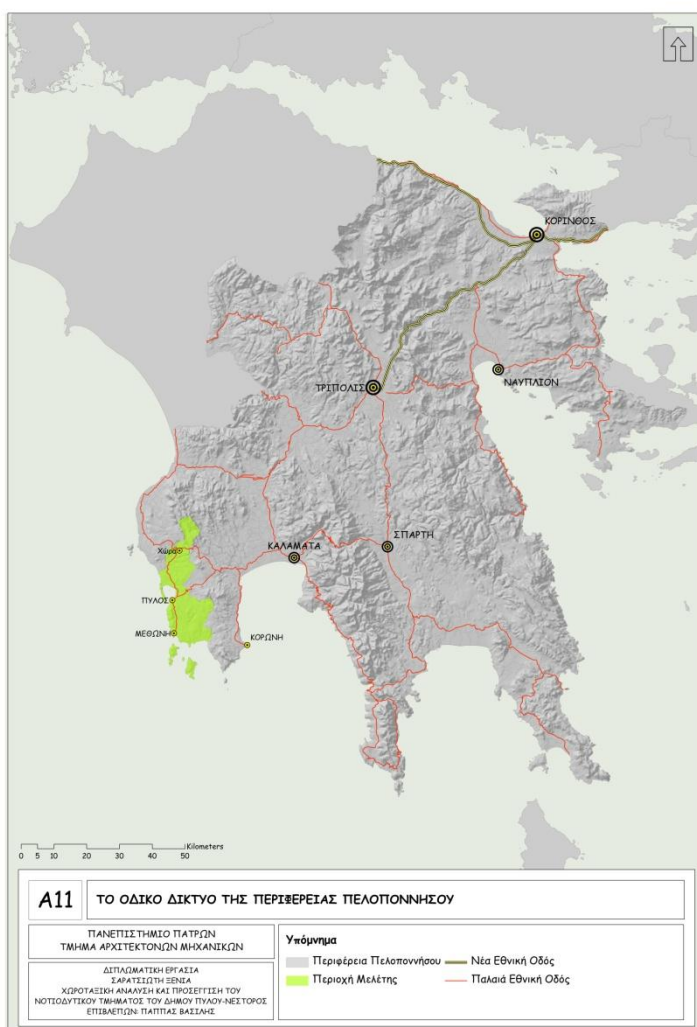
Η πρόσβαση στην περιοχή επιτυγχάνεται μέσω του οδικού δικτύου. Δεν υπάρχει στο Δήμο Πύλου-Νέστορος αεροδρόμιο. Οι ανάγκες καλύπτονται από το αεροδρόμιο της Καλαμάτας με δρομολόγια προς Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο και στο εξωτερικό με συχνότητα πτήσεων που αυξάνεται τους θερινούς μήνες. Αναφορικά με το θαλάσσιο συγκοινωνιακό δίκτυο, δεν υπάρχει κάποια σημαντική δραστηριότητα. Στην Πύλο έχει οριστεί ανακατασκευή της μαρίνας για τη βελτίωση των υποδομών.

7.1 Οδικό Δίκτυο

Οι κυριότεροι δρόμοι του οδικού δικτύου της Μεσσηνίας είναι:

- ⇒ Η Εθνική Οδός Τρίπολη-Καλαμάτα
- ⇒ Η Εθνική Οδός Σπάρτη-Καλαμάτα
- ⇒ Η Εθνική Οδός Κυπαρισσία-Πύλος-Μεθώνη
- ⇒ Η Εθνική Οδός Καλαμάτα-Καρδαμύλη-Αρέοπολη

Το επαρχιακό δίκτυο του Νομού έχει συνολικό μήκος 775km. Για τη σύνδεση του Νομού με την υπόλοιπη Περιφέρεια και χώρα απαιτείται η ολοκλήρωση του Εθνικού Οδικού Άξονα Τρίπολης- Καλαμάτας και η επέκταση της Ιονίας Οδού νοτιότερα του Καλού Νερού. Ο Οδικός Άξονας Κορίνθου-τρίπολης- Καλαμάτας και Λεύκτρου- σπάρτης του

οποίου η σύμβαση υπεγράφη στις 30/1/2007, θεωρείται έργο πνοής για την Πελοπόννησο, έχει χρονοδιάγραμμα 4,5 έτη και σταδιακά παραδίδονται τμήματα προς χρήση.

7.1.1 Οδικό Δίκτυο Δ.Ε. Μεθώνης

Η Δ.Ε. Μεθώνης εξυπηρετείται από ένα τμήμα εθνικής οδού 6km και την επαρχιακή οδό Καλαμάτας- Μεθώνης. Στη Δ.Ε. υπάρχει δημοτική οδός 80km και πλήθος αγροτικών οδών συνολικού μήκους 120km. Η επαρχιακή οδός Καλαμάτας-Μεθώνης βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση οδοστρώματος, ενώ χρήζει επισκευής ένα μέρος μήκους 10km περίπου. Επισκευές επίσης χρήζει και ο δημοτικός δρόμος λόγω της μέτριας κατάστασης του οδοστρώματος.

Συνολικά το οδικό δίκτυο παρουσιάζει αυξημένη κυκλοφοριακή κίνηση, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, λόγω του τουρισμού.

7.1.2 Οδικό Δίκτυο Δ.Ε. Πύλου

Η Δ.Ε. Πύλου εξυπηρετείται από ένα τμήμα της εθνικής οδού μήκους 25km και την επαρχιακή οδό Καλαμάτας-Πύλου. Σστη Δ.Ε. υπάρχει δημοτικό οδικό δίκτυο μήκους 40km και πλήθος αγροτικών οδών συνολικού μήκους 301km. Το κύριο οδικό δίκτυο βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση οδοστρώματος, ενώ χρήζει επισκευής ένα μέρος του μήκους 45km εκ των οποίων 20km ανήκουν στην επαρχιακή οδό και τα 25km στην κοινοτική.

Συνολικά το οδικό δίκτυο παρουσιάζει μεγάλη κίνηση, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Το εσωτερικό δίκτυο της Δ.Ε. είναι στο σύνολό του ασφαλτοστρωμένο και βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση, κρίνονται όμως απαραίτητες σημειακές βελτιώσεις. Το δευτερεύον οδικό δίκτυο αποτελείται κυρίως από τσιμεντοστρωμένους και χωμάτινους δρόμους.

Οδικό δίκτυο – Υποδομές συγκοινωνιών Δ.Ε. Πύλου	
Συνολικό μήκος κύριου οδικού δικτύου (km):	100,0
Εθνική οδός	25,0
Επαρχιακή οδός	35,0
Κοινοτική οδός	40,0
Συνολικό μήκος δευτερεύοντος οδικού δικτύου (km):	301,0
Συνολικό μήκος αγροτικών οδών (km)	301,0
Συνολικό μήκος δασικών οδών (km)	0,0
Συνολικό μήκος ασφαλτοστρωμένου κύριου οδικού δικτύου που χρειάζεται επισκευή (km):	45,0
Επαρχιακή οδός	20,0
Κοινοτική οδός	25,0
Προβλήματα οδικού δικτύου	Διαπλάτυνση, σήμαση, διαγράμμιση, προστατευτικά κιγκλιδώματα, επιδιορθώσεις ασφαλτοτάπητα

7.1.3 Οδικό Δίκτυο Δ.Ε. Νέστορος

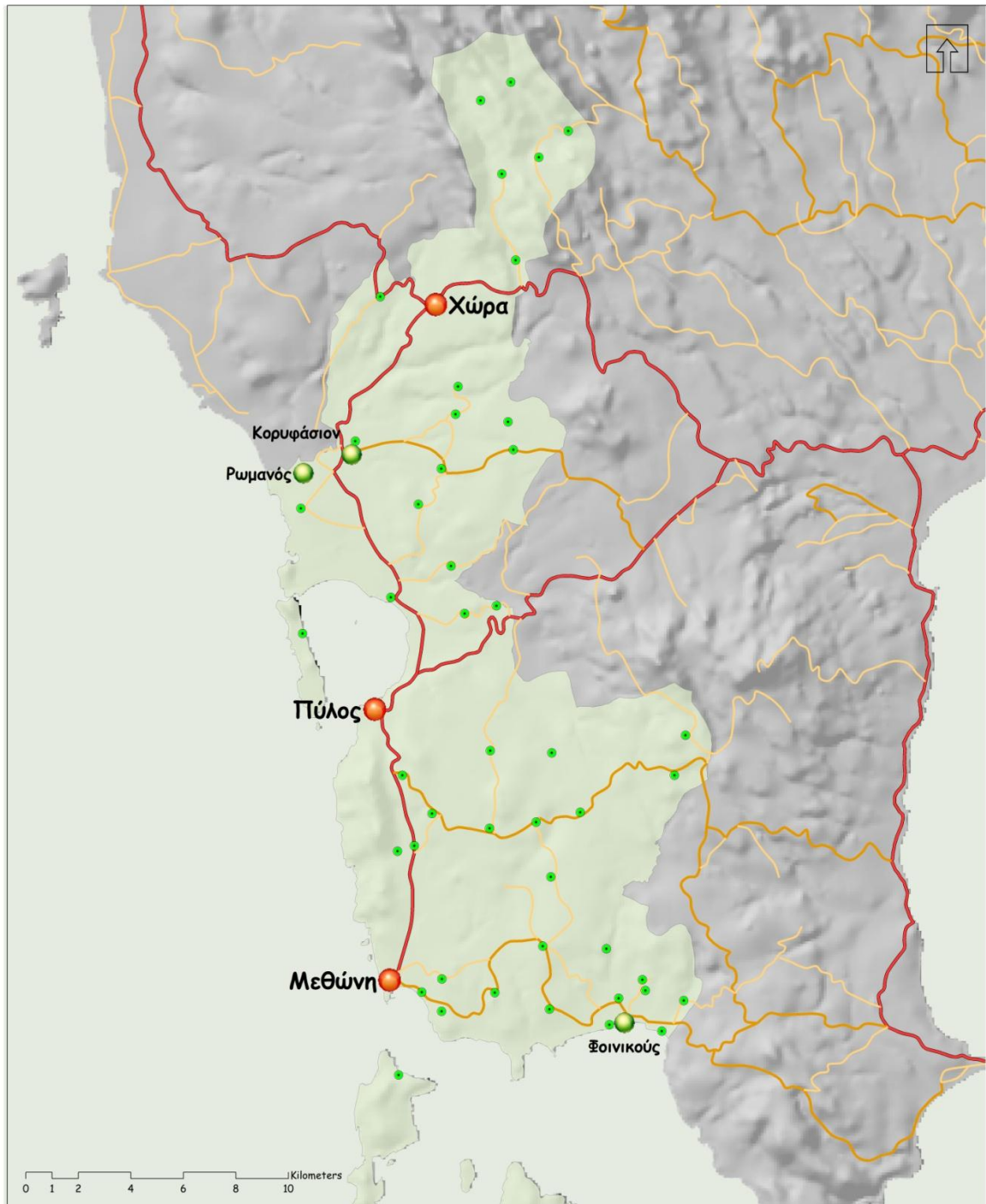
Η Δ.Ε. Νέστορος εξυπηρετείται από ένα τμήμα εθνικής οδού μήκους 17km κι ένα τμήμα επαρχιακής οδού συνολικού μήκους 14km και το δημοτικό οδικό δίκτυο συνολικού μήκους

60km, ενώ το πλήθος των αγροτικών οδών έχει μήκος 300km. Η επαρχιακή οδός βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση οδοστρώματος, ενώ επισκευής χρήζει ένα μέρος της μήκους 5km. Σε αντίστοιχη κατάσταση βρίσκεται και το δημοτικό οδικό δίκτυο της Δ.Ε., στο οποίο πρέπει να επισκευαστεί ένα τμήμα του μήκους 20km.

Το συνολικό μήκος του επαρχιακού δικτύου είναι περίπου 91km. Το εσωτερικό δίκτυο της Δ.Ε. είναι στο σύνολό του ασφαλτοστρωμένο και βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Το δευτερεύον οδικό δίκτυο αποτελείται κατά βάση από τσιμεντόδρομους και χωματόδρομους.

Οδικό δίκτυο – Υποδομές συγκοινωνιών Δ.Ε. Νέστορος	
Συνολικό μήκος κύριου οδικού δικτύου (km): 91,0	
Εθνική οδός	17,0
Επαρχιακή οδός	14,0
Κοινοτική οδός	60,0
Συνολικό μήκος δευτερεύοντος οδικού δικτύου (km): 300,0	
Συνολικό μήκος αγροτικών οδών (km)	300,0
Συνολικό μήκος δασικών οδών (km)	0,0
Συνολικό μήκος ασφαλτοστρωμένου κύριου οδικού δικτύου που χρειάζεται επισκευή (km): 25,0	
Επαρχιακή οδός	5,0
Κοινοτική οδός	20,0
Προβλήματα οδικού δικτύου	Διαπλάτυνση, σήμανση, διαγράμμιση, προστατευτικά κιγκλιδώματα, επιδιορθώσεις ασφαλτοτάπητα

[Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006]

A12

ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΑΡΑΤΣΙΩΤΗ ΞΕΝΙΑ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΠΑΠΠΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Υπόμνημα

- Περιοχή Μελέτης
- Οικισμοί Περιοχής Μελέτης
- Εθνική Οδός
- Επαρχιακή Οδός
- Τοπική Οδός

7.2 Λοιπά Δίκτυα Υποδομής

7.2.1 Δίκτυο Ύδρευσης

⇒ Δ.Ε. Πύλου

Το δίκτυο ύδρευσης της Δ.Ε. Πύλου έχει συνολική έκταση 188,5km. Τα 123km είναι κατασκευασμένα από αμιαντοσωλήνες και χρήζει αντικατάστασης, τα 31,7km είναι κατασκευασμένα από χάλυβα και τα υπόλοιπα 33,6km από πλαστικούς σωλήνες.

Ο μέσος όρος ηλικίας των δικτύων των Δ.Δ. της Δ.Ε. είναι τα 70 έτη, ενώ η κάλυψη αυτών πλησιάζει το 100%. Η υδροληψία γίνεται από πηγές και γεωτρήσεις.

⇒ Δ.Ε. Νέστορος

Το δίκτυο ύδρευσης της Δ.Ε. Νέστορος έχει συνολική έκταση 45km. Ένα μέρος του είναι κατασκευασμένο από αμιαντοσωλήνες και χρήζει αντικατάστασης από PVC.

Το δίκτυο των Δ.Δ. της Δ.Ε. που καλύπτεται από αμιαντοσωλήνες είναι παλιό, ενώ το υπόλοιπο που καλύπτεται από PVC έχει ηλικία 1-10 έτη και η κάλυψη αυτών πλησιάζει το 100%. Η υδροληψία γίνεται από πηγές και γεωτρήσεις με μέτρια ποιότητα νερού.

⇒ Δ.Ε. Μεθώνης

Το δίκτυο ύδρευσης της Δ.Ε. Μεθώνης έχει συνολική έκταση 60km και μεγάλο μέρος του είναι κατασκευασμένο από αμιαντοσωλήνες και χρήζει άμεσης αντικατάστασης.

Η ηλικία του δικτύου των Δ.Δ. κυμαίνεται από 0-30 έτη και η κάλυψη πλησιάζει το 100%. Η υδροληψία γίνεται κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις.

[Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006]

7.2.2 Δίκτυο Αποχέτευσης

⇒ Δ.Ε. Πύλου

Για την έδρα της Δ.Ε., την Πύλο η κάλυψη μέχρι το 2006 οριζόταν ως εξής: 50% παντοροϊκό και 50% βόθροι. Το έργο του Βιολογικού Καθαρισμού έχει πλέον ολοκληρωθεί και έχει τεθεί σε λειτουργία το δίκτυο αποχέτευσης. Για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων των υπόλοιπων Δ.Δ. χρησιμοποιούνται ιδιωτικοί βόθροι.

⇒ Δ.Ε. Νέστορος

Στην ευρύτερη περιοχή της Δ.Ε. Νέστορος δεν υπάρχει μονάδα επεξεργασίας λυμάτων. Συνεπώς, για την κάλυψη των αναγκών αποχέτευσης των κατοικιών γίνεται χρήση ιδιωτικών βόθρων.

⇒ Δ.Ε. Μεθώνης

Για την Δ.Ε. Μεθώνης οι υποδομές αποχέτευσης έως το 2006 περιλάμβαναν βόθρους σε ποσοστό 100%. Αγωγό ομβρίων διέθεταν τα Δ.Δ. Μεθώνης και Φοινικούντας, μήκους 1 km για κάθε Δ.Δ. Κύριος αποδέκτης των λυμάτων για τα περισσότερα διαμερίσματα ήταν η θάλασσα. Στη Δ.Ε. Μεθώνης ολοκληρώθηκε η κατασκευή της μονάδας Βιολογικού Καθαρισμού και προς το παρόν εξυπηρετείται η Μεθώνη και η Φοινικούντα.

[Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006]

7.2.3 Δίκτυο Απορριμμάτων

⇒ Δ.Ε. Πύλου

Η διαχείριση των απορριμμάτων της ευρύτερης περιοχής των Δ.Δ. της Δ.Ε. Πύλου, γίνεται από υπηρεσίες της Δ.Ε., με απορριμματοφόρα οχήματα τα οποία μεταφέρουν τα απορρίμματα στην χωματερή της Δ.Ε. στη θέση Αγ. Νικόλαος. Στην περιοχή των Δ.Δ. η αποθήκευση γίνεται σε μεταλλικούς κάδους απορριμμάτων και η αποκομιδή αυτών με τα απορριμματοφόρα οχήματα.

⇒ Δ.Ε. Νέστορος

Η διαχείριση των απορριμμάτων της ευρύτερης περιοχής των Δ.Δ. της Δ.Ε. Νέστορος γίνεται από υπηρεσίες της Δ.Ε., με απορριμματοφόρα οχήματα τα οποία μεταφέρουν τα απορρίμματα σε χώρο διάθεσης απορριμμάτων της Δ.Ε.

⇒ Δ.Ε. Μεθώνης

Η διαχείριση των απορριμμάτων της ευρύτερης περιοχής των Δ.Δ. της Δ.Ε. Μεθώνης γίνεται από υπηρεσίες της Δ.Ε., με απορριμματοφόρα οχήματα. Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται σε έναν ημιελεγχόμενο χώρο, ο οποίος δεν έχει δυνατότητα επέκτασης. Ο τέως Δήμος Μεθώνης συμμετείχε σε διαδημοτική συνεργασία για την κατασκευή και λειτουργία ΧΥΤΑ στην περιοχή της Κυπαρισσίας. Η αποθήκευση των απορριμμάτων στα Δ.Δ. γίνεται σε μεταλλικούς κάδους. [Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, 2006]

7.2.4 Δίκτυο Ηλεκτροδότησης

Η τροφοδοσία του Νομού Μεσσηνίας στο σύνολο και των Δ.Ε. Πύλου- Νέστορος-Μεθώνης γίνεται από τον σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Μεγαλόπολης του Νομού Αρκαδίας με εγκατεστημένο έναν υποσταθμό στη θέση Ασπρόχωμα Καλαμάτας. Η παραγωγή αυτή διατίθεται χωρίς σοβαρά προβλήματα τροφοδοσίας σε όλη την έκταση του Νομού, εκτός από περιπτώσεις πολύ έντονων καιρικών φαινομένων. Στις Δ.Ε. της περιοχής μελέτης δεν υπάρχουν κατοικίες χωρίς ηλεκτροδότηση.

Σε ό,τι αφορά την “Πράσινη Ενέργεια”, στο Νομό Μεσσηνίας έχουν εγκριθεί οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών έργων. Το 99% των προτάσεων αφορά μονάδες ισχύος 100 KW. Έχουν κατατεθεί επίσης προτάσεις για τρία αιολικά πάρκα στο Νομό Μεσσηνίας: 1 στα όρια Πύλου-Μεθώνης ισχύος 6,8 MW και 2 στον τέως Δήμο Παπαφλέσσα ισχύος 24 MW. [www.dimos-pylou-nestoros.gr]

7.2.5 Δίκτυο Τηλεπικοινωνιών

Όλα τα Δ.Δ. των Δ.Ε. Πύλου-Νέστορος-Μεθώνης διαθέτουν τηλεφωνικές συνδέσεις μέσω των δικτύων του ΟΤΕ, καθώς στην περιοχή δεν έχουν ακόμη προβεί σε εγκατάσταση άλλες εταιρείες σταθερής τηλεφωνίας.

Αναφορικά με το Διαδίκτυο τα περισσότερα Δ.Δ. στο Νομό Μεσσηνίας έχουν απλή πρόσβαση σε αυτό (ταχύτητα 2 Mbit) και αρκετές περιοχές έχουν σύνδεση με πιο μεγάλες ταχύτητες (24 Mbit), όπως ο οικισμός της Γιάλοβας στη Δ.Ε. Πύλου. Χωρίς Διαδίκτυο παραμένουν οι περιοχές: Παπαφλέσσα, Αμπελόκηποι, Μαργέλι, Φλεσσιάδα, Μεταξάδα, Μεσοπόταμος, Κουκκουνάρα και Σχινόλακκα. [www.tharrosnews.gr, 16/03/2011]

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Αναπτυξιακή Μεσσηνίας, [2006], *Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρη), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR 2550004*

Δικτυακοί Τόποι

www.dimos-pylou-nestoros.gr

www.tharrosnews.gr

8. ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T.¹⁶

Ισχυρά Σημεία (Strengths)	Αδυναμίες (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία – Πολιτισμός • Φυσικό κάλλος/ πόροι: κλίμα, τοπικά προϊόντα, παραλίες, αρχιτεκτονική • Αλλοεθνής τουρισμός • Τοπική κουζίνα 	<ul style="list-style-type: none"> • Οδικό δίκτυο: προσβασιμότητα, φωτισμός, πεζοδρόμηση • Δυσλειτουργία λιμένων • Τουριστικές παροχές • Εποχική ερήμωση • Εμπόδια στην εμπορική εκμετάλλευση των αρχαιολογικών χώρων και των περιοχών ειδικού ενδιαφέροντος
Ευκαιρίες (Opportunities)	Απειλές (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • Εναλλακτικές πηγές ενέργειας • Συνέργιες με το Costa Navarino • Εναλλακτικές μορφές τουρισμού • Εμπορική αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων • Προβολή μέσω διαδικτύου • Πείραμα NESTOR 	<ul style="list-style-type: none"> • Εθνική οικονομική κρίση: μείωση τουριστικής κίνησης, κατανάλωσης, επενδύσεων και προβολής • Εθνική δυσφήμιση • Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος

Ισχυρά Σημεία (Strengths)

1. Ιστορία – Πολιτισμός

Οι τρεις Δ.Ε. που εξετάζονται διαθέτουν πλήθος από βυζαντινά μνημεία, διατηρητέα κτίρια και αρχαιολογικές περιοχές. Τα πιο σημαντικά είναι:

Δ.Ε. Πύλου: το Παλαιόκαστρο, το φρούριο του Δ.Δ. Ίκαλινας, το Νιόκαστρο, το σπίτι του Κωστή Τσιλκητήρα, το Αντωνοπούλειο Μουσείο, τα μνημεία των Ελλήνων πεσόντων και του κόμη Σανταρόζα στη Σφακτηρία, ο Ι.Ν. Αγ. Νικολάου της Πύλου, η νησίδα Μαραθονήσι ή Χελωνήσι και το Παλαιό γυμνάσιο Πύλου.

Δ.Ε. Νέστορος: το Ανάκτορο του Νέστορος, ο Θολωτός Τάφος Οσμάναγας, ο Θολωτός Τάφος του Εγκλιανού, ο Ι.Ν. Προφήτη Ηλία και το Γεφύρι στο Δ.Δ. Ρωμανού.

Δ.Ε. Μεθώνης: το Μεσαιωνικό Κάστρο, η στήλη του Morosini, το Καποδιστριακό Δημοτικό Σχολείο, ο θαλάσσιος χώρος της νήσου Αγίας Μαρίνας, του Όρμου Μεθώνης, της νήσου Σχίζας και τα ρωμαϊκά λουτρά.

2. Φυσικό Κάλλος/ πόροι

Η περιοχή μελέτης είναι τοποθετημένη στο Νοτιοδυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας και χαρακτηρίζεται από το ήπιο κλίμα της. Οι χειμώνες είναι ήπιοι και τα καλοκαίρια

¹⁶ Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

δροσερά κι ευχάριστα. Αυτό αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης τουρισμού καθ'όλη τη διάρκεια του έτους, ενώ επίσης πολλοί ξένοι επιλέγουν την περιοχή αυτή για μόνιμο τόπο εγκατάστασης μετά τη συνταξιοδότησή τους, αυξάνοντας την αξία των οικοπέδων και των κατοικιών της περιοχής.

Αναφορικά με τα τοπικά προϊόντα, φημίζεται για την εξαιρετική ποιότητά του το αγνό παρθένο ελαιόλαδο που παράγεται εκεί. Επίσης υπάρχουν εκτάσεις με αμπέλια, απ'όπου παράγεται κρασί και σταφίδα. Τα προϊόντα αυτά αποτελούν μια ευκαιρία για εξαγωγή και εμπορία στον ελληνικό χώρο και στο εξωτερικό.

Η περιοχή διαθέτει πολλές παραλίες με απaráμιλλη φυσική ομορφιά.

Οι έδρες των Δ.Ε. είναι χτισμένες κοντά στα Κάστρα τους με παραδοσιακά μικρά σπίτια και ιδιαίτερα δρομάκια πλακόστρωτα και μη προσδίδοντας έτσι μια μοναδική ομορφιά και αυθεντικότητα.

3. Τουρισμός

Οι Δ.Ε. και ιδιαίτερα αυτές της Πύλου και της Μεθώνης αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης για Έλληνες και Αλλοεθνείς τουρίστες διευρύνοντας έτσι τους επαγγελματικούς ορίζοντες των κατοίκων και αυξάνοντας το εισόδημα της περιοχής.

4. Τοπική Κουζίνα

Ένα δυνατό σημείο των Δ.Ε. είναι η παραδοσιακή, μεσογειακή κουζίνα που σε συνδυασμό με τα τοπικά προϊόντα, όπως το ελαιόλαδο και η ελιά, αποτελούν έναν παράγοντα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί περαιτέρω και πιο αποδοτικά.

Αδυναμίες (Weaknesses)

1. Οδικό Δίκτυο

Αρκετά προβλήματα παρουσιάζει το οδικό δίκτυο των Δ.Ε. Πύλου- Νέστορος και Μεθώνης. Το οδόστρωμα δεν είναι σε καλή κατάσταση και η σύνδεση με την Καλαμάτα είναι δυσχερής λόγω των πολλών στροφών. Οι δρόμοι εντός των οικισμών είναι αρκετά στενοί, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η παράλληλη κυκλοφορία των αντίθετων ρευμάτων. Αυτό προκαλεί ιδιαίτερα το καλοκαίρι κίνηση και καθυστέρηση. Τέλος, δεν υπάρχει ικανοποιητική σηματοδότηση ούτε κι επαρκής φωτισμός στους δρόμους.

2. Δυσλειτουργίες Λιμένων

Το λιμάνι της Πύλου και της Μεθώνης αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα και χρήζουν συντήρησης και αναβάθμισης.

3. Τουριστικές Παροχές

Οι Δ.Ε. περιλαμβάνουν έναν ικανοποιητικό αριθμό ξενοδοχείων και ενοικιαζόμενων δωματίων. Το αρνητικό είναι ότι τα καταλύματα που υπάρχουν είναι χαμηλών προδιαγραφών και καλύπτουν μόνο τις βασικές ανάγκες.

4. Εποχική Ερήμωση

Τους θερινούς μήνες ο πληθυσμός των εξεταζόμενων Δ.Ε. αυξάνεται σημαντικά, καθώς στην περιοχή έρχονται για διακοπές αλλοεθνείς τουρίστες και Έλληνες με καταγωγή από την περιοχή που διατηρούν σπίτια. Την χειμερινή περίοδο η περιοχή

εμφανίζει σημάδια εγκατάλειψης, καθώς δεν υπάρχουν κίνητρα για την παραμονή των κατοίκων.

5. Εμπόδια στην Εμπορική Εκμετάλλευση των Αρχαιολογικών Χώρων και των Περιοχών Ειδικού Ενδιαφέροντος

Οι αρχαιολογικοί χώροι των Δ.Ε. Πύλου- Νέστορος- Μεθώνης αποτελούν δυνατούς παράγοντες για την ανάδειξη των περιοχών αυτών καθώς και οι περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος. Δυστυχώς δεν μπορούν να αξιοποιηθούν σημαντικά με ελάχιστες εξαιρέσεις λόγω της ανεπαρκούς συντήρησης και καθαρισμού προκειμένου να είναι προσβάσιμοι και ασφαλείς.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. Εναλλακτικές Πηγές Ενέργειας

Η εξεταζόμενη περιοχή λόγω της γεωγραφικής θέσης και του κλίματος, ενδείκνυται για επενδύσεις σε πράσινη ενέργεια. Το ευνοϊκό και ηλιόλουστο κλίμα συνδυαστικά με τις διαθέσιμες προς εκμετάλλευση εκτάσεις αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και αιωλικών πάρκων.

2. Συνέργειες με Costa Navarino

Η σημαντική επένδυση και πραγματοποίηση της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης για την περιοχή. Παράλληλα θα αναδυθούν επενδυτικές ευκαιρίες για τις γειτονικές περιοχές. Άρα η εξεταζόμενη περιοχή θα έχει την δυνατότητα να αδράξει αυτές τις ευκαιρίες, τόσο σε τουριστικό όσο και σε εμπορικό επίπεδο.

3. Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Οι Δ.Ε. συγκεντρώνουν πλήθος ευκαιριών για την αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Έτσι, είναι δυνατόν να προσφέρουν ένα διακριτό τουριστικό προϊόν που θα τις διαφοροποιεί από τον τοπικό και τον ευρύτερο ανταγωνισμό.

4. Εμπορική Αξιοποίηση Τοπικών Προϊόντων

Οι Δ.Ε. της εξεταζόμενης περιοχής αποτελούν στο σύνολό τους μια αγροτική περιοχή, παράγοντας προϊόντα υψηλής ποιότητας, όπως το ελαιόλαδο και τα σπυροκηπευτικά. Τα προϊόντα αυτά, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε εμπορικό επίπεδο προσφέροντας έσοδα για τους παραγωγούς και θέσεις εργασίας για τους νέους.

5. Προβολή μέσω Διαδικτύου

Η προβολή των Δ.Ε. Πύλου- Νέστορος- Μεθώνης μέσω του Διαδικτύου, ως τουριστικών προορισμών, είναι ασθενής. Υπάρχει όμως η ευκαιρία για φθηνή και αποτελεσματική προβολή τους μέσω ενός τουριστικού portal.

6. Πείραμα NESTOR

Ένα από τα τέσσερα μεγαλύτερα πειράματα ανίχνευσης νετρίνων στον πλανήτη γίνεται στο φρέαρ των Οινουσών, στο βαθύτερο σημείο της Μεσογείου. Τα

επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα του Προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μια σημαντική μακροπρόθεσμη επένδυση στον ελληνικό χώρο από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Απειλές (Threats)

1. Εθνική Οικονομική Κρίση: Μείωση Τουριστικής Κίνησης/Κατανάλωσης- Μείωση Επενδύσεων

Η εθνική οικονομική κρίση που ξέσπασε σίγουρα θα επηρεάσει αρνητικά τον εσωτερικό τουρισμό σε επίπεδο κίνησης και κατανάλωσης. Συνεπώς αυτό θα αποτελέσει μηχανισμό ανάσχεσης για τις επενδύσεις τόσο σε τουριστικό όσο και σε εμπορικό επίπεδο.

2. Εθνική Δυσφήμιση

Η εθνική δυσφήμιση λόγω οικονομικής κρίσης πιθανόν να επηρεάσει αρνητικά τον εξωτερικό τουρισμό της Ελλάδας, ιδιαιτέρως τους τουρίστες που προέρχονται από τη Δυτική Ευρώπη.

3. Υποβάθμιση Φυσικού Περιβάλλοντος

Η οικοδομική δραστηριότητα που πραγματοποιήθηκε κατά την ανέγερση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας, η μεγάλη προσέλευση τουριστών και οι ελάχιστοι χώροι συλλογής απορριμμάτων οδήγησαν σε σταδιακή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

9. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

9.1 Στόχοι

Στόχος της παρούσας εργασίας ήταν να προσεγγισθεί και αναλυθεί χωροταξικά το Νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου Πύλου-Νέστορος που περιλαμβάνει τις Δ.Ε. Νέστορος-Πύλου και Μεθώνης ώστε με αφορμή το έργο της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας να αναβαθμισθεί η περιοχή αυτή και να αποτελέσει πόλο έλξης τουριστών και να δημιουργηθούν οι αντίστοιχες προϋποθέσεις ώστε να μείνει στην περιοχή ο γηγενής πληθυσμός.

Γενικά διαπιστώθηκε ότι οι κάτοικοι έχουν χαμηλά σχετικά εισοδήματα. Οι πληροφορίες που τους παρέχονται δεν φτάνουν εγκαίρως και είναι αρκετές φορές ανεπαρκείς και περιορισμένες, με αποτέλεσμα να καθίσταται δύσκολη η βελτίωση της οικονομικής θέσης των κατοίκων. Μεγάλο μέρος των κατοίκων συμπληρώνει το εισόδημα με την ενασχόληση με τον τουρισμό. Η ενοικίαση δωματίων, η περιστασιακή ενασχόληση σε cafe, εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ. Κυρίως τους θερινούς μήνες προσφέρει συχνά διέξοδο και σε ποσοστό του γυναικείου πληθυσμού που μπορεί να εργαστεί για λίγο χρόνο κοντά στο νοικοκυριό.

Ως περισσότερο παραθεριστική, με την έντονα τουριστικά αναπτυγμένη Φοινικούντα, η Μεθώνη, η πιο πεδινή και παραθαλάσσια από τις τρεις εξεταζόμενες Δημοτικές Ενότητες, εμφανίζει έντονη την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην παραλιακή ζώνη, σχετικής κυρίως με τον τουρισμό. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει είναι η συγκέντρωση του πληθυσμού σε αυτές τις περιοχές και η συρρίκνωση του Μορφές Ήπιου πληθυσμού που κατοικεί στο εσωτερικό της με το μεγαλύτερο μέρος να είναι αγροτικός. Το κύριο εισόδημα προκύπτει από την ενασχόληση με τον αγροτικό τομέα, οι ευκαιρίες απασχόλησης σε άλλους τομείς δεν είναι αρκετές οπότε αρκετοί από τους κατοίκους έχουν βρεθεί σε κατάσταση ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Πέραν του παραμελημένου κάστρου της περιλαμβάνει σημαντική έκταση επισκέψιμων οικότοπων με σπάνια είδη, περιοχών Natura, αλλά και ιστορικά μνημεία που παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητα και άγνωστα στο ευρύ κοινό.

Η Πύλος, αποτελούσε μέχρι πρόσφατα ένα μικρό διοικητικό και εμπορικό κέντρο που αναπληρώνει σε μεγάλο βαθμό την Καλαμάτα. Παρά το ρόλο της αυτό, ο οποίος μετά την συνένωση των Δήμων σύμφωνα με το σχέδιο "Καλλικράτης" αυξήθηκε, είναι έντονα αγροτική περιοχή, με χαρακτηριστικά και προβλήματα ανάλογα των Δημοτικών Ενοτήτων που αναλύθηκαν. Η ύπαρξη πολλών ορεινών περιοχών που συνδέονται με παλαιό και προβληματικό οδικό δίκτυο και διαθέτουν υποβαθμισμένες υποδομές στην αποχέτευση και την ύδρευση, έχει δημιουργήσει την διττή εικόνα της περισσότερο αναπτυγμένης τουριστικής παραλίας σε αντιπαράθεση με τους συρρικνωμένους ορεινούς οικισμούς.

Πολλά αναμένονται για την τόνωση της τοπικής οικονομίας από τον τουρισμό λόγω της Π.Ο.Τ.Α. που δημιουργήθηκε και αναμένεται να ολοκληρωθεί και προσδοκείται να προσελκύσει ποιοτικό τουρισμό υψηλών εισοδημάτων, επιφέροντας αλλαγές και δίνοντας ώθηση σε γενικότερα αναπτυξιακά έργα, όπως η ολοκλήρωση των εθνικών και επαρχιακών δρόμων της περιοχής. Η περιοχή είναι γνωστή από την αρχαία και σύγχρονη ελληνική ιστορία, διαθέτει σημαντικούς οικότοπους και περιοχές Natura, είναι προικισμένη με οικισμούς χαρακτηριστικής αρχιτεκτονικής. Επομένως διαθέτει πολλά στοιχεία προς αξιοποίηση για την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού και την εξύψωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Η Δ.Ε. Νέστορος είναι αρκετά λιγότερο αναπτυγμένη συγκριτικά με τις δύο προαναφερθείσες. Οι περισσότεροι οικισμοί είναι ορεινοί και το οδικό δίκτυο ιδιαίτερα προβληματικό. Διαθέτει όμως πλούσιο πολιτισμικό και φυσικό πλούτο που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την ανάδειξη της περιοχής και την αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος.

Οι τρεις αυτές περιοχές διαθέτουν σημαντικά πλεονεκτήματα και στοιχεία που μπορούν να στηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα οποία εντοπίζονται στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Πρόκειται κυρίως για αγροτικές περιοχές, όπου τις τελευταίες δεκαετίες έχει κυριαρήσει η παραγωγή της ελιάς και του ελαιολάδου. Τα τελευταία χρόνια έχει λάβει σημαντικό ρόλο το ζεστό κλίμα των περιοχών, η ιστορία και η πολιτιστική κληρονομιά, οι πολυάριθμες περαλίες και η φυσική ομορφιά, στοιχεία που επιδρούν στον τουρισμό και την αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων που σχετίζονται με αυτόν τον τομέα.

Ο πρωτογενής τομέας, βασισμένος στις κοινοτικές επιδοτήσεις, φθίνει πλέον ως προς τη δυνατότητα να προσφέρει αυτοτελώς ικανοποιητικό οικογενειακό εισόδημα, ενώ η τουριστική ανάπτυξη είναι ασυντόνιστη βασισμένη στις οικογενειακού τύπου παροχές καταλυμάτων. Ο αριθμός των νέων μειώνεται με κύρια αιτία την έλλειψη εικαιριών απασχόλησης και γενικότερων κοινωνικό-πολιτιστικών ενδιαφερόντων και εγκαταλείπουν τις περιοχές αυτές για να ζήσουν σε μεγάλα αστικά κέντρα.

Ταυτόχρονα οι τρεις Δ.Ε. παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις σε στοιχειώδεις υποδομές (ύδρευση, αποχετευτικό δίκτυο, οδικό δίκτυο, συγκοινωνίες, υγεία, υποδομές εκπαίδευσης) γεγονός που προκαλεί ανάσχεση σε οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία και δυσχεραίνει τη ζωή των κατοίκων και των επισκεπτών.

Γενικά οι στρατηγικοί άξονες αντιμετώπισης των προβλημάτων και επίτευξης των στόχων είναι:

1. Προστασία και ανάδειξη του πολιτισμικού και φυσικού περιβάλλοντος
2. Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής
3. Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος
4. Ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας

Οι στόχοι αφορούν τους παρακάτω τομείς:

1. Ανάδειξη τοπικής αρχιτεκτονικής
2. Κοινωνικές υπηρεσίες
3. Υποδομές
4. “Πράσινες” δράσεις
5. Πολιτισμικές δράσεις
6. Επικοινωνία και Marketing
7. Τουριστικές Υπηρεσίες

9.2 Προτάσεις ανά τομέα

Ανάδειξη Τοπικής Αρχιτεκτονικής

Οι ενέργειες που αφορούν στην ανάδειξη της τοπικής αρχιτεκτονικής είναι η ανακαίνιση των προσόψεων των κτιρίων, η ανακαίνιση και αποκατάσταση των εγκαταλελειμμένων κτιρίων με σκοπό την επανάχρησή τους. Βοηθητικές ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση είναι η ανανέωση του φωτισμού των οικισμών και των μνημείων, η δημιουργία πεζοδρομίων κατά μήκος των κύριων δρόμων και η τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων. Αυτός ο τομέας θα λειτουργήσει συνδυαστικά με την πρόταση που ακολουθεί για τις εναλλακτικές μορφές ήπιου τουρισμού ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, νέοι πόλοι ενδιαφέροντος που θα προσελκύουν επισκέπτες καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου. Η ανάδειξη της τοπικής αρχιτεκτονικής με όλες τις ιδιαιτερότητες που τη χαρακτηρίζουν θα συμβάλει καθοριστικά στην αιεφόρο ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Κοινωνικές Υπηρεσίες

- ⇒ Τηλεϊατρική: Τα περιφερειακά ιατρεία θα παρέχουν συγκεκριμένες εξειδικευμένες υπηρεσίες στο πλαίσιο της παροχής πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- ⇒ Κινητή Μονάδα Υγείας: Πρόκειται για την εφαρμογή των προγραμμάτων "Βοήθεια στο Σπίτι", και θα παρέχει υπηρεσίες στον τομέα της υγείας με σκοπό την πρόληψη, την έγκαιρη διάγνωση και την παρέμβαση σε πρώτο στάδιο
- ⇒ Κινητή Βιβλιοθήκη: Θα είναι εξοπλισμένη με όλα τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας υποστηρίζοντας έτσι το έργο των εκπαιδευτικών και θα εξασφαλίζεται η πληροφόρηση στους μαθητές μέσω της ψυχαγωγίας και θα δίνονται τα εργαλεία για την εξοικείωση όλων των ομάδων του πληθυσμού της εξεταζόμενης περιοχής στο χώρο της γνώσης και της πληροφόρησης
- ⇒ Ηλεκτρονική Κοινωνική Δικτύωση: Στόχος είναι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην κατεύθυνση της αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης των δημοτών και των επισκεπτών

Υποδομές

Η τοπική ανάπτυξη διέρχεται πρωτίστως από τον τομέα των υποδομών:

- Ολοκλήρωση του δικτύου βιολογικού καθαρισμού
- Οργάνωση χωροθετημένων χώρων διάθεσης απορριμμάτων
- Ανανέωση του δικτύου ύδρευσης
- Παροχή καλύτερων υπηρεσιών συγκοινωνίας

Αυτά αποτελούν μέτρα για άρση της απομόνωσης των οικισμών, για τη βελτίωση της καθημερινότητας, για να αισθάνονται οι κάτοικοι της περιοχής λιγότερο ξεχασμένοι από την κρατική μέριμνα και για να υφίστανται λιγότερη ταλαιπωρία οι επισκέπτες.

“Πράσινες Δράσεις”

Προώθηση της παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και κυρίως εφαρμογή των Φωτοβολταϊκών Συστημάτων χαρακτηριζόμενα από τα εξής πλεονεκτήματα:

- Τεχνολογία φιλική προς το περιβάλλον καθώς δεν εκπέμπονται ρύποι από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας
- Η ηλιακή ενέργεια είναι ανεξάντλητη ενεργειακή πηγή και διατίθεται παντού
- Η λειτουργία του συστήματος είναι αθόρυβη
- Έχει μεγάλη διάρκεια ζωής (τα κρύσταλλα 20-30 χρόνια)
- Οι απαιτήσεις συντήρησης είναι σχεδόν μηδενικές
- Υπάρχει η δυνατότητα μελλοντικής επέκτασης για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών των χρηστών
- Η εγκατάσταση μπορεί να γίνει σε ήδη υπάρχουσες κατασκευές, όπως για παράδειγμα στη στέγη ενός σπιτιού

Πολιτισμικές Δράσεις

- ⇒ Πολιτιστικές Εκθέσεις: Στόχος είναι η ανάδειξη του πολιτισμού. Θα πρέπει να διαχωρίζονται σε θεματικές ενότητες και η διεξαγωγή τους να γίνεται καθ'όλη τη διάρκεια του έτους. Σκοπός είναι η εγκαθίδρυση ενός μόνιμου και σταθερού χαρακτήρα πολιτισμικής προβολής της περιοχής. Τέτοιες εκθέσεις μπορεί να είναι φωτογραφική έκθεση, έκθεση τοπικών προϊόντων, προβολή video και οπτικο-ακουστικού υλικού για την ιστορία της περιοχής και καλό θα είναι να λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια των τοπικών εορτών και των πολιτικών εκδηλώσεων.
- ⇒ Πολιτιστικές Εκδηλώσεις & Πολιτιστική Εβδομάδα: Οι περιοχές αυτές αποτελούν κοιτίδα του πολιτισμού και θα πρέπει να αναπτύξουν εκδηλώσεις όπως Φεστιβάλ Παραδοσιακού Χορού, Φεστιβάλ Κεραμικής, Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ θλόγω των θαλάσσιων ναυαγίων κλπ), Θεατρικές Παραστάσεις, Μουσικές Εκδηλώσεις, Εκδηλώσεις Γεύσης και Εμπειρίας Τοπικών Προϊόντων και Τοπικών Συνταγών, Γιορτή Σταφίδας και Οίνου, Γιορτή Ελιάς και Ελαιολάδου κλπ.
- ⇒ Εκπαιδευτικές Εκδρομές & Ιστορικές Διαδρομές σύνδεσης των ιστορικών μνημείων.
- ⇒ Επιστημονικά Συνέδρια & Διαλέξεις: Λόγω του μεγάλου ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος θα ωφελήσει στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του

ιστορικού υποβάθρου. Θα μπορεί να αποτελέσει τόπο συνάντησης της επιστημονικής κοινότητας που ασχολείται με θέματα ιστορίας, αρχαιολογίας, πολιτισμού κλπ.

⇒ Τοπικές Εορτές: Περιλαμβάνονται δράσεις με σκοπό την ανάδειξη της τοπικής κουλτούρας των ηθών και των εθίμων ως στοιχεία ιστορίας και πολιτισμού. Η αναβίωση των ηθών και εθίμων θα προσφέρει μια ιδιαίτερη εμπειρία στον επισκέπτη.

Επικοινωνία & Marketing

⇒ Κατοχύρωση Π.Ο.Π. των τοπικών προϊόντων και προβολή αυτών και του τόπου με σκοπό το χτίσιμο ενός ισχυρού brand name.

⇒ Λειτουργία Καταστήματος Διάθεσης Τοπικών Προϊόντων: Σε κομβικά σημεία δημιουργία τέτοιων καταστημάτων για την ενίσχυση του γαστριμαργικού τουρισμού της περιοχής.

Τουριστικές Υπηρεσίες

⇒ Κατάρτιση Επαγγελματιών όσων εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στην τουριστική βιομηχανία.

⇒ Εκμάθηση των αγροτών τρόπων παροχής των αγροτουριστικών καταλυμάτων και τρόπων εισαγωγής των τουριστών στη διαδικασία παραγωγής.

⇒ Συντονισμένη υποστήριξη του ήπιου και του θεματικού τουρισμού που να σέβεται το περιβάλλον

❖ Για την επιτυχία των δύο τελευταίων τομέων απαιτείται η συγκρότηση μιας Εταιρείας Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Μορφές του ήπιου και εναλλακτικού τουρισμού που προτείνονται

Ο εναλλακτικός και ήπιος τουρισμός χαρακτηρίζονται από την προστασία του περιβάλλοντος, την επαφή με τη φύση, την άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, τον συνδυασμό των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας. Αναφέρεται σε κάθε ειδική μορφή τουρισμού που προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα και αφορά σε δραστηριότητες που δεν επηρεάζονται από τις εποχές του χρόνου.

[Αποστολόπουλος Κωνσταντίνος, Σδράλη Δέσποινα, 2009]

Η έναρξη λειτουργίας της Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης παρείχε την προσδοκία της αύξησης του τουρισμού της ευρύτερης περιοχής, την προβολή της και την αύξηση του εισοδήματος. Η μονάδα αυτή όμως προσελκύει τουρίστες υψηλού βιωτικού, οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου απευθυνόμενη κατά κύριο λόγο στον μαζικό τουρισμό.

“Μαζικός τουρισμός είναι η παραδοσιακή αγορά διακοπών, που περιλαμβάνει και το μεγαλύτερο τμήμα τουριστών, οι οποίοι αναζητούν στο ταξίδι τους κυρίως την ξεκούραση και τη διασκέδαση, σε προορισμούς με έντονη ηλιοφάνεια” [Λαγός Δ., 2005]

Στην περίπτωση του μαζικού και οργανωμένου τουρισμού, δημιουργούνται πληθωριστικές πιέσεις με αύξηση του κόστους ζωής σε τοπικό επίπεδο. Η ανάπτυξη αυτήτης μορφής τουρισμού σε δημοφιλείς ανταγωνιστικούς προορισμούς (βλ Costa Navarino) δημιουργεί την ανάγκη για χωρική επέκταση των δραστηριοτήτων του, με αποτέλεσμα τη μεγάλη ζήτηση γης και συνεπώς την αύξηση της τιμής της.

Σημαντικό είναι να επιστρέψει η λογική της δεκαετίας του 1960, όταν η Ευρώπη άρχισε να ανακαλύπτει την Ελλάδα ως έναν παράδεισο από εξαιρετικά τοπία, παραδοσιακά εδέσματα, φιλόξενους ανθρώπους και παρθένα φύση. Σημαντικό ρόλο έπαιζαν τα τρία S-sun, sea and sand. [Αποστολόπουλος Κωνσταντίνος, Σδράλη Δέσποινα, 2009]

Ο εναλλακτικός τουρισμός που προτείνεται θεωρείται εκ διαμέτρου αντίθετος του μαζικού τουρισμού. Ο μεγάλος αριθμός τουριστών που συγκεντρώνεται στον τόπο υποδοχής όπου αναπτύσσεται ο μαζικός τουρισμός απαιτεί επενδύσεις μεγάλης κλίμακας, μικρότερη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία και πολλές φορές τουριστών χωρίς ιδιαίτερη ευαισθησία στους εγχώριους πλουτοπαραγωγικούς πόρους. Στον εναλλακτικό τουρισμό, οι τουρίστες επιλέγουν μικρές μονάδες διαμονής και τοπικές επιχειρήσεις που συνεισφέρουν στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής.

Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που προτείνονται έχουν ως πρωταρχικό στόχο τις δραστηριότητες που συνδέονται άμεσα με τον τοπικό χαρακτήρα της εξεταζόμενης περιοχής, με τη φυσική ομορφιά της, με την ιστορία και τον πολιτισμό της καθώς και με τους φυσικούς πόρους της.

Αγροτουρισμός = οι μορφές τουρισμού που σχετίζονται άμεσα με το αγροτικό περιβάλλον, τα αγροτικά προϊόντα και τη διαμονή στον αγροτικό χώρο. Ο τουρισμός αυτός επηρεάζει κοινωνικο-οικονομικά τους αγρότες και δίνει την ευκαιρία στους επισκέπτες να γνωρίσουν την αγροτική ζωή και την ύπαιθρο. Ο συνδυασμός των πεδίων γεωργίας-τουρισμού στον αγροτικό χώρο ωφελεί τους αγρότες και η τοπική γεωργία αποτελεί βασικό στοιχείο του

τουριστικού τομέα. Ο αγροτουρισμός για την εξεταζόμενη περιοχή διακρίνεται στους παρακάτω τύπους:

- ⇒ Αγροτουρισμός σε αγροτικές περιοχές, όπου ο επισκέπτης φιλοξενείται σε καταλύματα και ασολείται με αγροτικές εργασίες ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες της περιοχής.
- ⇒ Αγροτουρισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς, όπου οι επισκέπτες φιλοξενούνται σε απλά παραδοσιακά καταλύματα, καταναλώνουν τοπικά προϊόντα και συμμετέχουν στις αντίστοιχες δραστηριότητες.
- ⇒ Αγροτουρισμός σε χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλους ή προστατευόμενες περιοχές.
- ⇒ Αγροτουρισμός σε συνεταιριστικής μορφής συγκροτήματα, όπου ο επισκέπτης φιλοξενείται σε ένα είδος ξενώνων σε φιλικό περιβάλλον και συμμετέχει σε δραστηριότητες του τοπικού συνεταιρισμού.

Ο αγροτουρισμός θα προωθήσει την οικοτεχνία, την γαστρονομία και την αρχιτεκτονική της εξεταζόμενης περιοχής. Το αποτέλεσμα δράσης αυτήτη μορφής τουρισμού είναι η εξασφάλιση ενός συμπληρωματικού εισοδήματος για τις τοπικές αγροτικές οικογένειες και αυτό σταδιακά θα οδηγήσει στη συγκράτηση του γηγενούς οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον τόπο καταγωγής του, ιδιαίτερα τους νέους.

Οικοτουρισμός = η μορφή τουρισμού που συνδυάζει τις διακοπές στην ύπαιθρο με σεβασμό στο περιβάλλον. Συνδέεται με τα οικοσυστήματα, τη βιοποικιλότητα, τους οικότοπους, τους βιότοπους, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και αποτελεί κινητήριο άξονα τουριστικής ανάπτυξης στις προστατευόμενες περιοχές. Σε τέτοιους προορισμούς η διαμονή προσφέρεται μέσα στην ευρύτερη και περιβάλλουσα γεωγραφική ζώνη των οικισμών.

Ο οικοτουρισμός θα αναδείξει και προστατεύσει τον πλούτο και την αυθεντικότητα των περιοχών καθώς και επισκέπτες θα μπορούν να θαυμάσουν τις φυσικές περιοχές και την πλούσια πολιτισμική ιστορία. Παράλληλα θα συμβάλει στη διατήρηση της δομής και του αριθμού του τοπικού πληθυσμού μέσω της αύξησης του εισοδήματος, βελτιώνοντας το επίπεδο ζωής και προλαμβάνεται έτσι η ερήμωση της υπαίθρου.

Πολιτισμικός Τουρισμός = η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που φέρνει τους επισκέπτες σε επαφή με τον τοπικό πολιτισμό της περιοχής, τα στοιχεία της πολιτισμικής κληρονομιάς που αντανakλούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τα βιώματα της τοπικής κοινωνίας. Οι τοπικές παραδόσεις, τα ήθη & έθιμα, οι τοπικές παραδοσιακές γιορτές, η λαϊκή παράδοση και τα χειροτεχνήματα θα προκαλέσουν το τουριστικό ενδιαφέρον και θα ενθαρρύνουν τον πολιτισμικό τουρισμό. Η τουριστική αξιοποίηση της τοπικής πολιτισμικής

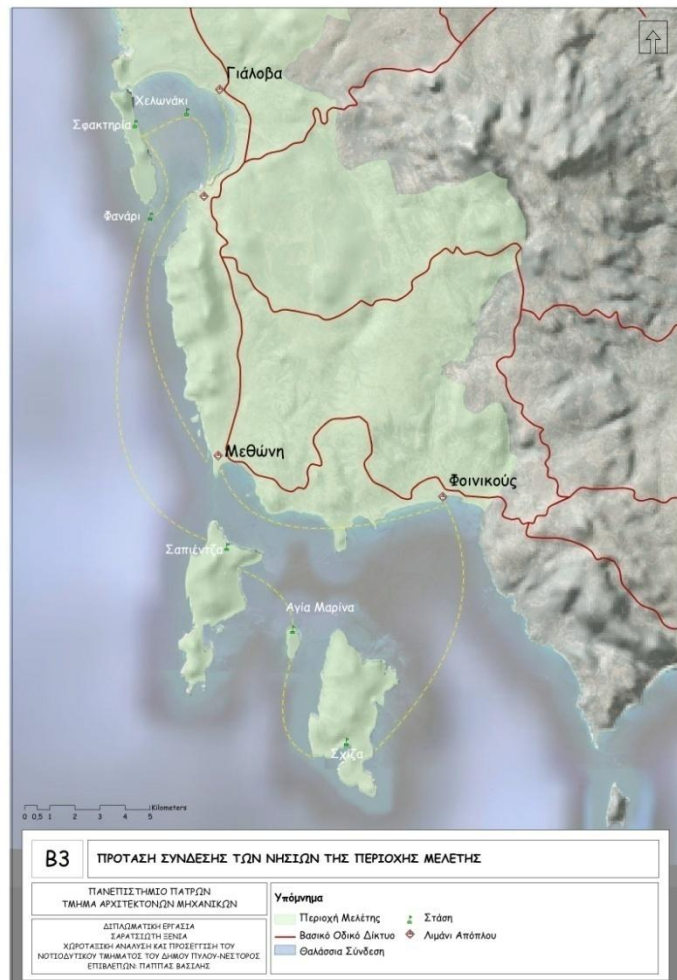
κληρονομιάς θα συμβάλει καθοριστικά στην ανάδειξη των περιοχών της υπαίθρου και των περιοχών που στερούνται εισοδήματος, ανάπτυξης και υποδομών όπως οι ορεινοί οικισμοί των τριών Δ.Ε. που εξετάζονται. Αποτέλεσμα αυτής της μορφής τουρισμού θα είναι η αλλαγή χρήσης και η αναπαλαίωση παραδοσιακών κτιρίων. Αυτά θα μετατραπούν σε ξενώνες, χώρους ψυχαγωγίας και σίτισης. Θα ενισχυθεί η τοπική επιχειρηματικότητα και η δημιουργία μικρομεσαίων οικογενειακών επιχειρήσεων που θα σχετίζονται με την εξυπηρέτηση των τουριστών, την παρασκευή τοπικών προϊόντων διατροφής, την κατασκευή χειροτεχνημάτων και ειδών λαϊκής τέχνης.

Θα μπορούσε στους οικισμούς που δεν ανήκουν στην παραλιακή ζώνη των Δημοτικών Ενοτήτων σε επιλεγμένες θέσεις να γίνει επανάχρηση χαρακτηριστικών κτιρίων όπως των παλιών, εγκαταλελειμμένων πια, δημοτικών σχολείων ώστε να μετατραπούν σε μονάδες προσομοίωσης παραγωγής ελαιολάδου και κρασιού όπως γινόταν τα παλιά χρόνια πριν εισέλθουν τα στοιχεία της σύγχρονης τεχνολογίας. Επίσης θα μπορέσουν να λειτουργήσουν σε κάθε οικισμό από ένα παλιό καφενείο στα πρότυπα των παραδοσιακών καφενείων της υπαίθρου. Παλιά σπίτια που δεν χρησιμοποιούνται μπορούν να ανακαινιστούν και να στεγάσουν γυναικείους συνεταιρισμούς παραγωγής τοπικών προϊόντων και έργων λαϊκής τέχνης προσφέροντας τη δυνατότητα στον επισκέπτη να συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία παραγωγής.

Μέσω αυτής της μορφής δημιουργούνται δίκτυα πολιτισμικών στοιχείων. Μπορεί να γίνει εκμετάλλευση αυτού του ωφέλους με τη δημιουργία μιας θαλάσσιας σύνδεσης των νησιών που υπάρχουν στην περιοχή, αναδεικνύοντας το πλούσιο φυσικό κάλλος και εξερευνώντας τα υποθαλάσσια αρχαιολογικά ευρήματα. Όπως γίνονται οι μετακινήσεις με μικρές βάρκες από την Πύλο προς τη Σφακτηρία, το Τσιχλί Μπαμπά και το Χελωνήσι, από τη Μεθώνη προς τη Σαπιέντζα, αυτές οι διαδρομές θα μπορούσαν να ενοποιηθούν και να δημιουργήσουν μια νέα, ενοποιώντας τον θαλάσσιο χώρο. Αυτή θα ενώνει όλα τα νησιά της περιοχής προσφέροντας μια μοναδική εμπειρία.

Λοιπές μορφές εναλλακτικού τουρισμού

Αθλητικός τουρισμός: εκμετάλλευση των ήδη υπαρχόντων αθλητικών εγκαταστάσεων για αθλήματα όπως το μπάσκετ, το βόλλει και το ποδόσφαιρο, αλλά και δραστηριότητες όπως πεζοπορία, ορειβασία, βάδισμα στη φύση με την ανάδειξη των ιδιαίτερων γραφικών μονοπατιών.

Τουρισμός τρίτης ηλικίας: ανάπτυξη τουρισμού κατά τους χειμερινούς μήνες που στην περιοχή το κλίμα είναι ήπιο.

Θρησκευτικός τουρισμός: συνδυασμός με τον αγροτουρισμό. Στην περιοχή οι περισσότερες εκκλησίες και τα ξωκλήσια περιστοιχίζονται από μοναδικό φυσικό

περιβάλλον, ικανό να προσελκύσει τον εναλλακτικό τουρίστα, ώστε να διαπιστώσει τη στενή και μακράιωνη σύνδεση του περιβάλλοντος με τη θρησκευτική λατρεία.

Οι δράσεις αυτές που προτείνονται για την ανάπτυξη των διαφορετικών τομέων μπορούν να τονώσουν την τοπική οικονομία, να αυξήσουν το εισόδημα και να δημιουργήσουν νέες θέσεις απασχόλησης σε νέους κλάδους που να συγκρατούν τον πληθυσμό και ιδιαίτερα τους νέους. Η περιοχή διαθέτει όλα τα εφόδια για την ανάπτυξη και την ανάδειξή της ώστε να μην ερημώσει και χαθεί μετά την ανάπτυξη της Π.Ο.Τ.Α. Σημαντικό είναι να αποκτήσει τις δομές εκείνες που θα τη βοηθήσουν να υπάρχει δυναμικά στον ελλαδικό χώρο και θα συμβάλλει στην τοπική οικονομία, την εγχώρια οικονομία και θα αποτελεί έναν ιδιαίτερο πόλο έλξης αλλοδαπών και γηγενών επισκεπτών.

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Αποστολόπουλος Κωνσταντίνος, Σδράλη Δέσποινα, [2009], *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική Προσέγγιση και Εφαρμογές*, Αθήνα, εκδόσεις Ελληνοεκδοτική

Λαγός Δ., [2005], *Τουριστική Οικονομική*, Αθήνα, εκδόσεις Κριτική

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

HayGroup [2010], Η Ανάπτυξη της Κορώνης Project Plan, MANIATAKEION FOUNDATION

Αγγελίδης Μηνάς [2000], Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη, Αθήνα, εκδόσεις Συμμετρία

Αναπτυξιακή Δημοτική Επιχείρηση Πάτρας [1996], Αναπτυξιακή Μελέτη Νομού Αχαΐας, Πάτρα, ΑΔΕΠ

Δασκαλέας Δημήτρης- Τσιώρης Δημήτρης [2004], Διπλωματική Εργασία- Διερεύνηση του Αναπτυξιακού Χαρακτήρα της Αγκαιριάς, Πανεπιστήμιο Πατρών

Δρακάκης Παναγιώτης [2008], Διπλωματική Εργασία- Τουριστική ανάπτυξη: Αναφορά στο μοντέλο Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας και προοπτικές, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εγκυκλοπαίδεια Νέα Δομή [1996], Αθήνα, εκδόσεις Δομή

ΕΤΑΜ ΑΕ, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σητείας 2008-2010

Κατωπόδη Ακριβή [2009], Διπλωματική Εργασία- Χαρτογραφική απόδοση κοινωνικοοικονομικών δεικτών για τα πυρόπληκτα διαμερίσματα της Πελοποννήσου από τις πυρκαγιές του 2007, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Πατπάς Βασίλης [2003], Εκπαιδευτικό υλικό για τη διεξαγωγή των μαθημάτων ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ Ι, ΙΙ στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα, εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών

Πολυδωρίδης Ν.Δ. [1996], Χωροταξία-Περιφερειακή Ανάπτυξη, Πάτρα, εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών

Ρωμανός Αριστείδης Γ. [2004], ΑΘΗΝΑ- Το πολεοδομικό ζήτημα από τη σκοπιά του πολίτη, Αθήνα, εκδόσεις Ποταμός

ΥΠΕΧΩΔΕ Προδιαγραφές Χωροταξικών Σχεδίων των Περιφερειών (ΧΣΠ)

Φιλίππα-Αποστόλου Μαρία [2000], Μικροί Οχυρωμένοι Οικισμοί του Αιγαίου στα ίχνη της ιστορικής τους ταυτότητας, Αθήνα, εκδόσεις Ερίννη

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

www.demographics.gr

www.ekby.gr

www.statistics.gr

www.ypes.gr